

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 01113

DOS KLUGE SHNAYDERL

Solomon Simon

*Permanent preservation of this book was made possible
by Lisa Fastenberg & David Rabinowitz
in memory of
Shirley Fastenberg*

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

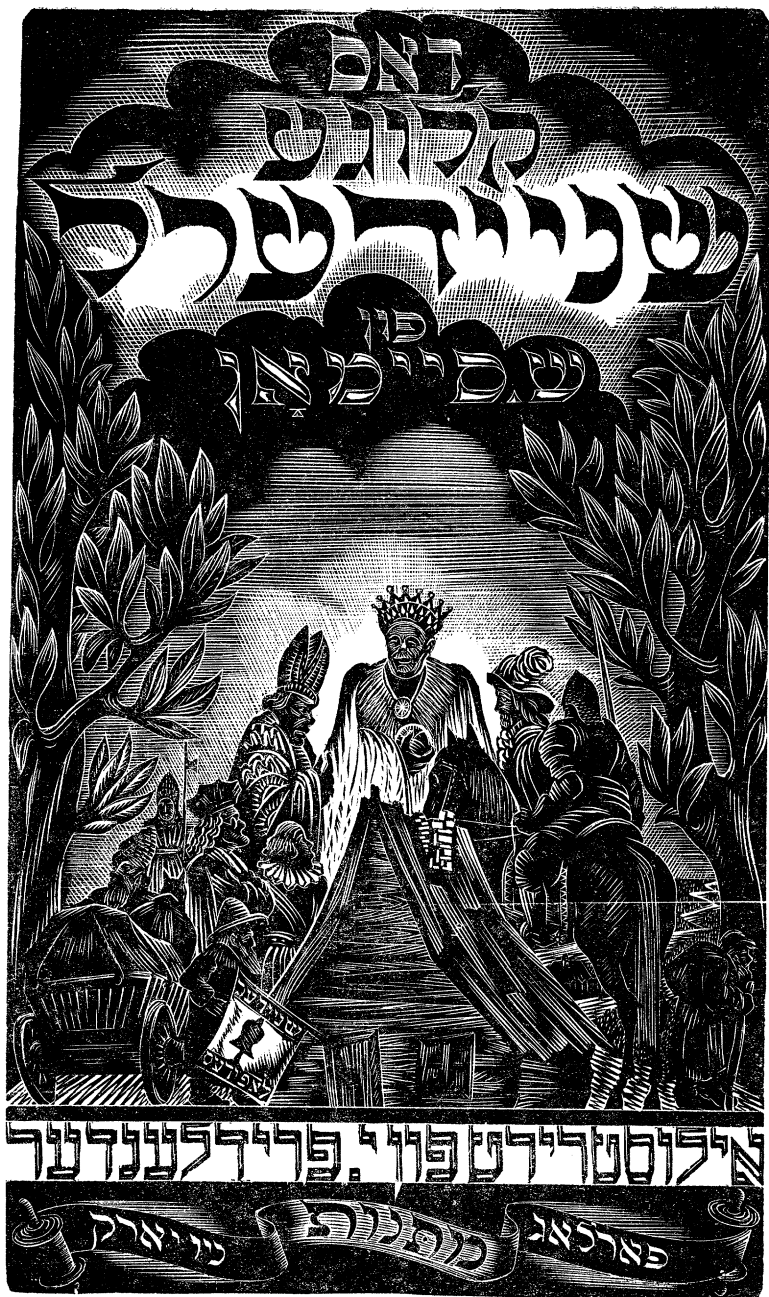
The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

דאָס קלוגע שניידערל

יום קדוש
פנינו

ביום הזה

אילוסטראציע פון א פריילענדער

פארשאג
כרפורה
נייזרק

צױסגעגעבן פֿון
פֿאַרלאַג מאַטונעס
ביים שלום עליכם פֿאַלק אינסטיטוט

DOS KLUGE SHNEIDERL

By

SOLOMON SIMON

Illustrated by Isaac Friedlander

צױיטע אויפֿלאַגע, 1949

Copyright, 1933, by
SOLOMON SIMON
New York, N. Y.

Published by
FARLAG MATONES
22 E. 17th St., New York 3, N. Y.

Printed in U. S. A. by
The Shoulson Press
New York

א י נ ה א ל ט :

19—9 — — — — — דער רויבער האַרגים

א מאַל, אַ מאַל
שניידערל
שניידערל באַגעגנט זיך מיט דעם גולן האַרגים
דאָס שפיצל געלינגט
אַ נייער איינפאַל
דאָס צווייטע שפיצל געלינגט
דאָס דריטע שפיצל געלינגט
דער רויבער האַרגים ווערט ביז
שניידערל נאַרט אָפּ דעם רויבער מיט הייסער קאַשע

28—20 — — — — — שניידערל פאַרנאַרט אַ באַנדע רויבער

גולן האַרגיםס ברודער
שניידערל קומט צו דער באַראַטונג פון די סוחרים
די באַנדע כאַפט שניידערל
שניידערל ווייזט דער באַנדע נייע שפיצלעך
אַ היטעלע מיט אַ גלאַנציקן דאַשעק
די באַנדע פאַלט אַריין

40—29 — — — — — ריזן

שניידערל ווערט באַרימט
פליגן
אַ פאַס זייד, גאַמעלקעס, קיכלעך און אַ פייגעלע
שניידערל פאַרמעסט זיך מיט אַ ריז
די ריזן ווילן קרוינען שניידערל פאַר קעניג
שניידערל קליגט איבער אַלע פינגר ריזן
דער קאַמף מיטן אוניקאַרן
די ריזן גיבן זיך אונטער

49—41 — — — — — אַ גרוב מיט גאַלד

שניידערלס פאַרלאַנג
אַ וויינענדיקער פרעמדער
פרעמד געלט
ריכטער צאָדוק פרעגט אַן עצה
דאָס שפיצל געלינגט
דער ריכטער זעגנט זיך

60—50 — — — — — דער בלאַער דימענט

לייפציקער יאַריד
אויף אַן אַכסניה
זיבן אורחים — איינער אַ געלער
אַ מאַרד
מען פאַרשט
שניידערל האַט אַ מיטל
אין געריכט

68—61 — — — — — בוימל אויף וואַסער

דאָס געריכט הויז
האַנס שמיד און הערשל ליווי
האַנס שמיד דערציילט
הערשל ליווי דערציילט
אַ גלייכווערטל
שניידערלס אורטייל

83—69 — — — — — אין ווייטע לענדער

אַ געשפרעך
דריי באַוואַפנטע רייטער
פרינץ טודאַר
די מדינה פרידאָם
דער קעניג פרוּבירט אויס דאָס קלוגע שניידערל
שניידערלס פלאַן
זיגפרידס אַרמיי אַנטלויפט

90—84 — — — — — אין טודאַרס מדינה

דער גלח נאַסיס
אַ קעניגלעכער באַל
אַ זעלטענער בעכער
דער גלח שעלט

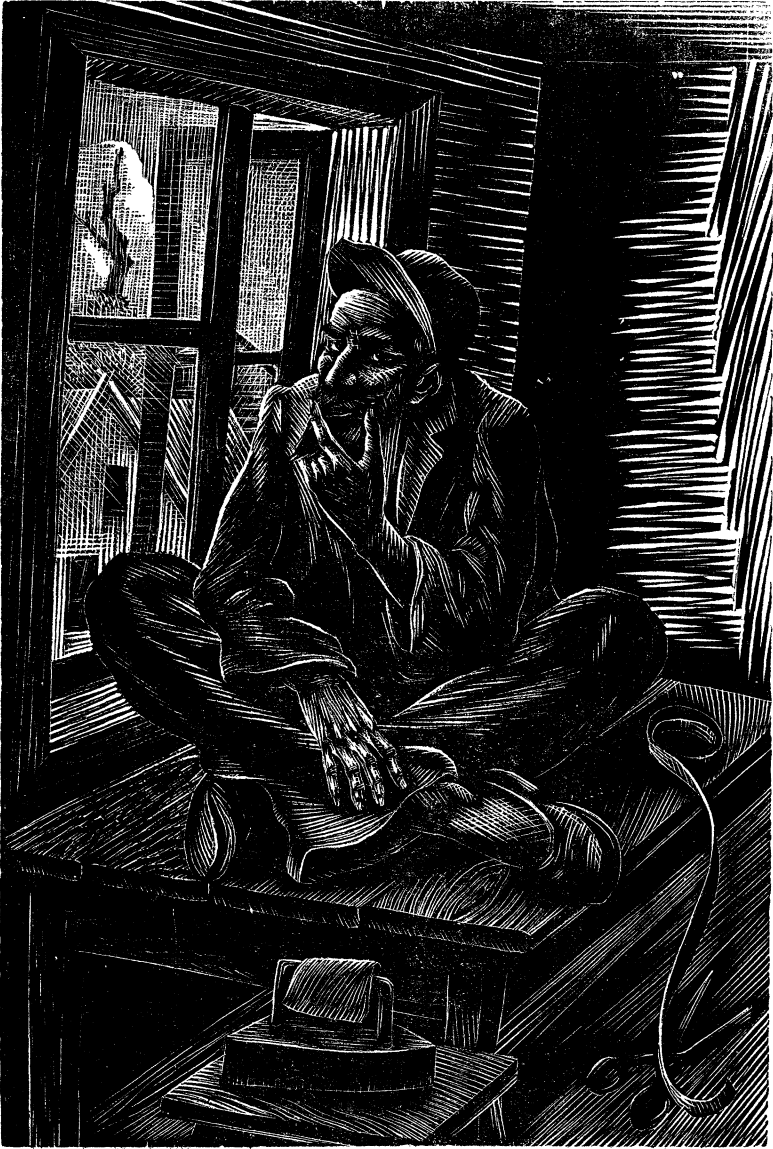
140—91 — — — — — אין זיבעטן הימל

געגנבעטע רענדלעך
די רענדלעך פאַרשווינדן
אַ בין און אַ שטיקל קרייד
נאַסיס פאַרויכטיקייט
מלאַכים פליען
אויפן זיבעטן הימל
אַ היים

127—105 — — — — — אַ באַגעגעניש

שמערל נאַר
דעם שניידערל פאַרדריסט
דריי סוחרים
באהאַלטן געלט
אויפגעגעבן אַ קעניגרייך
אַפּגעהאַקטע הענט
זעכציק טויזנט רענדלעך
די אַזערע טערענאַג
צוויי הייליקע
אַריינגעפאַלן

דער רויבער האַרגים

אַמאַל, אַמאַל

מאַל, אַמאַל, מיט אַ סך יאַרן צוריק. קיין אייזנבאַן איז נאָך ניט געווען און, אַז מענטשן האָבן געוואָלט פֿאַרן פון איין שטאָט אין דער אַנדערער, זענען זיי געפֿאַרן רייטנדיק אויף פֿערד אָדער אין פֿורן. און, אַז מען האָט געדאַרפט איבערשיקן סחורות פון איין שטאָט אין דער אַנדערער, האָט מען די סחורה איינגעפֿאַקט

אין וועגענער און אָפּגעשיקט אין דער אַנדערער שטאָט. אין יענער צייט האָט געלעבט אַ גרויסער סוחר מיטן נאָמען ישראל פֿריד. ער איז געווען רייך און געפֿירט גרויסע געשעפטן. ער האָט געהאַט אַ גרויס געשעפט אין דער שטאָט לעשנע, און ער פֿלעגט שיקן זיינע סחורות אין אַלע קלענערע שטעט און שטעט-לעך.

שניידערל

ין דער זעלביקער שטאָט לעשנע אויף דער אָרעמער שול-גאַס האָט געוואוינט אַן אָרעמער שניידער מיטן נאָמען בערל לאַפֿידעס. קיינער האָט אים ניט גערופן מיט דעם נאָמען. אַלע האָבן אים גערופן שניידערל.

ער איז געווען קליין, דאַר און שוואַרץ. שוואַרצע האָר, שוואַרצע אויגן, שוואַרצע ברעמען און אַ שוואַרץ שפּיציק בערדל. שניידערל איז געווען אַ פֿריילעכער, אַ לעבעדיקער, אַ גרוי-סער וויצלער, שטענדיק געווען גרייט מיט אַ לידל און אַ וויץ. ער איז געווען אַ טאַטע פון פֿיר קינדער, געוואוינט האָט ער אין אַ קליין שטיבל. די קינדער זענען שטענדיק געגאַנגען אָפּגע-ריסן, אָפּגעשליסן און אין הויז האָט גאַנץ אָפּט געפֿעלט ברויט.

ער איז געווען אַ גוטער שניידער, אַבער אַרבעט האָט ער זעלטן געהאַט. נאָר אַרעמע-לייט האָבן אים געגעבן עפעס צו נייען. די רייכערע האָבן אים נישט ליב געהאַט. מיט שניידערל איז געווען נישט גוט זיך אַנצוהייבן. ער פלעגט אָפּענטפּערן אַ באַלעבאַס אַזוי, אַז עס פלעגט אים פאַרגיין אין דער זיבעטער ריפּ. ער האָט קיינעם נישט געשוּינט, פאַר קיינעם זיך נישט געבויגן. אַז מען האָט זיך נאָר אַ קריים געטאַן, אַז די אַרבייט איז נישט אַזוי גוט ווי עס באַדאַרף צו זיין, האָט שניידערל אָפּגעענטפּערט, אַז מען האָט שוין פאַרזאַגט אַ צענטן. די גאַנצע שטאַט האָט געקענט דאָס שניידערל. זיינע ווערט-לעך פלעגן גיין פון מויל צו מויל.

איינמאַל אין אַ זומער האָט געטראָפּן, אַז אויפן וועג וואָס וואָס פירט פון לעשנע צו די קלענערע שטעט האָט זיך פאַרקליבן אַ רויבער. דער גולן איז עטלעכע מאָל באַפּאַלן די וועגענער פון דעם סוחר, געהרגעט די אַנטרייבערס און צוגענומען די סחורה. דער גביר האָט געפרוּאוּט דינגען שטאַרקע, געזונטע באַלע-גאַלעס, אַבער עס האָט גאַרנישט געהאַלפּן. דער גולן איז געווען אַ גרויסער גיבור.

עס זענען דורכגעגאַנגען אַ פאַר חדשים. עטלעכע אַנטריי-בערס זענען דערהרגעט געוואָרן און קיינער האָט נישט געוואָלט זיין מער קיין אַנטרייבער אויף דעם סוחרס וועגענער.

דער סוחר האָט געטראַכט, געטראַכט און נישט געוואוסט וואָס צו טאָן. איינמאַל, ווי ער איז געזעסן אין זיין ביוראָ און געטראַכט, איז אַריין דאָס שניידערל און געזאַגט :

— גוט מאָרגן אייך, הער פּריד, אויב איר ווילט, וועל איך זיין דער אַנטרייבער פון אייערן אַ וואָגן. איך קאַנט דאָך מיך.

זאַגט דער סוחר פּריד צום שניידערל : אַוואָדע קען איך דיך, וואוינסט אויף דער שול גאַס, ווער קאַן עס נישט שניידערל ? אַבער איך וויל דו זאַלסט וויסן, אַז דאָס וואָס דו ווילסט טאָן, שמעקט מיט טויט. באַטראַכט זיך גוט. דו ביסט אַ טאַטע פון פיר קינדער. האָס-טו נישט געהערט אַז זעקס באַלעגאַלעס זענען געהרגעט געוואָרן אויף דעם שליאַך, וואו איך פיר מיינע סחורות ?

— יא, איך האָב געהערט — האָט שניידערל געענטפערט.
— היינט פאַרוואָס ווילסטו איינשטעלן דיין לעבן? האָט דער
סוחר געפרעגט.

— איך האָב ניט וואָס צו פאַרלירן — האָט שניידערל גע-
ענטפערט — אַלץ איינס וועל איך שטאַרבן פון הונגער אויב איך
וועל ניט געפינען קיין אַרבעט. וועל איך איינשטעלן און ווערן
אַ פערד-אַנטרייבער. איך האָף, אַז איך וועל דורכפאַרן בשלום.
דער סוחר האָט זיך אַביסל געקווענקלט, דערנאָך האָט ער
צוגעשטימט.

— יא, — האָט דאָס שניידערל געזאָגט פאַרן אַוועקגיין, —
איך וועל אָננעמען די אַרבעט, אָבער איר מוזט אַנלאָדן דעם וואָגן
ווי איך וועל הייסן.

— גוט האָט דער סוחר געענטפערט. — ווי אַזוי ווילסטו זאָל
מען אַנלאָדן דעם וואָגן?

— ערשטנס, — האָט שניידערל געזאָגט — לייגט אָן דעם
וואָגן אַ פולן מיט סחורה, פאַקט אים אָן אַזוי פול, אַז ווי שטאַרק
מען זאָל ניט שמייסן די פערד, זאָלן זיי ניט קאַנען לויפן. צווייטנס,
— זאָלט איר די סחורה גוט איינבינדן און איינשנורעווען, אָבער
ניט מיט שטריק, נאָר מיט גראָבן שטאַרקן דראָט. דריטנס — גיט
מיר אַ גוטן, גראָבן, קורצן שטעקן. אַז איר וועט האָבן אַלץ פאַרטיק,
ווי איך האָב אייך געזאָגט, לאַזט מיר וויסן.

— גוט, — האָט דער סוחר געזאָגט. — מיר וועלן האָבן אַלץ
פאַרטיק ווי דו ווילסט.

זיי האָבן אַלץ צוגעגרייט ווי אַפּגערעדט. דאָס שניידערל
האָט זיך אַרויפגעזעצט אויפן וואָגן און איז אַוועקגעפאַרן.

שניידערל באַגעגנט זיך מיט דעם גולן האַרגיס

גאַנצן טאָג איז דאָס שניידערל געפאַרן. אָונט-צייט איז ער
געקומען צום וואַלד, וואו עס האָט זיך אויפגעהאַלטן דער
גולן. ער האָט אָנגעהויבן פאַרן זייער פאַמעלעך, טראָט
ביי טראָט. די פערד האָבן געשפּאַנט, און שניידערל האָט

געזונגען:

רויבער פון רויבערלאַנד,
קום אָהער צו מיר :
זע די פולע קאָסטנס
סחורות אָן אַ שיר.

דער גביר האָט זיידנס,
דימענטן אַ סאָך.
שניידערל מוז היטן,
זיין שטענדיק אויף דער וואַך.

קום זשע שנעל, אַ רויבער,
קום מיט גרויסע זעק.
קום מיט פערד און וועגן,
נעם עס אַלץ אַוועק.

ער האָט געזונגען שיין און הויך אויפן קול. קיינער האָט זיך
ניט אָפּגערופן.

אַ גאַנצע נאַכט איז שניידערל געפאַרן און געזונגען און קיי-
נער האָט זיך ניט אָפּגערופן. ער האָט געמיינט, אַז ער איז שוין
אַריבער דעם וואַלד בשלום. מיטאַמאָל האָט ער דערהערט אַ
שטאַרקע שטים :

— העי, זו דאָרט, זוכסט דעם רויבער ? אַט בין איך. קריך
נאָר אַראָפּ פון וואַגן, איך דאַרף דיך דערהרגענען !
— איך קריך שוין אַראָפּ — האָט שניידערל געענטפערט —
אַבער, ליבער רויבער, פאַרוואָס ווילסטו מיך הרגענען ?
— ווייל איך קוילע אַלע אַנטרייבערס, — האָט דער רויבער
געענטפערט.

— דו ביסט גערעכט, האָט געענטפערט שניידערל, וואָס דו
קוילעסט אַלע אַנטרייבער, ליבער רויבער, זיי שטעלן זיך קעגן
דיר. אַבער איך האָב דאָך דיך גערופן. מעגסט מיר גלויבן, איך
וועל זיין גאַנץ צופרידן, אַז דו וועסט צונעמען די סחורה. איך בין

ד ע ר ר ו י ב ע ר ה א ר ג י ם

אַרעם, מיין באַלעבאַס איז רייך, נעם צו אַלץ און זאַל אויסגיין צו זיין קאַפּ.

— אַ, דו שמייסער, ביסטו דאָך אַ קלוגער יונג — האָט דער רויבער געענטפערט. — גוט, איך וועל דיך ניט דערהרגענען, מעגסט גיין וואוהין דו ווילסט.

דאָס שפּיצל געלינגט

ניידערל איז אַראָפּ פון וואָגן, דער רויבער איז אַרויף. שניי-
דערל האָט געזען אַז דער רויבער איז הויך, גראָב און
שטאַרק און האָט זייער לאַנגע האָר.

דער גזלן האָט גענומען שמייסן די פּערד מיט אַ
גראָבער בייטש, אָבער די פּערד האָבן ניט געקאַנט לויפן, ווייל דער
וואָגן איז געווען זייער שווער אַנגעפאַקט. דער רויבער האָט אַרויס-
גענומען אַ מעסער און געוואַלט איבערשניידן די שטריק און אַראָפּ-
וואַרפן אַ פּאַר קאַסטנס סחורה, האָט ער אָבער ניט געקאַנט, ווייל
דער וואָגן איז געווען אַרומגעבונדן מיט דיקן, גראָבן דראַט.
דערווייל איז שניידערל אַוועק הינטערן וואָגן, שטיל אַרויסגע-
נומען דעם גראָבן שטעקן און אים אַריינגערוקט צווישן די העלצלעך
פון די רעדער, און אליין האָט ער זיך באַהאַלטן הינטער אַ בוים.
דער גזלן האָט גענומען שעלטן און זידלען, שלאָגן די פּערד
און בייזערן זיך, אָבער עס האָט אים גאַרניט געהאַלפן. דער וואָגן
האָט זיך ניט גערירט פון אַרט.

צוויי שעה איז דער רויבער אַזוי אַפּגעשטאַנען מיטן וואָגן. עס
האָט שוין אַנגעהויבן טאַגן. מיט כּעס איז דער רויבער אַראָפּ פון
דער פּור און איז אַוועק אין וואַלד. שניידערל האָט אַפּגעוואַרט אַ
וויילע, אַרויסגענומען דעם שטעקן פון צווישן די העלצלעך אַרויפ-
געזעצט זיך אויף דער קעלניע און איז רואיק, טראָט באַ טראָט,
אַוועקגעפאַרן. ער האָט איבערגעגעבן די סחורה אין שטאַט און אין
דעם זעלביקן טאַג זיך אומגעקערט צוריק אַהיים. דער סוחר האָט
אים באַגעגנט מיט גרויס פאַרוואונדערונג. ער האָט אים באַצאָלט
און געפּרעגט, צי וויל ער פירן סחורה אין שטאַט נאָך אַמאָל, האָט
שניידערל געענטפערט: „יאָ“.

ד א ס ק ל ו ג ע ש נ י י ד ע ר ל

א נייער איינפאל

ארן פֿאַרן, רופט זיך אָן דער סוחר צום שניידערל :
— נו, ווי ווילסטו זאל מען איצט אַנלאָדן דעם וואָגן ?
זאל מען אים אַנלאָדן ווי דו האָסט אַנגעלאָדן דעם ערשטן
מאַל ?

— ניין.
— פֿאַרוואָס ? — דו האָסט דאָך אָפּגעטאַן אַ גוט שפיצל.
— יאָ, עס איז טאַקע אמת, אָבער באַנוצן זיך מיט דעם זעל-
ביקן שפיצל צוויי מאַל טויג ניט.
— נו, טאָ ווי אזוי ווילסטו זאל מען פֿאַקן ?
— גרינג, זייער גרינג. היינטיקן מאַל בינדט אַרום דעם וואָגן
מיט שטריק.

מען האָט געטאַן ווי ער האָט געהייסן, און דאָס שניידערל
איז אוועקגעפֿאַרן.

אַ גאַנצן טאָג איז ער געפֿאַרן. אין אַוונט איז ער געקומען אין
דעם וואַלד, וואו דער רויבער האָט זיך אויפֿגעהאַלטן. דאָס פֿערדל
האַט אַנגעהויבן גיין פֿאַמעלעך, טראָט ביי טראָט, און שניידערל
האַט ווידער געזונגען דאָס זעלביקע לידל :

רויבער פֿון רויבערלאַנד,
קום אָהער צו מיר.
זע די פֿולע קאַסטנס
סחורות אָן אַ שיר.

ער האָט געזונגען הויך אויפֿן קול און קיינער האָט זיך ניט
אָפּגערופֿן. ער האָט געמיינט אַז ער וועט שוין אַריבער דעם וואַלד
בשלום. ערשט מיט אַמאַל דערהערט ער דעם בעקאַנטן קול פֿון
רויבער :

— דו זוכסט דעם רויבער ? אָט בין איך. קריך אַראָפּ פֿון
וואָגן איך וועל די סחורה צונעמען און דיך דערהרגענען.
— אַהאָ, רויבער, שלום עליכם — ענטפֿערט שניידערל —
וואָס מאַכט איר עפעס ? האָט איר מיר, שניידערל, ניט דערקענט ?

ד ע ר ר ו י ב ע ר ה א ר ג י ם

פע, עס איז ניט שיינ. אַ גאַנצע נאַכט אַז איך זוך אייך, און איר רופט זיך ניט אָפּ. וואָס נעמט עס אייך אַזוי לאַנג ?

— אַ, שניידערל, — האָט דער רויבער געענטפערט, — איך האָב דיך גאַרניט דערקענט. גוט, קרייך אַראָפּ פון וואָגן. איצט וועל איך שוין די סחורה צונעמען. איך האָב געבראַכט אַ שער וואָס שניידט דראָט.

— אומזיסט זיך באַמיט, ליבער רויבער, אומזיסט זיך באַמיט, — האָט געענטפערט שניידערל. — איך האָב אומישנע געבראַכט אַ האַלב ליידיקן וואָגן, איר זאָלט קאַנען גרינג אַנטלויפן. — זייער שיינ, שניידערל, דו ביסט אַ וואוילער יונג, דו ווייסט, דו ביסט מיר שטאַרק געפעלן.

דאָס צווייטע שפיצל געלינגט

״דנדיק האָט דער רויבער זיך געזעצט אויפן וואָגן און גע-
וואָלט מאַכן פּליטה, רופט זיך אַן שניידערל :

— וואָס איז דאָס איילעניש ? די נאַכט איז נאָך גרויס. קריכט אַראָפּ און לאַמיר פּאַנאַנדערלייגן אַ פיייער און זיך אַנוואַרעמען.

— דו ביסט גערעכט, — האָט דער רויבער געענטפערט. זיי האָבן פּאַרנאַנדערגעלייגט אַ פיייער און זיך ביידע געזעצט לעבן אים.

— אַך, איר זעט אויס צו זיין אַ גיבור, — האָט דאָס שניידערל געזאָגט צום רויבער.

— יע, איך בין אַ גיבור, — האָט דער גולן געזאָגט. — דו זעסט אַט-דעם יונגן בערעזע-בוים ?, איך קאָן אים איינבויען מיט מיינע היילע הענט, אַזוי אַז דער שפיץ זאָל דערגרייכן צו דער ערד.

— איך וואָלט עס געוואָלט זען — האָט שניידערל געענט-
פערט שנעל און זיינע אויגן האָבן געגלאַנצט פון פרייד. דער גולן האָט אַראָפּגעוואָרפן פון זיך דאָס רעקל און דאָס היטל און אין צוויי סעקונדן איינגעבויען דעם בוים.

ד א ס ק ל ו ג ע ש נ י י ד ע ר ל

— האַלט אים צו אַ וויילע, האַלט אים צו נאָר איין וויילע, —
האַט שניידערל געזאָגט.
— איך קאָן אים האַלטן ווי לאַנג דו ווילסט אַליין — האַט דער
גזלן געזאָגט מיט באַרימעריי.
שניידערל איז צוגעגאַנגען פון הינטן און צוגעבונדן דעם
שפיץ פון בוים צום גזלנס האַר.
— איצט לאַז אָפּ — האַט ער אויסגערופן.
דער גזלן האַט אָפּגעלאָזט דעם בוים, — און פוק! — דער
בוים האַט דעם גזלן אויפגעהויבן פאַר די האַר, און דער גזלן איז
געבליבן הענגען אין דער לופטן.
שניידערל האַט זיך שנעל אַרויפגעכאַפט אויפן וואַגן און —
היידאַ! ער איז אַנטלאָפן. ער האַט געבראַכט די סחורה אין שטאָט
און אין דעם זעלבן טאָג האַט ער זיך אומגעקערט. דער סוחר האַט
אים באַגעגנט מיט גרויס פרייד.
ווען שניידערל האַט אויסגעשפאַנט די פערד האַט דער
סוחר אים געפרעגט:
— ווילסטו ווידער פאַרן?
— יאָ — האַט דאָס שניידערל געענטפערט.

ד א ס ד ר י ט ע ש פ י ל ג ע ל י נ ג ט

טאָג פאַרן פאַרן האַט דער סוחר געפרעגט דעם שניידערל:
— נו, ווי ווילסטו זאָל מען איצט אַנלאָדן דעם וואַגן?
— ווי איר ווילט.
— פאַרוואָס ווילסטו ווידער ניט אַנלאָדן דעם וואַגן
לייכט? — האַט דער סוחר געפרעגט, — דו האַסט דאָך אָפּגעטאַן
אַ גוט שפיצל.
— יאָ, ס'איז אמת, אָבער איך האָב דאָך אייך געזאָגט, אַז באַ-
נוצן דאָס זעלביקע שפיצל צוויי מאָל טויג ניט. פאַקט איין, — האַט
שניידערל ווייטער גערעדט, — ווי איר ווילט. לייגט נאָר אַריין אין
וואַגן אַ גרויסן ערדענעם טאָפּ, אַ פאַר פונט גרעטשענע גרויפן, דריי
קוואַרט מילך און אַ צוויי פונט פוטער.

— גוט, — האָט דער סוחר געזאָגט. — מיר וועלן טאָן ווי דו הייסט.

מען האָט איינגעפאַקט אַלץ. ווי שניידערל האָט אַנגעזאָגט, און שניידערל האָט זיך געזעצט אויפן וואָגן און היידא — אַוועקגעפאַרן. אַ גאַנצן טאָג איז שניידערל געפאַרן. אין אַוונט איז ער צוגע-
קומען צום וואַלד, וואו דער רויבער האַלט זיך אויף, שניידערל האָט אַנגעהויבן פאַרן פאַמעלעך און גענומען זינגען זיין לידל :

רויבער פון רויבערלאַנד,
קום אַהער צו מיר :
זע די פולע קאַסטנס,
סחורות אָן אַ שיר.

דער רויבער האַרגיס ווערט ביז

אַנג האָט שניידערל ניט געדאַרפט וואַרטן. באַלד האָט זיך דערהערט דעם רויבערס שטים.

— דו ביסט אַ ליגנער, שניידערל, דו ווילסט ניט איך זאָל אַוועקרויבן דיין באַלעבאַס סחורה. דו האָסט מיך אַפֿ-גענאַרט און געלאָזן מיך הענגען אויפן בוים. איצט וועסטו דער-פאַר באַצאָלן מיט דיין לעבן. איך וועל זיך דערהרגענען, ווי איך האָב דערהרגעט די אַנדערע אַנטרייבערס. איך בין איצט אין כעס.
— איך האָב זיך ניט אַפּגענאַרט — האָט שניידערל גע-ענטפערט — איך בין — — — —

דער גולן האָט אים איבערגעשלאָגן די רייד :
— ביסטו ניט אַנטלאָפן ?

— איך בין געלאָפן זוכן מענטשן זיך צו ראַטעווען.
— זוכן מענטשן ? שניידערל, די ביסט פון זינען אַראָפּ ! זיי וואַלטן דאָך מיך געבונדן און אַריינגעזעצט אין תּפיסה ! אַ, שניידערל, עס איז אַ פּוילער תּירוץ. זיי גרייט, אָט קוילע איך זיך.
— נו, איך זע שוין, אַז איך קאָן זיך ניט איבערריידן. — האָט געזאָגט שניידערל — שטאַרבן איז שטאַרבן, פאַרפאַלן — אַבער

איין זאך בעט איך דיר, ליבער רויבער, טו מיר די טובה, היינט איז ביי אונדז יידן געווען א תענית, איך האב א גאנצן טאג געפאסט, טא לאז מיר פונאנדערלייגן א פייער און אפמאכן עפעס, — כאטש אפעסן פארן טויט.

— האסטו וואס צו קאכן ?

— א, זע, איך האב מילך, גרויפן, פוטער און א גרויסן טאפ. איך קאן אפמאכן א קאשע.

שניידערל נארט אפ דעם רויבער מיט א הייסער קאשע

וט, קאך א קאשע, וואס האב איך קיין צייט ניט ? די נאכט איז גרויס און דו וועסט פון מיר ניט אנטלויפן, און איך אליין בין אויך גאנץ גוט הונגעריק.

שניידערל האט פאנאנדערגעלייגט א פייער, אריינ-

געגאסן די מילך אין טאפ און געשטעלט דעם טאפ זידן.

די מילך איז פארזאטן. שניידערל האט אריינגעלייגט די גרויפן און די פוטער, און די קאשע האט זיך געקאכט. דער ריח האט זיך פארשפרייט איבערן גאנצן וואלד.

— העי, דו, — האט דער רויבער געזאגט, — ריר זיך א ביסל

שנעלער, איך קאן ניט ווארטן א גאנצע נאכט !

— אט באלד, אט באלד, — האט שניידערל געענטפערט, —

לאמיר נאר פארזוכן.

ער האט ארויסגענומען א שמאטע פון וואגן, האט אויפגע-

הויבן דעם טאפ, און א שמעק געטאן.

— א, רויבער, ס'איז א מחיהדיקע קאשע, עס איז נאך ניט

פארטיק, אבער נא, טו א שמעק, זע סארא ריח עס האט.

דער רויבער איז צוגעגאנגען און אריינגעשמעקט דעם קאפ

אין טאפ, א שמעק טאן — — —

אין דער רגע האט שניידערל איבערגעקערט דעם הייסן טאפ

קאשע גלייך דעם רויבער אין פנים אריין. דער רויבער האט גענו-

מען שרייען מיט באנומענע קולות, און צוגעלייגט די הענט צו די

אויגן — די אויגן זענען אים האלב בלינד געווארן.

דער רויבער האַרגים

שניידערל איז זיך רואיק צוגעגאנגען צום וואַגן, זיך אַרויפֿ-
געזעצט און איז אַוועקגעפאַרן אין שטאַט. ער האָט אָפּגעגעבן די
סחורה, און אין דעם זעלבן טאָג זיך צוריקגעקערט.
דער סוחר האָט זיך זייער דערפּרייט. שניידערל האָט דער-
ציילט וואָס עס האָט מיט אים געטראָפּן, און מען האָט באלד אַרויס-
געשיקט מענטשן זוכן דעם בלינד-געוואָרענעם רויבער.
מען האָט אים געפונען, אים געבונדן און אַריינגעזעצט אין
תּפּיסה. דער וועג איז געוואָרן זיכער. שניידערל איז געבליבן אַן
אַנטרייבער ביי דעם סוחר, און דער סוחר האָט אים גוט באַצאָלט
פאַר דער אַרבעט. אין שטאַט האָט מען אים געגעבן אַ נייעם צונע-
מעניש — „דאָס קלוגע שניידערל“.

שניידערל פארנארט א באנדע רויבער

גולן האַרגימס ברודער

אַכדעם ווי דאָס קלוגע שניידערל האָט באַזיגט דעם רוי-
בער האַרגים, איז ער געקומען אַהיים, געבליבן אַר-
בעטן ביים סוחר פריד און האָט פאַרדינט גענוג
געלט פאַר זיין ווייב און קינדער. ער האָט געלעבט
רואיק און צופרידן, אָבער באַלד האָט זיך אַנגערוקט
אַ נייע צרה :

דער רויבער האָט געהאַט אַ ברודער. אַלע האָבן אים גע-
האַלטן פאַר אַן ערלעכן, פּראָסטן פּויער. דער אמת איז אָבער גע-
ווען, אַז דער ברודער האָט שטילערהייט אַרויסגעהאַלפן דעם רוי-
בער האַרגים. ווען מען האָט דעם רויבער געבראַכט צופירן גע-
שמידט אין קייטן, האַלב בלינד, האָט זיך זיין ברודער דערשראַקן :
ווער ווייס ? האַרגים קאָן נאָך דערציילן, אַז ער האָט אים אַרויס-
געהאַלפן. האָט דער ברודער איבערגעלאָזן זיין הויז, זיינע בהמות
און זיין גאַנץ באַלעבאַטישקייט און האָט זיך אַוועקגעלאָזן אין
וואַלד אַריין. עס איז אַוועק אַ שטיקל צייט און דער פּויער האָט
צונויפגענומען אַ גרויסע רויבער-באַנדע. די באַנדע האָט זיך
פאַרקליבן אין וואַלד אין אַ פינצטערער הייל און קיינער האָט ניט
געקאַנט צו איר צוקומען. די באַנדע האָט באַרויבט אַלע דורכפאַ-
רער און דערהרגעט אַ סך אַנטרייבער. אַ שרעק איז אַנגעפאַלן
אויף דער גאַנצער באַפעלקערונג.

די סוחרים פון אַלע שטעט אַרום יענעם וואַלד זענען זיך צו-
זאַמענגעקומען און האָבן גענומען טראַכטן וואָס צו טאָן. האָט מען
באַשטימט אַז מען זאָל אַנטקעגן די רויבער אַרויסשיקן פּופציק
באַוואַפנטע סאַלדאַטן. האָט מען אַזוי געטאָן, אָבער די רויבער האָבן
באַזיגט די סאַלדאַטן.

האָט מען ווידער גערופן נאָך אַן אַסיפה און מען האָט באַ-
שלאָסן אַז מען זאָל אַרויסשיקן הונדערט באַוואַפנטע סאַלדאַטן.
האָט מען אַזוי געטאַן, אָבער די רויבער האָבן באַזיגט די הונדערט.
האָט מען ווידער גערופן אַן אַסיפה און מען האָט ווידער באַ-
שלאָסן אַז מען זאָל אַרויסשיקן צוויי הונדערט סאַלדאַטן. האָט
מען אַזוי געטאַן. אָבער די רויבער האָבן אויך די צוויי הונדערט
סאַלדאַטן בייגעקומען. האָט מען שוין ניט געוואוסט וואָס צו טאָן,
ווייל אַלע האָבן מורא געהאַט זיך גיין שלאָגן מיט די רויבער.

שניידערל קומט צו דער באַראַטונג פון די סוחרים

יבן טעג און אַכט נעכט זענען הונדערט סוחרים געזעסן און
און געטראַכט און געטראַכט. זייערע אויגן זיינען רויט
געוואָרן פון ניט שלאָפן, די שטערנס פאַרקנייטשט פון
טראַכטן, די באַקן איינגעפאַלן פון ניט עסן, אָבער זיי האָבן
זיך צו גאַרנישט ניט געקענט דערטראַכטן.

אויפן אַכטן טאָג קומט אַריין שניידערל, בלייבט שטיין ביי
דער טיר און זאָגט שטילערהייט:
— איך וועל גיין אין וואַלד אַריין און פאַרנאַרן די באַנדע
רויבער.

— ווי אַזוי וועסטו דאָס טאָן, שניידערל?
— דאָס איז אַ סוד.

— אַ סוד איז אַ סוד. אָבער ווי אַזוי ווילסטו מען זאָל דיך
אויסריכטן אין וועג אַריין? — האָבן געפרעגט די סוחרים.
— לייגט אַריין אין וואָגן אַ ביסל סחורה, — זאָגט שניידערל
— אויך אַ פאַר פלעשלאַך בראַנפן, אַ נייע פאַר שיק, אַ היטל מיט
אַ לאַקירטן גלאַנציקן דאַשעק, אַ גאַלדן בענדל איבער דעם דאַ-
שעק און אַ זילבערנער אַדלער איבער דעם בענדל.
— מיר וועלן דיר געבן הונדערט היטלען.

— איך דאַרף ניט קיין הונדערט היטלען. אפשר שפעטער.
איצט וויל איך נאָך איין היטל. אויפן בעסטן קאַפּ קאַן מען מער
ווי איין היטל ניט אַנטאַן. געדענקט אָבער גוט די עטלעכע זאַכן,

וואס איך וועל אייך אַנזאָגן. חזרט עס איין. קום איך אָן מיט
עמעצן אין שטאַט, מאַכט זיך, אַז איר קענט מיך ניט און איר ווייסט
מיך ניט. אַז איך וועל אַריינגיין ערגעץ אין אַ קראַם און בעטן
סחורה, זאָלט איר געבן. נאָכדעם ווי איך וועל די סחורה צונעמען,
וועל איך אַראָפּנעמען דאָס היטל, זיך פאַרנויגן און פּרעגן :

— באַצאָלט ? מעג איך גיין ? — זאָלט איר ענטפּערן :
— דאַנקע שייַן, מיטן גרעסטן כבוד. פאַרגעסט ניט ניט קו-
מען נאָכאַמאָל.

איך וועל ביי דעם סוחר קאָהען בעטן היטלען. וויפל היטלען
איך וועל בעטן, אַזוי פיל גולנים זיינען דאָ אין וואַלד. וועט איר
וויסן וואָס צו טאָן און זיך צוגרייטן.

— שניידערל איז אַראָפּ פון זינען, — האָבן עטלעכע סוחרים
געזאָגט. וואָס וועט ער קענען אויפטאָן מיט אַ פאַר נייע שייך און
מיט אַ היטל ?

— לאַזט אים צורו, — האָבן די אַנדערע געענטפּערט. —
האַט איר אַן אַנדער מיטל ווי אַזוי צו כאַפּן די רויבער ? לאַמיר
פרובירן. שניידערל איז קלוג.

האָבן די סוחרים געגעבן שניידערל אַלץ, וואָס ער האָט פאַר-
לאַנגט, און שניידערל האָט זיך געלאָזט אין וועג אַריין.

די באַנדע כאַפט שניידערל

עקומען אין וואַלד אַריין, האָט שניידערל געלאָזן גיין דאָס
פּערד טראָט ביי טראָט. שלעפּט זיך דאָס פּערד און
שניידערל זיצט אין וועגל און ברומט אונטער אַ לידל.
מיטאַמאָל שפּרינגט אַרויס אַ רויבער פון וואַלד מיט

אַ שווערד אין דער האַנט און טוט אַ קאַמאַנדעווע : „שטיי !“
שטעלט זיך שניידערל אָפּ. קומט צו דער רויבער צום וואָגן
און באַפעלט : „אַראָפּ פון וואָגן“. פאַלגט שניידערל.
— איצט קום מיט מיר, דו קרעציקער הונט, — טוט אַ רעווע
דער רויבער.

— איך בין ניט קיין הונט, און איך בין ניט קיין קרעציקער,
ענטפערט שניידערל.

— שווייג, — באפעלט דער רויבער, און לייגט אריין צוויי
פינגער אין מויל און טוט א פיף. קומט צולויפן נאך א רויבער און
נעמט צו דעם פערד און וואַגן.

— זייט פאַרזיכטיק, חברה, — מאַכט שניידערל, — איר זאָלט
וויסן, אַז איך בין שניידערל, דאָס קלוגע שניידערל, וואָס האָט באַ-
זיגט דעם ריז האַרגים.

— דו ביסט שניידערל? — רופט אויס דער רויבער מיט פרייד,
— איז דאָך גוט! איך וועל קריגן אַ שיינע מתנה פון אונדזער
הויפטמאַן פאַר ברענגען דיך. ער קוקט שוין אויס זיינע אויגן אויף
דיר.

— גוט, — זאָגט שניידערל גלייכגילטיק, — פיר מיך צו דיין
הויפטמאַן.

זיינען זיי געגאַנגען און געגאַנגען ביז וואַנען זיי זיינען אַריין
אין אַ געדיכטן וואַלד. זיינען זיי ווייטער געגאַנגען ביז זיי זיינען
געקומען אין אַ טיפן טאַל. אין יענעם טאַל איז געווען אַ הייל. אין
אַט דער הייל האָבן זיך אויפגעהאַלטן די רויבער.

האַט דער רויבער אַ בלאַז געטאַן דריי מאָל אויף אַ האַרן.
עמעצער האָט אים געענטפערט. באַלד האָט זיך באַוויזן אַ באַ-
וואַפנטער רויבער און האָט געפרעגט:

— האַסט עמעצן געבראַכט, ברודער?

— יא, אַ גרויסן העכט — שניידערל.

שניידערל איז דאָ! — האָט אָפגעהילכט דעם רויבערס שטים.
האַבן זיך אַ שאַט געטאַן רויבער פון אלע זייטן. באַלד האָט
די גאַנצע באַנדע אַרומגערינגלט דעם קלוגן שניידערל.

עס איז אָפגעקומען דער הויפטמאַן אַליין. אלע רויבער האָבן
אים סאַלוטירט און דער ערשטער רויבער האָט געזאָגט:

— איך האָב אים געבראַכט, איך האָב געבראַכט דאָס קלוגע
שניידערל.

און דער הויפטמאַן האָט געזאָגט: „גוט, זייער גוט. איצט,
ברידער, זאָגט, וואָס מען זאָל טאַן מיט אים, מיט אַט דעם שניי-“

דערל ? זאלן מיר אים הענגען, שיסן, דערטרינקען, אָדער גאָר
בינדן און אָוועקוואַרפן אין וואַלד און בייזע חיות זאלן אים פאַר-
צוקן ?"

האַבן אַ סך רויבער געזאָגט — הענגען. אַנדערע האָבן גע-
זאָגט — שיסן. אַנדערע — דערטרינקען, און עטלעכע — בינדן
און וואַרפן צו די חיות. איז געוואָרן אַ געטומל און אַ געפילדער.

שניידערל ווייזט דער באַנדע נייע שפיצלעך

עמט שניידערל אַרויס זיין פיפקע פון מויל און רופט זיך אָן
און זאָגט :

— וואָס איילט איר זיך אַזוי, ברידער ? וואַרט צו אַ
ווייל. איך וועל דאָך פון אייך ניט אַנטלויפן. טראַכט גוט
איבער די זאַך.. לייגט זיך איבער. איך קאָן איין באַווייזן עטלעכע
קונצן. איך קאָן אייך ווייזן ווי אַזוי אָוועקצוגנבענען ביי יעדן פּויער,
וואָס פאַרט איבערן שליאַך, זיין פּערד און וואָגן.
— מיינס אָוועקרויבן ?

— ניין, אָוועקגנבענען און אים קיין שלעכטס ניט טאָן.
— דאָס ווילן מיר טאַקע זען, — האָבן געענטפּערט די רויבער.
— גוט, — זאָגט שניידערל, — קומט מיט מיר.
גיט שניידערל צו צום וואָגן, נעמט די פאַר שיק, וואָס איז
דאָרט געלעגן, און לאָזט זיך מיט די רויבער גיין צום שליאַך.
פאַרט אַ פּויער איבערן שליאַך. פאַרלויפט אים שניידערל
דעם וועג אַזוי, אַז דער פּויער זאָל ניט זען, און וואַרפט אָוועק אַ
רעכטן שוך אויפן שליאַך.

קומט אָן דער פּויער, זעט אַ נייעם שוך ליגן און וויל אים אויפ-
הייבן. באַטראַכט ער זיך אַבער, ס'איז דאָך איין שוך, צו וואָס טויג
ער אים ? לאָזט ער דעם שוך ליגן.

פאַרלויפט אים ווידער שניידערל דעם וועג און וואַרפט אָוועק
דעם לינקן שוך אויפן שליאַך. פאַרט אָן דער פּויער, דערזעט דעם
לינקן שוך און שטעלט זיך אָפּ. — סאַראַ נאָר איך בין געווען, —

טראכט דער פויער — וואלט איך פריער אויפגעהויבן דעם רעכטן שוך, וואלט איך איצט געהאט א גוטע פאר שיד.
 שטעלט דער פויער אפ פערד און וואגן, הייבט אויף דעם שוך און לאזט זיך גיין צוריק צופוס אויפהייבן דעם ערשטן שוך. גייט דערוויל שניידערל צו און פארנעמט דעם פויערס געשפאן.
 דאס שפיצל איז די רויבער זייער געפעלן געווארן און דער הויפטמאן זאגט: „א, דו ביסט קלוג, שניידערל, בלייב מיט אונדז.“
 — אוואדע וועל איך בלייבן. איך האב נאך א שענער שפיצל אייך צו באווייזן. איצט קומט, לאמיר עפעס צובייסן און ווארטן ביז מארגן. מארגן וועל איך אייך ווייזן עפעס אן אנטיק.
 שניידערל האט צוריקגעפירט דאס פערד און וואגן צום שלאך, עס איבערגעלאזן פאר דעם פויער און איז דערנאך אוועק מיט די רויבער אין וואלד אריין.

א היטעלע מיט א גלאנציקן דאשעק

אט מען אפגעהוילעט א גאנצע נאכט. מען האט געגעסן און פארטרונקען מיט בראנפן און וויין און געזונגען און גע-
 טאנצט, אז דער וואלד האט געציטערט.
 אין דער פרי רופט זיך אן דער הויפטמאן:
 — נו, שניידערל, וואס פאר א קונץ וועסטו אונדז איצט בא-
 ווייזן?

ענטפערט שניידערל און זאגט:

— איך האב ביי זיך אין וואגן א היטעלע מיט א גלאנציקן דא-
 שעק. איבערן דאשעק א גאלדן בענדל און איבערן בענדל א זיל-
 בערנער אדלער. אט דאס היטעלע האט אין זיך א כישוף: איר
 קאנט אריין אין וועלכער עס איז קראם, קויפן וואס איר ווילט און
 ניט באצאלן קיין גראשן, איר הייבט נאר אויף דאס היטעלע און
 פרעגט: „באצאלט? מעג איך גיין?“ און איר הערט גלייך דעם
 ענטפער: „דאנקע שיי, מיטן גרעסטן כבוד, פארגעסט ניט קומען
 נאכאמאל.“

— קאן מען נעמען אלץ וואָס מען וויל ? — פרעגט איין רוי-
בער.

— אוואַדע אלץ, און מען דאַרף זיך ניט איינשטעלן דאָס לעבן,
ווי איר טוט עס.

— איז דאָך גוט ! — מאַכט דער הויפטמאַן.

— אוואַדע גוט.

— אָבער ווי אַזוי וועלן מיר וויסן צי עס איז אמת ? — פרעגט
דער הויפטמאַן.

— טאַקע, — פרעגן די אַנדערע רויבער, — טאַקע ווי אַזוי ?

— ווייסט איר וואָס ? שיקט מיט מיר דעם הויפטמאַנס טאַכ-

טער. זאל זי זען, צי עס איז אמת, צי עס איז ניט אמת.

האַבן אַלע צוגעשטימט.

אויף מאַרגן איז שניידערל אוועקגעפאַרן אין שטאָט אַריין צו-

זאַמען מיט דעם מיידל. ער קומט אַריין אין אַ קראָם, נעמט צוויי

פונט שאַקאַלאַד, טוט אַ הויב דאָס היטעלע און פרעגט : „באַצאַלט ?

מעג איך גיין ?”

פאַרנייגט זיך דער קרעמער און ענטפערט : „דאַנקע שיינ,

מיטן גרעסטן כבוד, פאַרגעסט ניט קומען נאַכאַמאַל”.

גייט שניידערל אַריין אין אַן אַנדער קראָם און נעמט מעל,

ברויט, צוקער, וואַרשטן, שנאַפּס. ער גייט אַריין אין אַ קליידער

געשעפט, נעמט אַ שיינ קליידל פאַר דעם הויפטמאַנס טאַכטער. און

אומעטום דאָס זעלביקע : אַ הויב מיטן היטעלע און שוין, קיין געלט

האַט מען ניט געבעטן.

צום לעצטן איז שניידערל אַריין אין אַ קראָם פון היטלען און

„געקויפט” פופציק גאַלדענע פאַסיקלאַך, פופציק זילבערנע אַד-

לערס, און פופציק היטלען. פאַרן אוועקגיין זאָגט שניידערל :

„געדענקט-זשע, פופציק היטלען האָב איך גענומען”. האָט שוין

דער קרעמער פאַרשטאַנען, אַז עס זיינען דאָ פופציק רויבער.

די באנדע פאלט אריין

שניידערל האָט געבראַכט צו די רויבער אַ פּוּלן אָנגעפּאַקטן
וואָגן. זיי האָבן עס דערזען און ניט געגלויבט די אייגענע
אויגן.

פרעגן זיי דעם מיידל צי עס איז אמת, אָז ער האָט
ניט געצאָלט קיין געלט. ענטפערט דאָס מיידל :

— עס איז אמת. ער גייט אַריין אין וועלכער קראָם ער וויל
נאַר, נעמט וואָס ער וויל, גיט ניט קיין גראַשן, נעמט נאַר אַראָפּ
דאָס היטעלע און פרעגט : „באַצאָלט ? מעג איך גיין ?“ און אַלע
קרעמער ענטפערן דאָס זעלביקע : „דאַנקע שייַן, מיטן גרעסטן
כבוד, פאַרגעסט ניט קומען נאַכאַמאָל“.

האָבן די רויבער זיך ניט געקאָנט אָפּוואונדערן : „אָט אַזוי
גרינג קריגן געלט איז דאָך עפעס גאָר גוט. צו וואָס איינשטעלן
דאָס לעבן און רויבן, אָז עס קאָן אַזוי גרינג אַלץ אָנקומען ?“

און שניידערל האָט געזאָגט :

— הערט מיך אויס, ברידער. איך האָב געבראַכט פּופּציק
היטלען, פּופּציק גאַלדענע בענדלעך און פּופּציק אַדלערס. איך בין
דאָך אַ שניידער, וועל איך נאָך היינט ביינאַכט אַלץ צוגרייטן : אַ
בענדל אויף אַ היטל און אַן אַדלער איבערן בענדל. מאַרגן וועט
יעדער פון אונדז נעמען אַ היטעלע, באַהאַלטן אונטערן פּאַלע און
מיר וועלן אַוועק אין שטאָט אַריין. יעדער איינער וועט אַריין אין אַ
באַזונדער קראָם און נעמען וואָס זיין האַרץ גלוסט. אַזוי אַרום וועלן
מיר אויסליידיקן דאָס שטעטל.

האָבן די רויבער אַזוי געטאָן. זיי האָבן געלאָזן זייערע ביקסן
און שווערדן אין הייל. יעדער האָט נאַר מיטגענומען מיט זיך דאָס
היטעלע און אַ גרויסן, ברייטן זאַק.

זיינען די רויבער אָנגעקומען אין שטאָט און האָבן זיך צע-
שפּרייט איבער די גאַסן. יעדער איינער האָט זיך אויסגעקליבן אַ
קראָם און זיי זיינען אַלע מיטאַמאָל אַריין אין באַזונדערע קראָמען.
איידער זיי זיינען אַריין אין די קראָמען האָבן זיי אויסגעטאָן

זייערע היטלען און אָנגעטאָן די היטעלעך מיט די גלאַנציקע דאָ-
שיקעס און זילבערנע אָדלערס. ווי מען האָט זיי נאָר דערזען אין
די קראַמען, האָט מען באַלד פאַרשטאַנען, אַז זיי זיינען דאָס די רוי-
בער. האָט מען זיי געכאַפּט, געשמידט אין קייטן און פאַרפאַקט
אין געפענגעניש.

שניידערל האָט דערנאָך אַוועקגעפירט די פּאָליציי אין דער
הייל פון די רויבער, האָט מען דאַרטן געפונען גענוג גאָלד און
סחורה צו באַצאָלן אַלעמען וועמען די רויבער האָבן באַרויבט.
פאַר זיך אַליין האָט שניידערל גאַרניט גענומען. ער האָט נאָר
געבעטן אַז מען זאָל דעם הויפטמאַנס טאַכטער ניט באַשטראָפּן.
האָט מען אים געפּאָלגט און מען האָט זי באַפרייט.
אַנדערע דערציילן, אַז דעם הויפטמאַנס טאַכטער, וועלכע איז
געווען זייער אַ שיינע, האָט חתונה געהאַט מיט שניידערלס זון.
אויף זיכער ווייסט מען עס ניט.

ר י ז ן

שניידערל ווערט באַרימט

ניידערל האָט פאַרנאַרט די באַנדע רויבער, זיך צוריק-געקערט אַהיים און האָט ווייטער געאַרבעט פאַרן סוחר פריד. ער האָט געוואַלט לעבן רואיק און צו-פרידן, האָט זיך אָבער באַלד אַנגערוקט אַ נייע צרה. ער איז געוואָרן באַרימט. שניידערל איז געוואָרן שטאַרק באַרימט. מען האָט פון אים געהערט אין דער

הויפּשטאָט.

איינמאָל איז אַנגעקומען אַ באַפעל אין שטעטל, אַז שניידערל זאָל קומען זיך מעלדן צום קעניג. אַז אַ קעניג באַפעלט מוז מען פאַלגן, און שניידערל איז אוועקגעפאַרן.

פ ל י ג ן

עקומען אין פאַלאַץ, האָט שניידערל געזען ווי דער קייסער זיצט אויף אַ גאַלדענעם שטול און לעבן אים שטייען סאַל-דאַטן מיט בלאַנקע שווערדן און סענאַטאָרן אַן היטלען. לעבן טראָן שטייט אַ טיש מיט טייערע טאַרטן און וויינען, און פליגן פון גאַר דער וועלט זענען אַנגעזעצט אויף די זיסע גע-בעקסן. צוויי באַדינער פאַכן מיט פעכערס און טרייבן די פליגן, אָבער עס העלפט ניט.

— דו זאַלסט וויסן, שניידערל, אַז אַ באַנדע ריזן האָט זיך פאַר-קליבן פופציק מייל פון דער הויפּשטאָט און זיי דערגייען מיר די יאַרן, — מאַכט דער קעניג צום שניידערל. — איך האָב אַרויסגע-שיקט קעגן זיי סאַלדאַטן מיט ביקסן און האַרמאַטן, אָבער עס העלפט ניט, די ריזן רייסן אויס גרויסע פעלזן, וואַרפן זיי אויף די סאַלדאַטן און דערהרגענען זיי. איך ווייס ניט וואָס צו טאָן. איך

האָב געהערט אַז דו ביסט קלוג, זייער קלוג, האָב איך געשיקט נאָך דיר, אפשר וועסטו מיר קאַנען העלפן.

הערט שניידערל מיט איין אויער און זיינע אויגן זיינען אַריינ-געטאָן אין די טאָרטן : זעט אויס געשמאַקע טאָרטן. אַ שאַד וואָס די פליגן עסן זיי אויף. אַ שאַד טאַקע. מען דאַרף עס ניט דערלאָזן. טוט ער אַ מאַך מיט דער האַנט אַראָפּצוטרייבן די פליגן. טוט אַ זשומע, און אַ הויפּן פליגן פאַלט טויט, ציילט זיי דער שניידערל אַ-בער : פּערציק פליגן. אַן אויפטו !

און דער קייסער רעדט ווייטער.

— איך וועל שיקן מיט דיר טויזנט סאַלדאַטן, זיי וועלן דיר העלפן פאַרטיליקן די ריזן.

הויבט אויף שניידערל די אויגן פון די טאָרטן און טוט אַ קוק און זאָגט :

— עס וועט ניט טויגן מיט צו נעמען סאַלדאַטן. טויזנט סאַל-דאַטן זאָלן זיך שלאָגן מיט די ריזן טויג ניט. די ריזן וועלן אויסרייסן נאָך גרעסערע פעלזן און דערהרגענען די טויזנט סאַלדאַטן. און צו טויזנט סאַלדאַטן וואָס דאַרף מען מיד ? וואָס בין איך, אַ גענעראַל ?

אַ פּאַס זייד, גאַמעלקעס, קיכלעך און אַ פייגעלע

אַרט, לאַמיך עפעס צוטראַכטן — זאָגט דאָס קלוגע שניידערל — טראַכטן איז געזונט פאַרן קאַפּ. און שניידערל האָט פאַרקנייטשט דעם שטערן, פאַרמאַכט די אויגן, זיך פאַר-טראַכט. געטראַכט, געטראַכט און זיך דערטראַכט. רופט ער זיך אַן צום קעניג :

— איך וויל איר זאָלט נעמען אַ פּאַס רויטן זייד און אַנשרייבן מיט גרויסע אותיות : „מיט איין קלאַפּ האָט שניידערל דערהרגעט פּערציק“. אונטערן אויפשריפט לייגט אַרויף דעם קעניגס שטעמפל, אַ בעווייז, אַז עס איז אַן אמת. און אַן אמת איז עס דאָך, — גיט צו שניידערל מיט אַ שמייכל, — אַט ליגן זיי אויפן דיל.

— און דערנאָך, — באַפעלט ווייטער שניידערל, — הייסט דעם בעקער אַנבאַקן אַ זעקעלע קיכלעך. אין העלפט פון זיי זאָל

ער איינבאקן א שטיינדל אין יעדן קיכל, און אין די אנדערע זאל זיין איינגעבאקן א נוס אין יעדן קיכל. דערנאך מאכט מיר קעז-גאמעלקעס, און כאפט מיר א פייגעלע.
— און וואָס וועסטו טאָן מיט דעם אלעם ? — פּרעגט דער קעניג.

— עס איז אַ סוד, — ענטפערט שניידערל, — ס'איז אַ סוד, מיין קעניג.

— פאַרן קעניג טאָרן ניט זיין קיין סודות — טוט אַ דונער אַ סענאַטאָר.

— אמת, — ענטפערט דאָס קלוגע שניידערל — פאַרן קע-ניג טאָר מען ניט האָבן קיין סודות, אָבער איך ווייס נאָך אַליין ניט ווי אזוי איך וועל קאָנען אָפּמאַרן די ריזן. אפשר זיינען זיי גאָר-ניט אזוי נאַריש ?
— איז וואָס-זשע וועסטו דעמאָלט טאָן ? — פּרעגט דער קעניג.

— גאַרניט — ענטפערט שניידערל — אויב איך וועל זיי ניט קאָנען אָפּמאַרן, וועלן זיי מיך דערהרגענען, און אַ טויטער דאַרף גאַרנישט ניט האָבן און דאַרף גאַרנישט ניט טאָן.
— האָסטו גאָר קיין מורא ניט ? — האָט דער קעניג גע-פּרעגט.

— נו, אַז איך האָב מורא איז וואָס ? אַ בראַווער מענטש דאַרף בייקומען זיין שרעק — ענטפערט שניידערל.
— גוט געזאַגט — ענטפערט דער קעניג, — גוט געזאַגט — און ער האָט באַפוילן צו געבן דעם קלוגן שניידערל אַלץ וואָס ער האָט געבעטן.

שניידערל פאַרמעסט זיך מיט אַ ריז

שניידערל איז געגאַנגען, ביז ער איז געקומען צו אַ געדיכטן וואַלד. דער וואַלד איז געווען אזוי געדיכט, אַז עס איז דאָרט געווען פינצטער אין מיטן העלן זומער-טאָג, גייט דאָס קלוגע שניידערל און קייט זיינע קיכלעך און זינגט :

פערציק מיטאַמאַל,
פערציק מיט איין קנאַק,
ווער עס גלייבט מיר ניט
וועט כאַפּן זיין פּסק.

פערציק מיטאַמאַל,
פערציק מיט איין האַנט,
שניידערל איז דער העלד,
דער העלד פון גאַנצן לאַנד.

פּלוצעם האָט שניידערל דערהערט אַ געלעכטער, אַ געלעכ-
טער וואָס האָט אָפּגעהילכט ווי אַ דונער און געמאַכט ציטערן דעם
וואַלד. אים איז געוואָרן הייס, הייס דערשטיקט צו ווערן. און באַלד
איז אים געוואָרן קאַלט, ווי מען וואַלט אים אַריינגעוואָרפן ווינטער
אין אַ טייך אַייז. ער איז אַבער געבליבן שטיין רואיק. שטילער-
הייט האָט ער גענומען זיך אונטערגעבן מוט: „האַט מען מורא
פאַר וועלף, דאַרף מען ניט גיין אין וואַלד. נעמט מען זיך אונטער
מלחמה-האַלטן מיט ריזן, דאַרף מען באַהאַלטן די שרעק.“ אַפּ-
גערעדט דאָס צו זיך, האָט ער אויסגערופן מיט אַ גראַבער שטים:
— און ווער וואַגט עס לאַכן אַזוי?

— איך, — טוט אַ דונער דער ריז, — איך, מייזעלע, לאַך פון
דיר! און שניידערל דערזעט פאַר זיך אַ ריז העכער פון אַ בוים
און גרעבער פון אַ מויער.

— דאָס ביסטו דער ריז, וואָס כ'האַב פון אים אַזוי פיל גע-
הערט? פּרעגט שניידערל. שלום-עליכם, ריז, שלום-עליכם,
חבר! איך האָב דיך טאַקע אַרומגעזוכט. געוואַלט פאַרמעסטן זיך
מיט דיר אין כוחות.

— מיט מיר ווילסטו זיך פאַרמעסטן?

— אוואַדע!

צעלאַכט זיך דער ריז נאָך אַמאַל און זיין געלעכטער הילכט
אַפּ ווי אַ דונער, און ער זאָגט: „לאַמיר דיך פריער אַנקוקן קאַר-
ליק, וואו ביסטו?“

— אַט בין איך, אַט בין איך, קוק מיך אָן — נאַ, זע, לייען :
 „מיט איין קלאַפּ האָט שניידערל דערהרגט פּערציק“, דו הערסט ?
 מיט איין קלאַפּ !

— זייער שייַן, זייער פיין. ווילסטו אפשר זען, וואָס איך קאָן
 אָפּטאָן ? — זאָגט דער ריז, און ער טוט אַ כאַפּ אַ שטיין די גרויס
 פון שטוב, טוט אים אַ הייב, אַ וואָרף אַזוי, אַז דער שטיין פּאַלט אַ
 מייל ווייט.

— ס'איז טאַקע אָן אויפטו, — זאָגט שניידערל, — אַבער ניט
 אַזאַ גוואַלטיקער אויפטו. איך וועל דיר ווייזן אַ שענערן קונץ !
 אַט וועל איך אַ וואָרף טאָן אַ שטיינדל, וועט עס פּאַלן אַזוי ווייט,
 אַז דו וועסט ניט זען וואו עס פּאַלט.

— גוט, — זאָגט דער ריז — איך וואַלט עס טאַקע געוואַלט
 זען.

נעמט שניידערל אַרויס פון קעשענע דאָס פייגעלע, וואָס
 דער קעניג האָט אים געגעבן, טוט עס אַ וואָרף, ווי איינער וואָרפט
 אַ שטיינדל, און דער ריז האָט טאַקע ניט געזען וואוהין דאָס
 „שטיינדל“ איז אַהינגעקומען.

איז עס דעם ריז זייער געפעלן געוואָרן און ער האָט געזאָגט :
 — נו, דו ביסט טאַקע אַ מאַדים, אַבער איך וועל דיר באַלד ווייזן
 נאָך עפעס שענערס פון דעם, — און ער טוט אַ כאַפּ אַ שטיין און
 צערייבט אים אויף שטויב.

רופט זיך אָן דאָס קלוגע שניידערל און זאָגט : — דאָס איז
 טאַקע אָן אויפטו, אַבער איך וועל דיר ווייזן עפעס בעסערס. דו
 זעסט מיינע קיכלעך ? דאָס איז מיין עסן ספּעציעל פאַר מיר גע-
 באַקן, ווייל איך האָב ליב האַרטע קיכלעך. לאַמיר זען צי דו קאָנסט
 זיי צעקייען.

צעלאַכט זיך דער ריז : — אוי ביסטו אַ ליץ, קאַרליקל, —
 און ער טוט אַ כאַפּ אַ הויפּן קיכלעך און וואָרפט אַריין צו זיך אין
 מויל אַריין און וויל אָנהייבן קייען. ער טוט אַ קיי איין מאַל, צוויי
 מאַל און הייבט אָן שרייען : „אוי, מיינע ציין ! נאַ, זע, אַזאַ גע-
 זונטער צאָן, אויסגעבראַכן !“ — און טוט אַ שפיי-אויס אַ מויל
 מיט בלוט.

לאַכט שניידערל און זאָגט : — איך האָב עס פריער גע-
וואוסט. איך האָב געוואוסט אַז דו וועסט ניט קאָנען צעקייען מיינע
קיכלעך. זיי זיינען האַרט, האַרטער פון קיזלשטיין, ספעציעל גע-
באַקן פאַר מיר, נאַ, זע, ווי איך קיי זיי — און שניידערל פאַקט
אַן אַ פול מויל מיט די קיכלעך, וואָס זיינען געבאַקן געוואָרן מיט
ניס און קייט אויף וואָס די וועלט שטייט.

שטייט עס ניט אַן דעם ריז : אַזאַ קאַרליקל זאַל די קיכלעך
יאַ קאָנען צעקייען און ער ניט ! בעט ער ווידער אַ הויפּן קיכלעך,
און שניידערל זשאַלעוועט אים ניט. ער גיט אים די קיכלעך, וואָס
זיינען געבאַקן געוואָרן מיט די שטיינדלעך, און שמייכלט.

דער ריז טוט ווידער אַ כאַפּ דעם הויפּן קיכלעך, אַ פאַק אַריין
אין מויל, אַ קיי, און אַ געשריי „אוי מיינע ציין“, און שפייט ווידער
אויס אַ צאָן ווייס ווי מילך, גרויס ווי אַן איי, נאָר צעבראַכן אויף
דער העלפט. — „איך וועל דאָך בלייבן אַן ציין“ — יאַמערט דער
ריז, — „אַן ציין וועל איך בלייבן מיט אַ ליידיק מויל ווי אַ ניי גע-
בוירן קינד !

— אַז מען קאָן ניט
און מען ווייסט ניט,
נעמט מען זיך ניט אר-ו-ו-נטער,
אי, אי, אי, אי.....

זינגט שניידערל מיט אַ ניגון : „דו מאַכסט אַן אַנשטעל, אַז
דו ביסט דער שטאַרקסטער מענטש אויף דער וועלט, און קאָנסט
ניט צעקייען מיינע קיכלעך. איז וואָס-זשע ביסטו ברוגז, פעטער
ריז ?“

צעקאַכט זיך דער גיבור : — איך וועל דיר ווייזן וואָס איך
קאָן ! און ער טוט אַ נעם מיט זיינע לאַפעס אַ דעמב, רייסט אים
אויס מיט די וואַרצלען און וואַרפט אים אַוועק וואו דער שוואַרצער
פעפער וואַקסט. דערנאָך טוט ער אַ כאַפּ נאָך אַ בויס, נאָך אַ בויס
און נאָך אַ דעמב און האַלט זיי אין איין שליידערן אין דער לופט.
שטייט שניידערל רואיק, קוקט וואָס דער גיבור טוט, קייט
קיכלעך און זאָגט זיך געלאַסן :

— ס'איז אָן אויפטו, פעטער ריז, טאַקע אָן אויפטו. ווייז אָבער
א קונץ, מיין ליבער פריינד, און קוועטש אַרויס וואַסער פון אַ שטיין.
זאָל זיין ניט פון אַ גרויסן שטיין, פון אַ שטיינדעלע כאַטש.
טוט דער ריז אַ כאַפּ אַ שטיינדל אין זיין האַנט, קוועטשט און
קוועטשט, צערייבט עס אויף שטויב, אָבער קיין וואַסער האַט ער ניט
אַרויסעגקוועטשט. ווערט ער ברוגז און טוט אַ זאַג :
— און דו קאַנסט יאָ אַרויסקוועטשן וואַסער פון אַ שטיינדל ?
ענטפערט שניידערל : — אוואַדע קאַן איך ! אַ גרויסער
ווערט. אויך מיר אַ קונץ ! — און ער הויבט אויף אַ שטיינדל פון
דער ערד, און פלינק ווי אַ גנב בייט ער עס איבער אויף אַ קעז-קיי-
קעלע וואָס דער קייסער האַט אים געגעבן און טוט אַ קוועטש.
איינס, צוויי, און ס'האַט אַנגעהויבן רינען וואַסער פון צווישן די
פינגער.

די ריזן ווילן קרוינען שניידערל פאַר קעניג

אַט דער ריז אַראַפגעלאַזען די נאַז אַ באַזיגטער און זיך אָפּ-
גערופן :

— איך זע אַז דו ביסט טאַקע שטאַרקער און פלינקער
פון מיר. קום מיט מיר צו מיינע ברידער און מיר וועלן
דיך קרוינען פאַר אונדזער קיניג.
— וויפל ברידער זענט איר ?
פינף ברידער און אונדזער פאַטער. מיר זענען געווען זיבן
ברידער, זיינען צוויי דערהרגעט געוואָרן. דער אוניקאַרן האַט זיי
דערהרגעט.

— ווער איז דער אוניקאַרן ?
— דו וויסט ניט ?
— ניין, איך ווייס ניט .
— מאַדנע, — מאַכט דער ריז, — איך האָב געמיינט אַז אַלע
ווייסן וואָס אָן אוניקאַרן איז.
— איך האָב קיינמאַל ניט געהערט פון אַזאַ חיה, — זאַגט שניי-
דערל.
— דו האַסט געטראַפן, — מאַכט דער גיבור, — ס'איז טאַקע

א חיה, א ווילדע חיה. זי איז גרויס ווי אן אַקס. דער קערפער ווי פון א ווילדן חזיר, די פיס זיינען ווי ביי א לייב, דער עק פון א לעמ-פערט און דער קאָפּ ווי ביי א העלפאָנט, נאָר אן דער לאַנגער נאָז. פאַר א נאָז האָט דער אוניקאָרן א האָרן אינמיטן שטערן. דער האָרן איז שאַרף ווי א שפיז און האַרט ווי א קיזל-שטיין. גיט דער אוניקאָרן א שטאַך מיטן האָרן, איז שוין נאָך דיר. צוויי ברידער מיינע זיינען געגאַנגען אויף יאָגד און האָבן דערזען די חיה. זיי זיינען דאָך מיינע ברידער, האָבן זיי זיך ניט דערשראָקן און ניט אַנטלאָפן, האָט זיי דער אוניקאָרן דערשטאַכן. א דריטער ברודער איז גע-גאַנגען נעמען נקמה פון דער ווילדער חיה, אָבער ער האָט קוים זיך געראַטעוועט מיטן לעבן. ער איז טאַקע לעבן געבליבן, אָבער אַ קאַליקע איז ער ביז היינטיקן טאָג. דער אוניקאָרן האָט אים צע-לעכערט אַ פוס. ווען מיר האָבן דערזען ווי שטאַרק דער אוניקאָרן איז, האָבן מיר אים געלאָזן צורו. מיר האָבן זיך פאַרקליבן אויף אַ הויכן באַרג, אויסגעבויט אַ הויז און מיר וואוינען דאָרט. מיר לעבן פון רויב און ס'איז אונדז וואויל.

— און איר האָט גאַרניט קיין מורא פאַרן קעניג ? — פרעגט שניידערל.

— פאַרוואָס זאָלן מיר מורא האָבן פאַרן קעניג, אַז מיר קאַנען באַזיגן זיינע סאַלדאַטן ? — ענטפערט דער ריז.

— גערעכט, — זאָגט שניידערל, — גערעכט. און פאַרוואָס ווילסטו מיך מאַכן פאַר אַ קעניג ?

— ווייל דו ביסט שטאַרקער און פלינקער פון אונדז. קום וועסטו זיך באַקענען מיט מיינע ברידער און מיט אונדזער פאַטער. גייט שניידערל מיט דעם ריז. ניט ער גייט, נאָר ער לויפט, ווייל ער וויל נאָכהאַלטן דעם גאַנג פון גיבור. קומען זיי אָן צום באַרג וואו די ריזן וואוינען.

שטעלט דער ריז פאַר שניידערל פאַר דער משפּחה און דער-ציילט דעם קאַרליקלס גבורה. די ברעמען באַ די ריזן ווערן אַנגע-צויגן, די פּנימער פאַרכמורעט. פאַרשטייט שניידערל, אַז עס גע-פעלט זיי ניט די מעשה. אָבער די ריזן שווייגן, שווייגט שניידערל אויך.

שניידערל קליגט איבער אלע פינף ריזן

איז געוואָרן פינצטער. די ריזן האָבן זיך געזעצט עסן און האָבן פאַרבעטן שניידערל צום טיש. — איך וועל מיט אייך גיין צום טיש, — ענטפערט ער, אָבער עסן מיט אייך קאָן איך ניט, ווייל איך האָב ליב האַרטע שפייזן. איך האָב מיט זיך שטענדיק קליינע קיכלעך, האַרט ווי אייזן, און דאָס איז מיין באַליבטע שפייז. רופט זיך אָן דער פּאָטער: "לאַמִּיך זען, קאַרליק, דיין שפייז, לאַמִּיך זען".

נעמט שניידערל אַרויס די קיכלעך, וואָס זיינען געקנאַטן גע- וואָרן מיט די שטיינדלעך און גיט זיי אים. טוט דער פּאָטער אַ כאַפּ אַ פּאַר קיכלעך מיטאַמאַל, טוט אַ קיי און אַ געשריי: "מיינע ציין!" און שפייט אויס אַ צאָן די גרויס פון אַ פויסט. שניידערל ענטפערט ניט קיין וואָרט, זיצט ביים טיש און קייט די קיכלעך. קוקן די ריזן און שווייגן, שווייגט ער אויך. אַפּגעגעסן, רופן זיך אָן די ברידער: — און וואו וועלן מיר לייגן שרעטעלען? זאָגט דער פּאָטער: — ער איז אונדזער קעניג, דאַרף ער לייגן אין מיין בעט.

ליגט שניידערל אין דעם גיבורס בעט און הערט ווי די ריזן שעפטשען צווישן זיך. זיי ריידן שטיל, זיי מיינען אַז קיינער הערט זיי ניט. אָבער זייערע קולות האָט מען געקאַנט הערן מיילן ווייט. הערט ער ווי זיי זאָגן: — ס'איז קיין פּלאַן ניט לאָזן דעם קאַרליק לעבן. לאַמיר נעמען אַ גרויסן שטיין און אַריינוואַרפן אין בעט. דאָס בעט וועט צעבראַכן ווערן, און דער קאַרליק וועט געהרגעט ווערן...

הערט שניידערל און טראַכט: "וואָס טוט מען איצט?" קריכט ער אַרויס פון אונטערן צודעק און קריכט אַריין צווישן מאַטראַץ און ווענטל פון בעט. גענוג פּלאַץ פאַר אים דאַרטן. אָבער איידער ער האָט דאָס געטאַן האָט ער אַוועקגעלייגט אַ קישן אונטערן צודעק אויפן פּלאַץ וואו ער איז געלעגן. גאַנץ פרי האָבן

דאָס קלוגע שניידערל

די ריזן אַרײַנגעבראַכט אַ שטיין און אַ וואָרף געטאַן אויפן פּלאַץ, וואו שניידערל האָט געזאַלט שלאָפן. דער שטיין האָט דורכגע-בראַכן דאָס בעט און די ריזן זיינען געווען זיכער, אַז דער קאַרליק איז דערהרגעט געוואָרן. דער שטיין איז דאָך גרעסער פון אים. נעמען זיך די נאַרישע ריזן פאַר די הענט און טאַנצן פון גרויס שמחה אין אַ קאַראַהאַד און זינגען:

האַלץ איז שטאַרק,
פּייער קאָן עס ברענען.
פּייער איז שטאַרק,
וואַסער קאָן עס לעשן.
וואַסער איז שטאַרק,
אַ וואַלקן קאָן עס זופּן.
אַ וואַלקן איז שטאַרק,
אַ ווינט קאָן אים צופּן.
מיר זיינען אַבער די שטאַרקסטע,
קיינער קאָן אונדז ניט באַזיגן,
מיר ווילן מלחמה
און ניט קיין פּרידן.

די ריזן האָבן געטאַנצט און געזונגען, אַזש די בערג האָבן געציטערט. שטייט אויף שניידערל, קריכט אַרויס פון שפּאַרונע און טוט אַ זאַג:

— גוט מאַרגן, מיינע אונטערטאַנען! אַ גוט מאַרגן אויף אייך! זייער שיין פון אייך זיך צו פּרייען מיט אייער קעניג.
דערשרעקן זיך די ריזן, פאַלן אויף די קני און הייבן זיך אָן בעטן: — פאַרגיב אונדז אונדזער זינד, אונדזער האַר און קעניג, פאַרגיב אונדז!

— דאָס מאָל וועל איך אייך פאַרגעבן אייער ווידערשפּעני-קייט, — זאָגט שניידערל ברייטלעך. — אַבער געדענקט און היט זיך פאַר מיין צאַרן!

— מיר הערן און פאַלגן אונדזער קעניג! — האָבן די ריזן געענטפּערט מיט איין קול.

— פרישטיק! — האָט שניידערל אַ קאַמאַנדעווע געשאָן.
 און די ריזן האָבן געגרייט אַ טיש ווי עס פאַסט פאַר אַ קעניג. נאָכן
 פרישטיק זאָגן די ריזן צום שניידערל.
 — דו ביסט אונדזער קעניג. אַ קעניג דאַרף פירן די מלחמות
 פאַר זיינע אונטערטאַנען, טאָ פיר פאַר אונדז אַ מלחמה און פאַר-
 טיליק דעם אוניקאַרן.
 — גוט, — זאָגט שניידערל, — איך וועל פאַרטיליקן דעם אר-
 ניקאַרן. איר ווייסט דאָך וואו דער אוניקאַרן געפינט זיך, טאָ טראָגט
 צו אַהין אַ שטיק פלייש. ברענגט אויך אַהין אַ היטל, אַ פאַר הויזן,
 אַ רעקל, אַ ווייס שטיקל לייוונט, אַ פאַר אויסגעלאַשענע קוילן, אַ
 לאַנג יאַגד-מעסער, און אַ ביסל שטרוי.
 האָבן די ריזן געפאַלגט און געטאַן ווי שניידערל האָט זיי באַ-
 פוילן.

דער קאַמף מיטן אוניקאַרן

עמט שניידערל און שטאַפט אַן דאָס רעקל און די הויזן מיט
 שטרוי, אַזוי אַז עס זאָל אויסזען ווי אַ מענטש. אויפן
 ווייסן לייוונט האָט ער אויסגעמאַלן מיט די קוילן אַ גע-
 זיכט, און דעם אויסגעמאַלטן „מענטשן“ האָט ער געגעבן
 האַלטן דאָס פלייש. דעם „מענטשן“ האָט ער צוגעשפאַרט צו אַ
 בוים און אַליין איז ער אַרויפגעקראַכן אויפן העכסטן צווייג און
 האָט געוואַרט.

ער וואַרט און וואַרט. מיטאַמאַל דערהערט ער אַ ברומען פון
 אַ חיה. הערט ווי צווייגן ברעכן זיך, ביימער שאַקלען זיך: — דער
 אוניקאַרן קומט אָן.

דערשמעקט די חיה דאָס פלייש, לויפט זי צו, טוט אַ ברום,
 און גיט מיט אימפעט אַ האַק מיטן האַרן דעם „מענטשן“, אַזוי,
 אַז דער שאַרפער שפיץ פון האַרן בלייבט שטעקן אין בוים.
 דער אוניקאַרן טוט זיך אַ ריס צוריק, אַבער אַרויסנעמען דעם האַרן
 פון דעם בוים-שטאַם קען ער שוין מער ניט. קריכט שניידערל
 גאַנץ רואיק אַראָפּ פון בוים, נעמט דאָס יאַגד-מעסער און דער-
 הרגעט די חיה.

ד א ס ק ל ו ג ע ש נ י י ד ע ר ל

די ריזן האָבן געוואָרט אויפן באַרג. זיי האָבן געוואָרט און
געטראַכט: „פֿטור געוואָרן פֿון אַ צרה. אויס שניידערל!“ אָבער
פלוצים קומט ער אָן און זינגט זיך זיין לידל:

פערציק מיטאַמאַל,
פערציק מיט איין האַנט,
שניידערל איז דער העלד,
דער העלד פֿון גאַנצן לאַנד.
— און וואו איז דער אַוניקאַרן? — פֿרעגן די ריזן.
— דערהרגעט, — ענטפֿערט שניידערל רואיק.

די ריזן גיבן זיך אונטער

לויבן ניט די ריזן און לויפן אַליין אַנקוקן. זעען זיי, אַז עס
איז אמת, דער אַוניקאַרן איז טויט. דערשרעקן זיי זיך און
פאַלן דעם שניידערל צו די פֿיס און בעטן זיך: — טו מיט
אונדו, וואָס דו ווילסט, שניידערל, אָבער לאַז אונדו לעבן.
זאַגט שניידערל: — איך האָב פֿיינט שלעכטס טאַן מענטשן.
איך לאַז אייך פֿריי, אָבער גייט אַוועק ווייט פֿון מענטשלעכן ישוב, און
און לעבט ווי איר ווילט. שטערט קיינעם ניט. אָבער געדענקט,
ווייט פֿון מענטשלעכען ישוב, ווייל איר זענט אַנדערש פֿון די איי-
בעריקע מענטשן.

די ריזן האָבן גענומען די פֿיס אויף די פֿלייצעס און זיינען
אַוועק ווייט, ווייט אין דער וועלט אַריין.

א גרוב מיט גאלד

שניידערלס פארלאנג

ניידערל האָט באַזיגט די ריזן און זיך אומגעקערט צוריק צום קעניגס הויף. דער מלך און זיינע מיניסטערן האָבן אים אויפגענומען מיט גרויס פאַראַד. צוויי טויזנט סאַלדאַטן האָבן מאַרשירט מיט בלאַנקע שווערדן לכבוד דעם קלוגן שניידערל. אַ קאַפעליע מוֹ-זיך האָט געשפּילט. גענעראַלן מיט גאַלדענע עפּאַ-לעטן און מיניסטערן, באַפּוצט מיט מעדאַלן, זיינען געשטאַנען אויסגעצויגן ווי שטעקענער און סאַלוטירט דעם שניידערל. דער קעניג אַליין האָט זיך אַנגערופן און געזאָגט :

— מעכטיקער און קלוגער שניידערל, מיין הויז איז אָפּן פאַר דיר. דו מעגסט אויסקלייבן די שענסטע צימערן אין פאַלאַץ און נעמען זיי נאָר פאַר זיך. פאַרבלייב מיט אונדז און מיר וועלן דיך טראַגן אויף די הענט.

שמייכלט שניידערל און טראַכט : — ס'פאַסט מיר טאַקע דאָ אין פאַלאַץ בלייבן און שטענדיק זיך מוזן רעכענען מיטן קאַפּריז פון אַ קעניג. היינט מאַכט ער מיר פאַראַדן מיט קאַפעליעס גאַנצע, און מאַרגן, אַז איך וועל אים ניט געפעלן ווערן — בין איך מיט אַ קאַפּ קירצער. כ'וועל בעסער זיין ביי מיר אין מיין קליין שטיבעלע און זיין זיכער כאַטש מיט מיין לעבן. — זאָגט ער צום קיניג אויפן קויל : — מיין האַר, מיין קעניג, לאַז מיך גיין צוריק צו מיין פרוי און קינדער, צוריק אַהיים. דאָרטן קען איך אַלעמען און אַלע קענען מיך. דאָרט ווייס איך אַלע מנהגים און אַלע פּירונגען. דאָ בין איך אַ פּרעמדער. איך ווייס דאָך ניט אפילו ווי זיך אויפצופירן. איך האָב מורא זיך זעצן, טאַמער זיך איך ניט ריכטיק. כ'האַב מורא צו שטיין,

טאַמער שטיי איך ניט ווי עס באַדאַרף צו זיין. כ'ווייס ניט ווי צו האַלטן מיינע הענט. כ'האַב מורא צו עסן, אַז איך ווייס ניט אין וואָס סער האַנט זאָל איך האַלטן דעם גאַפּל, און אין וואָסער האַנט — דאָס מעסער. און טאַמער טרעפט זיך אַמאַל, אַז איך דאַרף אַ הוסט טאָן, אַדער אַ ניס טאָן, דאַרף איך זיך בייסן מיין אונטערשטע ליפּ. אין שטעטל, ביי מיר אין הויז, קאָן איך שטיין, זיצן, עסן, הוסטן, ניסן ווי איך וויל און וואו איך וויל. ווילסטו מיך באַשטראַפּן און האַלטן דאָ אין פּאַלאַץ צווישן פרעמדע ? באַשטראַפּן דערפאַר וואָס איך האָב באַזיגט די ריזן ?

שניידערל האָט זיך צעוויינט, און טרערן, גרויסע ווי באַב, זיינען גערונען פון זיינע אויגן.

האַט דער קעניג געזאָגט :

— וויין ניט שניידערל, מיין באַליבטער, איך וועל דיין פאַר-לאַנג נאַכגעבן. איך וועל דיר אַוועקשיקן אַהיים צו דיין פרוי און קינדער, און איך וועל דיר אַפילו קויפן אַן אייגענעם פערד און וואָגן, אַבי וויין ניט. אַבער געדענק, אַז איך וועל דיר רופן, ווען איך וועל דיר דאַרפן, זאָלסטו גלייך קומען צו מיר.

טראַכט שניידערל ביי זיך :

— אַ ברירה וועל איך האָבן ? ער האָט דאָך די סאַלדאַטן און די שווערדן און די ביקסן.

זאָגט ער אויפן קול :

— אַוואַדע וועל איך קומען, מיין קעניג מיין האַר ! אַוואַדע וועל איך קומען !

האַט דער קעניג געהאַלטן וואָרט און אים אַוועקגעשיקט צוריק אין שטעטל אַריין.

שניידערל איז געוואָרן אַ באַלעגאַלע פאַר זיך — אַ באַלעגאַלע ווי אַלע חשובע באַלעגאַלעס — מיט אייגענעם פערד און וואָגן.

 אַרט שניידערל מיטן שליאַך און זינגט אַ לידל. ס'איז אים פריילעך אויפן האַרצן. די זון שיינט, דער הימל איז בלאַ, די פעלדער זיינען גרין, און היינט אין דער פרי האַט ער געכאַפט אַ גוט פאַרדינסטל — אַפגעפירט אַ פאַסאַזשיר אין דער גרויסער שטאָט אַריין. פאַרט ער צוריק אַהיים אַ פריילעך-כער און זינגט זיך אונטער. זינגט און טרייבט די פערדלעך. פון דער ווייטנס הייבן זיך אַן שוין ווייזן די שפיצן פון די הייזער. לויפן די פערדלעך געשווינדער — באַלד וועלן זיי קומען אין שטאָט, וועט זיין האַבער און אַ קאַלטער טרונק וואַסער. טרייבט זיי נאָך אונטער שניידערל מיט די לויזע לייצעס — ער איז אויך הונגעריק.

לויפן די פערד מיטן שליאַך און זיי קומען צו צו דער גרוי-סער געמויערטער וואַנט, וואָס רינגלט אַרום דעם קאַרגן גבירס הויז. אין דעם הויז וואוינט דער באַוואוסטער גביר איגדאל. ער האַט ליב אַן אַרעמאַן ווי אויגן-ווייטיק. האַט ער אַרומגערינגלט דאָס הויז מיט אַ גרויסער געמויערטער וואַנט, וואָס שרייט אויס פאַר אַלעמען: „דאָ וואוינט דער באַוואוסטער גביר איגדאל!“ זעט שניידערל אַ מענטש זיצט באַם שליאַך לעבן דער געמויערטער וואַנט און וויינט.

שטעלט שניידערל אָפּ די פערד. קריכט אַראָפּ פון וואַגן, גייט צו צום מאַן און פּרעגט אים:

— וואָס וויינט איר פּרעמדער?

דערשרעקט זיך דער מענטש. ער האַט אַזוי שטאַרק געוויינט, אַז ער האַט גאַרניט באַמערקט ווי שניידערל האַט זיך לעבן אים אַפגעשטעלט. פון שרעק איז דער פּרעמדער געבליבן אַן לשון.

קוקט אויף אים שניידערל און זאָגט:

— אַז אַ דערוואַקסענער מענטש וויינט, איז זיין האַרץ אַג-געלאָדן מיט ווייטיק. דערציילט פּרעמדער, וואָס דריקט אייך אויפן האַרצן?

— אַ דאַנק, ליבער מענטש, — ענטפערט דער פּרעמדער, — אַ דאַנק פאַרן טרייסטן, אַבער איר וועט מיר ניט קאַנען העלפן.

איך האָב זיך באַנאַרישט. שטאַרק באַנאַרישט. און איר ווייסט דאָך, אַז אַ נאַר וואַרפט אַרײַן אַ שטיין אין וואַסער, קאַנען אים צען קלוגע ניט אַרויסציען.

— איר רעד גאַר ניט ווי קיין נאַר, פרעמדער, — זאָגט שניידערל, — און, אַז איר זײט ניט קיין נאַר, האָט איר דער שטיין ניט אַרײַנגעוואָרפן צו טיף. אַז איר וועט דערציילן וואָס עס האָט גע-טראָפן, קאָן אפשר אַ זײטיקער מענטש אייך געבן אַן עצה. — קײנער קאָן מיר גאַרנישט ניט העלפן, — האָט געענט-פערט דער פרעמדער, — קײנער ניט.

— זײט ניט אַזוי זיכער, — האָט שניידערל גערעדט רואיק, — זײט ניט אַזוי זיכער. איך האָב שוין אַ סך מאָל אַרויסגעהאַלפן מענטשן אין זײער נויט.

— ווער זײט איר ? — האָט דער פרעמדער געפרעגט.

— איך בין שניידערל, דאָס קלוגע שניידערל.

— איר זײט שניידערל ! — האָט דער פרעמדער אויסגערופן מיט פרייד, — דאָס איז גאַר עפעס אַנדערש. נאָט אייך אַפּ שלום עליכם. נו, אַ שפּאַס. איך בין דאָך ריכטער צאָדוק, דער ריכטער וואָס האָט פאַרמשפּט דעם רויבער האַרגים.

— איר זײט ריכטער צאָדוק, — האָט שניידערל געזאָגט, — אײ, אײ, הערסט ס'אַראַ צופאַל. נו, אויב איר זײט ריכטער צאָדוק זײט איר דאָך עפעס אַ גרויסער מענטש, איז וואָס זיצט איר דאָ אויפן שליאַך און וויינט ?

— איך האָב דאָך אייך געזאָגט, אַז איך האָב זיך באַנאַרישט.

— מילא מיר וועלן שוין זען, — האָט שניידערל געזאָגט — דערווייל פאַרט מיט מיר אַהיים, מיר וועלן עפעס איבערבייסן צו-זאַמען און זיך דורכשמועסן. אײ וועט זיך מײן פרוי פרייען מיטן גאַסט ! קומט.

— גוט, האָט געענטפערט דער ריכטער.

אַכּן אַנבײסן דערצײלט דער ריכטער אַזא מעשה :

אַלע יאָר פאַר איך אויפן לײפציקער יאָרײד. איך פאַר זיך זען מיט מענטשן און אײנקויפן סחורה פאַר מײן זונס קראָם. די הוצאות זײנען אַבער זײער גרויס, קויף איך אײן סחורה אויך פאַר אַנדערע קרעמער און אַלע אײנאײנעם דעקן די הוצאות. אין שטאָט ווײסן אַלע, אַז איך פאַר יאָר אײן, יאָר אויס, אויפן לײפציקער יאָרײד. קומען צו מיר קרעמער און ברענגען געלט איך זאָל פאַר זײ אײנקויפן וואָס זײ דאַרפן. אויך שיקן דורך מיר מענטשן געלט, וואָס זײ זײנען שולדיק אַנדערע סוחרים. אַזוי טרעפט, אַז פאַרן יאָרײד האָב איך בײ זיך אַ גאַנץ היפשע סומע געלט.

הײ-יאָר איז אויך אַזוי געווען. איך האָב בײ זיך געהאַט צוויי טויזנט רענדלעך. אַלע מאָל האָב איך מורא בײ זיך האַלטן געלט. אין דער הײם באַהאַלט איך עס ערגעץ אין אַ לאַך, אַדער פאַרשטעק עס ערגעץ אויף אַ באַלקן. אין וועג קאָן איך זיך נײט העלפן, איך מוז פירן מיט זיך דאָס געלט. אַבער אַז איך שטעל זיך אָפּ אין אַ שטאָט, באַהאַלט איך דאָס געלט ערגעץ, אַז אויב גנבים אַדער גזלנים באַ-פאַלן מיר זאָלן זײ גאָר נײט געפײנען. איך בין מיט צוויי טעג צוריק געקומען צו אײך אין שטאָט און געדאַרפט דאָ בלײבן אויף אַ טאַג. טראַכט איך : מען דאַרף געפײנען אַ פלאַץ וואו צו באַהאַלטן דאָס געלט. בין איך אַרויס אין פעלד און געזען די הויכע שטאַרקע גע-מויערטע וואַנט. האָב איך געטראַכט : ס'איז אַ גוטער פלאַץ צו באַהאַלטן דאָ די רענדלעך. איך האָב זיך אַרומגעקוקט : ווי ווײט מײן אויג קאָן כאַפן איז אין פעלד קײנער נײטאַ. דורך דער וואַנט קאָן דאָך קײנער נײט זען. האָב איך אויסגעגראָבן אַ גרוב און אַרײן-געשאַטן אַהין מײנע רענדלעך. פאַרשאַטן די גרוב מיט זאַמד, אויסגעגלייכט די ערד, געמאַכט אַ סימן און אַוועק. איך קום אַ טאַג שפּעטער, זוך דאָס געלט — נײטאַ. עמעצער האָט עס צוגע-נומען. ווי אַזוי ? פאַרשטײ איך נײט, סײדן אַ מלאך האָט עס געטאַן. טראַכט און טראַכט שניידערל און זאַגט :

— קאַנט איר מיר ווייזן, וואו איר האָט באַהאַלטן דאָס געלט ?
 קווענקלט זיך דער ריכטער.
 זאַגט שניידערל : — וואָס קווענקלט איר זיך ? וואָס האָט איר
 מורא ? קיין געלט איז דאָך דאָרטן נישט ?
 — גערעכט, — ענטפערט דער ריכטער. — קומט ! איך וועל
 אייך ווייזן.

זיי זיינען אַרויסגעפאַרן הינטערן שטאַט און צוגעקומען צו אַ
 פעלד. פון דריי זייטן פריי פעלד, פון דער פערטער זייט די הויכע
 געמויערטע וואַנט, וואָס רינגלט אַרום איגדאַלס פאַלאַץ.
 דער ריכטער האָט אָנגעוויזן דעם פלאַץ.

— אַט דאָ, לעבן דער וואַנט האָב איך אויסגעגראָבן דאָס
 גריבל. איך האָב זיך אַרומגעקוקט פון אַלע זייטן און קיינעם נישט
 געזען, סײַדן עמעצער זאָל קאָנען זען דורך אַ דיקער געמויערטער
 וואַנט.

— אין ניסים און מלאכים גלויב איך נישט, — האָט שניידערל
 געזאָגט. — אָבער טוט בעסער דאָ אַ קוק. — און שניידערל האָט אָנ-
 געוויזן דער ריכטער אויף אַ גאַנץ היפּשן שפּאַלט אין וואַנט.

דער ריכטער האָט צוגעלייגט זיין אויג צום שפּאַלט האָט ער
 געזען, וואָס עס טוט זיך אין הויף. האָט ער געזאָגט :

— אַז מען קען זען פון פעלד, וואָס עס טוט זיך אין הויף, קאָן
 מען אויך זען פון הויף וואָס עס טוט זיך אין פעלד. עמעצער איז
 געשטאַנען הינטער דעם וואַנט און געזען, ווי איך האָב באַהאַלטן
 דאָס געלט.

— איך רעכן, אַז אַזוי איז עס טאַקע געווען, — האָט שניידערל
 געזאָגט.

— אָבער דאָס געלט איז דאָך זיכער פאַרפאַלן, — האָט דער
 ריכטער געזאָגט. — ווי קאָן איך אויסגעפינען ווער עס האָט
 צוגענומען די באַהאַלטענע רענדלעך ?

— מירן פרובירן, — האָט שניידערל געזאָגט.
 — גוט, — האָט דער ריכטער געענטפערט.

ריכטער צאדוק פרעגט אן עצה

ציגל וואנט האָט אַרומגערינגלט אַ הויך רויט הויז. אין דעם געמויערטן הויז האָט געוואוינט איגדאָל. דער ריי- כער מאַן מיט דעם שטיינערנעם האַרץ. איגדאָל האָט עס געזען ווי דער ריכטער האָט באַהאַלטן דאָס געלט.

דער ריכטער איז געקומען צום רייכן מאַן און געזאָגט :

— גנעדיקער האַר, איך בין אַ פרעמדער אין שטאָט, איך קאָן קיינעם ניט און ווייס קיינעם ניט. כ'האָב זיך דאָ אין שטעטל אָפּגע- שטעלט אויפן וועג צום לייפציקער יאָריד. איך האָב מיט זיך גע- האָט צוויי טויזנט גאַלדענע רענדלעך. איך האָב מורא געהאַט האַלטן ביי זיך אַזוי פיל געלט, בין איך געגאַנגען און געפונען אַ זי- כער פּלאַץ : אויסגעגראָבן אַ גריבל און באַהאַלטן דאָרטן די רענד- לעך. איצט האָט מען מיר צוגעשיקט נאָך פינף טויזנט רענדלעך. איך דאַרף דאָ בלייבן אין שטאָט נאָך דריי טעג. ווייס איך ניט וואָס זאָל איך טאָן. האַלטן מיט זיך דאָס געלט האָב איך מורא, — גזלנים קאָנען מיר נאָך באַפאַלן. געבן עמעצן האַלטן פאַר מיר, — קאָן איך דאָ קיינעם ניט. זאָל איך אפשר באַהאַלטן אין דעם זעלביקן גריבל, וואו איך האָב באַהאַלטן מיינע צוויי טויזנט רענדלעך ? איר זייט דאָך אַ רייכער מאַן און ווייסט, ווי צו האַלטן אַ רענדל, בין איך געקומען באַ אייך פרעגן אַן עצה.

מאַכט זיך איגדאָל ווי ער טראַכט און זאָגט זיס :

— אַ דאַנק, פרעמדער, פאַרן גרויסן כבוד און צוטרוי וואָס איר האָט צו מיר. איר זייט טאַקע געקומען צום ריכטיקן מענטשן פרעגן אַן עצה. איך האָב געלט און ווייס גוט ווי צו באַגיין זיך מיט געלט. מיינ עצה איז, אַז איר זאָלט באַהאַלטן די נייע רענדלעך אין דעם זעלביקן פּלאַץ, וואו איר האָט באַהאַלטן אייערע פריערדיקע רענדלעך — אין אַ גרוב אין דער ערד. דאָס איז די בעסטע זאָך וואָס איר קאָנט טאָן.

— פאַרוואָס איז עס די בעסטע זאָך ? — האָט געפרעגט דער

ריכטער.

האַט איגדאל געענטפערט :

— ווייל אויב איר וועט עס געבן באַהאַלטן צו דעם באַ-
גלויבסטן מענטשן, קאָן אַמאַל טרעפן אַן אומגליק. ער קאָן שטאַרבן,
גזלנים קאָנען אים באַפאַלן, אַ פייער קאָן נאָך פאַרברענען זיי וואוי-
נונג. מאַלע וואָס עס קאָן פאַסירן. אַבער אַז איר וועט עס באַהאַלטן
אין דער ערד, זייט איר זיכער מיט אייער געלט. די ערד קאָן ניט
פאַרברענט ווערן, קיינער וועט עס ניט אַוועקרויבן און די ערד קאָן
ניט שטאַרבן. מיין עצה איז: גייט צום זעלביקן פלאַץ און באַ-
גראַבט דאָרטן די נייע פינף טויזנט רענדלעך.
— אַ דאַנק פאַר דער גוטער עצה — האָט דער ריכטער פּע-
ענטפערט, אַ דאַנק. איך וועל אייך טאַקע פאַלגן.

דאָס שפיצל געלינגט

אַלד ווי דער ריכטער איז אַרויס פון הויז איז איגדאל צו-
געגאַנגען צו זיין קאַסע, אַרויסגענומען צוויי טויזנט רענד-
לעך, אַריינגעטאָן אין אַ זעקעלע און זיך געלאָזן צו דעם
באַהאַלטענעם גריבל. ער האָט גערעדט צו זיך :
— דאָס איז אַ מזל פון אַ מענטשן, געבראַטענע טייבעלעך
פאַלן מיר אין מויל אַריין. אַזאַ נאַר ! פּרעגט ווי צו באַהאַלטן פּריש
געלט און זעט ניט פּריער צו דאָס ערשטע געלט ליגט דאָרטן. דער-
פאַר טאַקע זיינען זיי דאָך קבצנים.
איגדאל איז צוגעקומען צום פאַרשאַטענעם גריבל, אויפ-
געגראָבן די ערד און צוריק אַריינגעלייגט די צוויי טויזנט רענדלעך,
וואָס ער האָט מיט אַ טאַג פּריער אַרויסגענומען.
— דאָס נאַרעלע — טראַכט איגדאל — וועט קומען און
אַריינלייגן דאָרטן נאָך פינף טויזנט רענדלעך וועל איך האָבן
זיבן טויזנט.
איגדאל האָט פאַרשאַטן דאָס גריבל, אויסגעגלייכט די ערד —
ווי קיינמאַל גאַר ניט געווען.

דער ריכטער זעגנט זיך

שעה שפעטער איז דער ריכטער צוריקגעקומען מיטן שניי-
דערל און אַרומגעקוקט דאָס פּלאַץ. — עס זעט טאַקע
אויס ווי פּריש אויפגעגראָבענע ערד, — האָט דער ריכטער
געזאָגט.

— לאַמיר אַ קוק טאָן, — האָט שניידערל געזאָגט — לאַמיר
זען, צי דאָס שפּיצל איז געלונגען.
זיי האָבן אויפגעגראָבן דאָס זאַמד און געפונען די צוויי טויזנט
גאַלדענע רענדלעך.

דער ריכטער האָט זיך שטאַרק צעלאַכט.
— וואָס איז ס'געלעכטער, הער צאָדוק? — האָט שניידערל
געפּרעגט.

— דאָס געלעכטער איז, — האָט דער פּרעמדער געענטפּערט,
— וואָס איך בין אַ ריכטער און איר זייט אַ פּערד אַנטרייבער.
ס'האַט געדאַרפט זיין פאַרקערט. איר זייט קליגער פון מיר.
— אַ סך זאָכן זיינען פאַראַן אויף דער וועלט, וואָס זיי דאַרפן
זיין אַנדערש, — האָט שניידערל געענטפּערט.

— יאָ, ס'איז טאַקע אַן אמת, שניידערל, אָבער מיר ביידע קאָ-
נען דאָך די וועלט ניט איבעראַנדערשן. דערווייל נעמט אַן פון מיר
אַ באַלוינונג און אַ דאַנק. און איך בעט אייך, אַז איך וועל אייך
דאַרפן און וועל אייך רופן זאָגט מיר ניט אָפּ. קומט און העלפט
מיר מיט אייער קלוגן קאָפּ.

— ווען איר וועט מיך רופן וועל איך קומען, — האָט שניידערל
געענטפּערט. — ס'איז מיר שוין טאַקע מיאוס געוואָרן דאָס שטעטל.
ס'וויילט זיך אַרויספאַרן אַביסל אויף דער גרויסער וועלט.

— ווייסט איר וואָס? — האָט דער ריכטער געזאָגט, — פאַרט
מיט מיר קיין לייפּציק, דאַרטן איז דאָך עפּעס דער גרעסטער יאַריד
פון דער וועלט. ס'וועט זיין וואָס צו זען.

— כ'לעבן, ס'איז אַן איינפאַל, איך וועל טאַקע מיט אייך פאַרן.
אויף מאַרגן זיינען שניידערל און ריכטער צאָדוק אַוועקגע-
פאַרן קיין לייפּציק אויפן יאַריד.

דער בלאַער דימענט

לייפציקער יאָריד

יין מאָל אין יאָר איז אין דער שטאָט לייפציק אַ יאָריד. צום יאָריד קומען סוחרים און פאַבריקאַנטן פון די שטעט און שטעטלעך אַרום. איין מאָל אין פינף יאָר אין אין לייפציק גאָר אַ גרויסער יאָריד און דערצו נאָך אַן אויסשטעלונג. צו דער אויסשטעלונג קומען סוחרים פון גאָר דער וועלט. זיי קומען פון ענגלאַנד, פראַנקרייך, עסטרייך, פּוילן, ליטע. זיי קומען פון די סקאַנדינאַ- ווישע לענדער. פון ביידע אַמעריקעס. פון אַלע לענדער ברענגט מען מוסטערן פון סחורה און מאַשינען. סוחרים פאַקן אָן פולע קראַמען מיט זאַכן צום פאַרקויפן, פאַבריקאַנטן שטעלן אויף גרויסע געביידעס און שטעלן אַרויס מוסטערן פון זייערע סחורות, קונים קומען פון גאָר דער וועלט. מען האַוועט, מען שמייט, יעדער איי- נער מיינט ער וועט פאַרשפּעטיקן.

עס קומען גרויסע סוחרים און גרויסע פאַבריקאַנטן אויפן לייפציקער יאָריד. עס קומען אַבער אויך גנבים און שווינדלער. אַזויפיל מענטשן, אַזא רייכטום און אַזא טומל — אַ גוט אַרט פאַר האַנדל און אויך פאַר שווינדל.

אויף אַן אכסניה

אַס קלוגע שניידערל און ריכטער צאָדוק זיינען אַנגעקומען קיין לייפציק. ריכטער צאָדוק האָט געהייסן שניידערל פאַרפאַרן אויף דער אכסניה מיטן נאָמען "אייראַפע". ס'איז געווען גאָר, גאָר אַ געהויבענע אכסניה, ריכטער צאָדוק פלעגט דאַרטן שטענדיק איינשטיין.

אין דער צייט פון יאָריד פלעגן די טויערן פון דער אכסניה שטיין אָפן. מענטשן פלעגן אַרײַנפאַרן און אַרויספאַרן. דער הויף איז געווען פול מיט פורן, באַלעגאַלעס, סחורה און פערד. דאָס מאָל האָט ריכטער צאָדוק געזען אַז די טויערן זײַנען פאַרשלאָסן און צוויי באַוואָפנטע וועכטער היטן דעם אַרײַנגאַנג. וואונדערט זיך דער ריכטער צאָדוק און פּרעגט :

— ליבע מענטשן, זאָגט מיר, וואָס איז דאָ געשען ?
ענטפערן די וועכטער :

— געשען איז דאָ גאַרניט. מיר שטייען און גיבן אַכטונג אַז קיין זאַך זאָל ניט געשען.
— איך פאַרשטיי ניט אייערע רייד, — האָט געזאָגט ריכטער צאָדוק. — אָבער זאָגט מיר נאָר, לאַזט מען אַרײַן געסט אין אכסניה ?

— אַוואַדע לאַזט מען אַרײַן געסט, — האָבן די וועכטער גע-
זאָגט, — די געסט אָבער דאַרפן אָפהיטן געוויסע כללים.
— וואָס זײַנען עס פאַר אַ כללים ?

— זיי טאָרן ניט פאַרלאָזן דאָס הויז אָן דער דערלויבעניש פון סוחר קאסעלי. די טויערן ווערן צוגעמאַכט נאָך זון פאַרגאַנג און קיינער קאָן ניט אַרײַן און קיינער קאָן ניט אַרויס ביז מאַרגן פרי, ווען דער סוחר קאסעלי שטייט אויף און גיט די דערלויבעניש.
— און ווער איז דער סוחר קאסעלי ? — פּרעגט ריכטער צאָדוק.

— אַ סוחר פון אינדע. ער האָט מיט זיך דעם גרעסטן און טייערסטן דימענט אין דער וועלט, דער דימענט איז ווערט מיליאָ-
נען, און ער האָט מורא מען זאָל ביי אים ניט צוגנבענען דעם דימענט.

זאָגט ריכטער צאָדוק ; — אויב אַזוי, וואָלט דאָך געווען בע-
סער, ווען ער וואָלט קיינעם וועגן דעם ניט דערציילט :
— ווער ביסטו, פּרעמדער ? — האָבן די וועכטער געפּרעגט,
— וואָס ווילסטו דאָ ? עפעס צופיל פּראַגעס פּרעגסטו.
— איך בין ריכטער צאָדוק און איך שטיי-איינ דאָ אַלע יאָר,
וויל איך היי-יאָר אויך אַהער פאַרפאַרן.

— גוט, האָבן געזאָגט די וועכטער, מירן גיין אָנפרעגן דעם
באַלעבאַס.

די וועכטער זיינען אַוועק צום באַלעבאַס. שניידערל און ריכ-
טער צאָדוק זיינען געבליבן וואַרטן אין דרויסן.
— זאָגט שניידערל :

— הער ריכטער, צוליב וואָס קריכן מיט אַ געזונטן קאַפּ אין
אין אַ קראַנקן בעט ? לאַמיר גיין אויף אַנאַנדער אכסניה.

— ניין שניידערל, זאָגט ריכטער צאָדוק. יאָר איין, יאָר אויס,
זינט די לעצטע צען יאָר, שטיי איך דאָ איין. מיר געפעלן די צי-
מערן און די באַדינער. צו וואָס זאָל איך אַוועק ערגעץ אַנדערש,
צוליב אַ משוגענעם גאַסט ? אַ גאַנצן טאַג וועל איך דאָך זיין אויפן
מאַרק, אין אַוונט, וויל איך האָבן אַ באַקוועם פּלאַץ.

— אפשר זענט איר גערעכט, האָט געענטפערט שניידערל —
אַבער איך האָב ניט ליב קיין באַוואַפנטע מענטשן.

ווי זיי ריידן אַזוי, קומט אַרויס דער באַלעבאַס פון אכסניה,
שטעקט אָפּ ריכטער צאָדוק אַ ברייטן שלום עליכם, ווי גאָר אַן אַלטן
באַקאַנטן, און נעמט אים אַריין אין אכסניה.

שניידערל האָט אַריינגעפירט פּערד און וואָגן אין שטאַל, און
געבליבן נעכטיקן מיט די באַדינער.

זיבן אורחים — איינער אַ געלער

יבן אורחים זיינען איינגעשטאַנען אין אכסניה. — אַלע אַזעל-
כע בכבודיקע, שטילע מענטשן. איינער פון די זיבן האָט
זיך זייער שטאַרק געוואַרפן אין די אויגן. אַן אַנצוג האָט
ער געטראָגן אַ ווייסן מיט בלאַע שטרייפן. שיד געלע, אַ
זשילעט אַ ווייסע. אויף די פינגער — גרויסע שווערע רינגען מיט
דימענטן. אַ גאַלדענער זייגער מיט אַ גרויסער גאַלדענער קייט
איז געהאַנגען פון זיין אויבערשטער קעשענע. אַבער אַמייסטן האָט
זיך געוואַרפן אין די אויגן זיין קאַפּ מיטן פליך — אַ גלאַנציקער
שאַרבן, אַ שפיציקער. קיין ברעקל האָר ניט, נאָר לעבן קאַרק אַ
טופּרינע העל געלע האָר.

א מ א ר ד

י נאכט איז אַריבער רואיק. די אַנשמייסער און באַדינער זיינען געשלאָפֿן אין הויף אין אַ ספעציעל הויז, וועכטער האָבן אַרומגערינגלט דאָס הויז און געהיט קיינער זאָל פֿון דאָרטן ניט אַרויס. אין אכסניה איז געווען שטיל. אַלע צימערן פינצטער, נאָר אַ קליין נאכט לעמפל האָט געברענט אין לאַנגן קאָרידאָר. דאָס טויער פֿון הויף איז געווען פֿאַרשלאָסן. די וועכטער האָבן געשפּרייזט אַרום און אַרום דער אכסניה, אַרום און אַרום די באַדינערס וואוינונג, אַרום און אַרום דעם צאָם. קיינער איז דורך דער נאכט ניט אַריין אין הויף און קיינער איז ניט אַרויס. פֿרימאָרגן. די גאָס האָט אויפגעלעבט. רעדער האָבן גע-קלאַפט אויפֿן ברוק, פּערדישע פֿיס האָבן אָפּגעהילכט אין דער לופט, מענטשלעכע שטימען האָבן זיך גענומען הערן. די זון שטייט שוין הויך. דער טויער איז נאָך אַלץ פֿאַרשלאָסן, די טיר פֿון דעם הויז פֿון די באַדינער נאָך אַלץ פֿאַרשפּאַרט, און די אכסניה צוגע-מאַכט. דער סוחר קאסעלי איז נאָך ניט אויפגעשטאַנען און קיינער קאָן ניט פֿאַרלאָזן זיין פּלאַץ.

אַ שעה איז אַריבער, נאָך אַ שעה און נאָך אַ שעה. די אורחים זיינען געוואָרן אומרואיק, גענומען קלאַפֿן אין די טירן. דער סוחר קאסעלי איז אַלץ ניט אויפגעשטאַנען. רופט זיך אָן דער באַלעבאַס: „לאַמיר זען פֿאַר וואָס שלאָפט קאָסעלי אַזוי שפּעט.“ אַ באַדינער איז צוגעגאַנגען צו דער טיר גענומען קלאַפֿן — ניטאָ קיין ענטפּער. געקלאַפט העכער — ניטאָ קיין ענטפּער. האָט דער באַלעבאַס פֿאַר-שטאַנען, אַז עס איז עפּעס ניט גלאַט, ער האָט גערופן פֿאַליציי. פֿאַ-ליציי איז געקומען און אויפגעבראַכן די טיר. דעם סוחר קאָסעלי האָט מען געפונען טויט.

דאָס צימער איז געווען אין גרויס אומאַרדענונג, אַלץ איבער-געקערט, איבערגעוואָרפֿן. קיין זאָך האָט ניט געפּעלט, נאָר אַ גאַלדן שאַכטעלע איז געשטאַנען אָפֿן, אין דעם גאַלדן שאַכטעלע

פלעגט דער סוחר קאסעלי האלטן דעם בלאַען דימענט. דאָס שאַכטל איז געווען ליידיק.

די פּאַליציי האָט צוזאַמענגענומען די באַדינער, די געסט, דעם באַלעבאַס און די וועכטער אין אַ גרויסן צימער און גענומען אַלעמען אויספרעגן. מען האָט גאַרניט געקאַנט דערגיין. די וועכטער האָבן עדות געזאָגט, אַז די באַדינער האָבן ניט פּאַרלאָזן זייער נאַכט לאַגער אַ גאַנצע נאַכט. אין אכסניה איז געווען שטיל, מען האָט קיין זאַך ניט געהערט.

האַט דער הויפט פון דער פּאַליציי געזאָגט :

— ס'איז דאָך זיכער, אַז דער מערדער-רויבער געפינט זיך דאָ צווישן די געסט. קיין אַנדערער איז ניט געווען אין אכסניה. ס'איז אויך זיכער, אַז דער מערדער האָט ניט געקאַנט אַרויסגיין און באַ-האַלטן דעם דימענט. געפינט זיך דער דימענט איז הויז, דאַרף מען זוכן.

האַט מען גענומען באַזוכן יעדן איינעם. מען האָט איטלעכן באַזונדער אויסגעטאָן אדם נאַקעט. ביי קיינעם האָט מען דעם די-מענט ניט געפונען. האָט מען אַנגעהויבן זוכן אין הויז. מען האָט איבערגעקערט אַלץ קאַפּויר. מען האָט אויפגעריסן די דילן, מען האָט געקלאַפט אין די ווענט — געזוכט אַן אויסגעהוילטן פּלאַץ. מען האָט אַראַפּגעריסן די טאַפעטן פון די ווענט, מען האָט אויסגע-נישטער וואו נאָר אַ שפעלטעלע, וואו נאָר אַ שפּאַרונע — דעם די-מענט האָט מען ניט געפונען.

מ ע נ פ א ר ש ט

טייט דער הויפט פון פּאַליציי און טראַכט און טראַכט און קאָן זיך צו קיין זאַך ניט דערטראַכטן. עפעס אַ גרויסער גנב אין באַגאַנגען דעם מאַרד. אַ גנב מיט אַ קאַפּ אויף די פלייצעס. פאַרפאַלן, מען מוז ווייטער פאַרשן. און אַלע געסט מוז מען אַרעסטירן.

געזאגט און געטאָן. ער האָט אַרעסטירט אַלע סוחרים און זיי געהאַלטן אין געפענקעניש.

זיצן די סוחרים אין געפענקעניש אַ וואָך, צוויי, דריי, אַ חודש. דער יאַריד איז פאַרביי. אַלע זיינען זיך צעפאַרן און די פּאַליציי פאַרשט: שיקט בריוו אין אַלע עקן וועלט, פּרעגט זיך נאָך וועגן די געסט, אָבער דאָס קאָן ניט געטאָן ווערן, ניט אין איין טאָג, אָדער וואָך אָדער אַפילו ניט איין חודש צייט. צוויי סוחרים קומען פון אַמעריקע, איין סוחר פון אינדע. אַזאַ אויספאַרשונג געדויערט. זיצן דערווייל די סוחרים פאַרשפאַרט אין געפענקעניש. ריכטער צאָדוק ווערט אומרואיק. שוין לאַנג געדאַרפט זיין אין דער היים. רופט ער שניידערל צו זיך און זאָגט אים:

— נו שניידערל ביסט דאָך עפעס אַ קלוגער, פאַרוואָס טראַכסטו ניט צו קיין מיטל צו געפינען דעם רויבער-מערדער ? — איך האָב געטראַכט, — ריכטער צאָדוק, — איך האָב גע-טראַכט. איך האָב שוין אַזויפיל געטראַכט, אַז דער קאַפּ איז ביי מיר אַזש ווייך געוואָרן פון טראַכטן. דערווייל האָב איך זיך צו קיין זאַך ניט דערטראַכט. אָבער מיר דוכט זיך, אַז איך בין שוין אויף אַ וועג. — הלוואי, דערווייל אָבער איז טרויעריק. איך האָב מיט זיך פּרעמד געלט. די מענטשן וועלן איבערטראַכטן ווער ווייס וואָס. כ'האָב שוין לאַנג געדאַרפט זיין אין דער היים, און איך זיין דאָ פאַרשפאַרט ווי אַ פּראַסטער גנב.

— נו, איך וועל צו אייך קומען אין אַ צוויי טעג אַרום.

שניידערל האָט אַ מיטל

וויי טעג שפעטער קומט שניידערל צום ריכטער צאָדוק און זאָגט: — רופט צונויף די ריכטער און דעם מעיאָר פון שטאָט. איך האָב צוגעטראַכט אַ שפיצל און איך רעכן, אַז איך קאָן אויסגעפינען ווער דער מערדער איז.

— ביסט זיכער, שניידערל ?
— זיכער איז מען נאָר מיט איין זאַך: מיטן טויט, — ענט-פערט שניידערל.

—אז דו ביסט ניט זיכער, ווי אזוי ווילסטו איינשטעלן און רופן די ריכטער און דעם מעיאָר פון שטאָט ?
 —אז מען שטעלט ניט איין האָט מען ניט, ענטפערט שניי-דערל. רופט צונויף די ריכטער און דעם מעיאָר און זאָגט זיי, אז איך וועל אויסגעפינען ווער דער מערדער איז.
 — גוט שניידערל, איך וועל זיי צוזאַמענרופן.

א י נ ג ע ר י כ ט

ס זיינען זיך צוזאַמענגעקומען אין געריכט פיר ריכטער און דער הויפט ריכטער און דער מעיאָר פון שטאָט. עס זיינען אויך געקומען דער הויפט פון דער פּאַליציי און אַ גרויסער עולם. מען האָט אַריינגעפירט די זיבן אַרעס-טאַנטן און דער הויפט ריכטער האָט געזאָגט : — דאָ שטייט פאַר אונדז שניידערל, אַ פּערד-אַנטרייבער, אַ געוועזענער שניידער. מען האָט אָבער אונדז געזאָגט, אז ער איז איינער פון די קליגסטע אין אונדזער לאַנד. ער האָט איבערגעשפיצט דעם באַוואוסטן רויבער האַרגים. ער האָט פאַרנאָרט אַ באַנדע רויבער ; אַ באַנדע פון צוויי הונדערט מענער האָט ער אַליין באַזיגט. ער האָט פאַרטריבן מיט זיין חכמה די ריזן פון קעניג שאַטאַנס מדינה. אַט דאָס קלוגע שניידערל זאָגט, אז ער האָט אַ פאַרכישופטן האָן, וואָס דורך אים קאָן ער אויסגעפינען ווער דער מערדער איז. דערקלער, שניידערל, דיין מיטל פאַרן געריכט.

האַט שניידערל געענטפערט און געזאָגט :
 — דאָ האָב איך אַ שוואַרצן האָן. דער האָן איז פאַרכישופט. דער האָן געפינט זיך אין אַ שוואַרצן קעסטל. איך וועל צודעקן דאָס שוואַרצע קעסטל מיט אַ שוואַרצן טוך. מיר וועלן צומאַכן די פענצטער. יעדער איינער פון די זיבן סוחרים וועט צוגיין צו דעם קעסטל אונטערלייגן זיין רעכטע האַנט אונטערן טוך און אַ גלעט טאָן דעם האָן, ווען דער מערדער וועט אַנרירן דעם האָן וועט דער האָן אָנהויבן קרייען.

צעלאַכט זיך דער מעיאָר פון שטאָט און זאָגט :

— באַבע-מעשות, שניידערל ! ס'איז ניטאָ אַזאַ זאַך ווי כישוף אויף דער וועלט. שווינדלער האָבן עס אויסגעטראַכט און נאַראַנים גלויבן. ס'איז אַ נאַרישקייט, ניט כדאי געווען די גאַנצע געשיכטע. רופט זיך אָן ריכטער צאָדוק און זאָגט :

— הער מעיאָר, שניידערל איז זייער קלוג, איך קאָן אים גוט. ער וועט זיך גלאַט אין דער וועלט ניט נאַריש מאַכן. איך בין דער ריכטער, וואָס האָט פאַרמשפּט דעם רויבער האַרגים. שניידערל האָט באַזיגט אַ רויבער, וואָס די פּאַליציי האָט זיך געיאָגט נאָך אים יאָרן לאַנג. אַז שניידערל נעמט זיך אונטער עפעס רעכנט ער גוט אויס יעדע קלייניקייט. ער וועט אונדז צום נאַר ניט מאַכן.

— נו, וויבאַלד אַזוי, לאַמיר פרובירן, — האָט געזאָגט דער מעיאָר. — וואָס קאָנען מיר אַנווערן ? אַבער אויב שניידערל וועט אונדז אַפּנאַרן וועלן מיר אים אַריינציילן שיינע עטלעכע שמיץ, טאַקע פאַר אַלעמען אין די אויגן, גלייך אין מיטן מאַרק. זאָלן אַלע זען, אַז מען קאָן דעם געריכט ניט מאַכן צו שפּאַט.

שניידערל האָט צוגעדעקט דאָס שוואַרצע קעסטעלע מיט אַ שוואַרצן טוך, האָט פאַרהאַנגען אַלע פענצטער מיט שוואַרצע פאַר-האַנגען. ס'איז געוואָרן פינצטער אין צימער. פּאַליציי האָט דורכ-געפירט די פאַרדעכטיקטע סוחרים פאַרביי דאָס קעסטעלע און יעדער סוחר האָט אַ גלעט געטאַן דעם האָן.

ס'איז געווען שטיל אין צימער. יעדער איינער האָט איינגע-האַלטן דעם אַטעם. מען האָט געקענט הערן דאָס קלאַפּן פון אַ זייגער, וואָס איז געהאַנגען אין אַ דריטן צימער. אַלע האָבן גע-וואַרט — אַט באַלד וועט זיך דערהערן דער שאַרפער קריי פון האָן.

דער האָן האָט אַבער ניט געקרייעט. מען האָט אַנגעהויבן אַראַפּצונעמען די שוואַרצע פאַרהאַנגען פון די פענצטער. דער האָן איז געשטאַנען רואיק. ווען מען האָט אַראַפּגענומען דעם לעצטען פאַרהאַנג און ס'איז געוואָרן ליכטיק אין צימער, האָט זיך דער האָט צעקרייט מיט באַנומענע קולות... ס'איז געוואָרן אַ געלעכטער אין געריכט זאל, און דער מעיאָר האָט געזאָגט :

— אונדזער קלוג שניידערל איז געבליבן מיט אַ נאָז און וועט כאַפֿן שמיץ.

אַבער דאָס קלוגע שניידערל האָט זיך ניט פאַרלאָרן, ער האָט שטרענג באַפוילן :

— איר זיבן סוחרים, וואָס איר זייט פאַרדעכטיקט אין מאַרד, הויבט אויף אייערע הענט !

זיי האָבן געפּאָלגט. די מענטשן אין געריכט זיינען געוואָרן דערשטוינט — זעקס הענט זיינען געווען שוואַרץ באַפּלעקט פון סאַזשע. די זיבעטע האָנט פון דעם סוחר מיט די רויטע האָר איז געווען ווייס, אַ ריינע האָנט.

— אַט דער מיט די רויטע האָר און מיט דער ריינער האָנט איז דער מערדער — האָט שניידערל רואיק געזאָגט — ער האָט מורא געהאַט, אַז דער האָר זאָל זיך ניט צעקריינען, ווען ער וועט אים אַ גלעט טאָן.

— בראַוואַ, שניידערל, האָט געזאָגט דער מעיאָר. בראַוואַ, אַ קלוגער איינפאַל, ביסט טאַקע קלוג, שניידערל, זייער קלוג. דער רויטער סוחר איז געוואָרן נאָך רויטער. זיין גאַנץ פנים איז באַדעקט געוואָרן מיט שווייס. ער האָט זיך אָבער ניט פאַר-לאָרן און האָט געזאָגט :

— מיינע הערן, ס'איז דאָך ניט מער ווי אַ נאַרישקייט מיט'ן פאַרכישופטן האָרן. ס'איז געווען פינצטער אין צימער האָב איך ניט געזען דעם האָרן, האָב איך אַ גלעט געטאָן דאָס טיכל אַדער דאָס קעסטל. אַדרבא, אויב איך האָט דערהרגעט דעם סוחר, האָב איך דאָך אַוועקגערויבט דעם דימענט, טו וואו האָב איך אים אַהינגע-געטאָן ? האָב איך אים אויפגעגעסן ?

— גערעכט, האָט אַ ריכטער געזאָגט, גערעכט, מען קען אַ מענטשן ניט פאַראורטיילן מיט אַזאַ שפיצל. דאָס געזעץ זאָגט אַז מען דאַרף האָבן עדות אַדער באַווייזן איינעם צו פאַראורטיילן. וואו זיינען די באַווייזן אַנטקעגן דעם פרעמדן ?

שניידערל האָט זיך גוט צוגעקוקט צום רויטן סוחרס פנים. ער האָט געזען, אַז דער סוחר שוויצט, זיין גאַנץ פנים און זיין קאַרק איז נאַס, אָבער דער פליך אויפן קאַפּ איז טרוקן און גלאַנציק.

1011

דאָס געשפרעך צווישן די ריכטער איז אָנגעגאַנגען און שנייד-
דערל איז שטיל צוגעגאַנגען צום פליכעוואַטן מענטשן, האָט אָנגע-
נומען די טשופרינע רויטע האָר ביים קאַרק און אַ שלעפּ געטאַן מיט
זיין גאַנצן קראַפט.

דער פאַרוק איז געבליבן באַם שניידערל אין האַנט און אַ
קאַפּ פייער-רויטע האָר האָט זיך אַ שפאַר געטאַן. דער דימענט איז
אַראַפּגעפאַלן און זיך אַוועקגעקייקלט אונטערן טיש.
דאָס רויטע מענטשל איז געוואָרן בלייך און איז געפאַלן אין
חלשות.

— נעמט אים צו דעם מערדער און שמידט אים אין קייטן. און
איר זעקס אומשולדיקע מענטשן זייט פריי, — האָט געזאָגט דער
מעיאָר. — און דיר, שניידערל, זאָג איך אַ דאַנק פאַר דיין חכמה.
די שטאַט וועט דיך באַלוינען.
שניידערל האָט געשמייכלט :

— ס'איז גאָר ניט געווען אַזאַ גרויסע חכמה אויסצוגעפינען
אַז ער טראַגט אַ פאַרוק. אמת, ער האָט מיך אויך אָפּגענאַרט ביז
איצט, אַבער אַז איך האָב דערזען, ווי דאָס מענטשל איז באַדעקט
מיט אַ שווייס — זיין גאַנצן פנים און קאַרק פּיטש נאַס, נאָר זיין
שאַרבן איז טרוקן-גלאַנציק, האָב איך פאַרשטאַנען, אַז ער טראַגט
אַ פאַרוק, און ער האָט באַהאַלטן דעם דימענט אין זיינע אייגענע
האַר, אונטערן פאַרוק. פאַרשטייט מיך, איך ווייס אַז אַ ליסענע
שוויצט אויך. זעט ! — און שניידערל האָט אַראַפּגענומען זיין יאָר-
מעלקע — מען האָט דערזען, אַז זיין קאַפּ איז גלאַט ווי אַ טעלער.
אַלע האַבן געלאַכט. דער הויפט ריכטער האָט געזאָגט :

— דו ביסט קלוג, שניידערל, דו ביסט אַזוי קלוג, אַז דו קאַנסט
אַפילו שפאַסן פון זיך אליין. מיר האַבן זייער ווייניק מענטשן ווי דו
ביי אונדז. אַט האָב איך אַ שווערן משפּט צו פסקענען. אפשר
וועסטו זיין אין געריכט און מיר אַרויסהעלפן ?

— הער ריכטער, — האָט שניידערל געענטפערט, — איך
דאַנק אייך פאַרן כבוד וואָס איר גיט מיר, אַבער איך דאַרף פאַרן
אַהיים מיט ריכטער צאָדוק.

ד א ס ק ל ו ג ע ש נ י י ד ע ר ל

— איך וועל צוליב דיר אָנהויבן דעם פּראָצעס מאַרגן פּרי,
וועסטו קומען אין געריכט ?
— יאָ מיין הער — האָט שניידערל געזאָגט.
— אַ דאַנק, אַ דאַנק, — האָט געענטפערט דער הויפט ריכ-
טער — מאַרגן זעען מיר זיך אין געריכט.
— מאַרגן, מאַרגן, — האָט געענטפערט שניידערל, — דער-
ווייל אַ גוטן טאָג.
— אַ גוטן טאָג.

בוימל אויף וואסער

דאָס געריכט הויז

ין מיטן פון דער שטאָט לייפציק שטייט אַ ווייס-געפאַרב-
טע געביידע. די געביידע איז אַרומגערינגלט מיט
זיילן. לעבן יעדן זייל שטייט אַ הויכער אויסגעצויגע-
נער הוזאַר מיט אַ לאַנגער פיקע. לעבן דער גרויסער
גלעזערנער טיר, וועלכע איז אָפן צום מאַרק, שטייען
נאָך צוויי הוזאַרן מיט פיקעס. איבערן הויז איז אַ
שילד מיט לאַטיינישע בוכשטאַבן: — „דאָס געריכט-הויז“.

אַ גאַנצן פירמאַרגן ציען זיך צום געריכט פאַיעטאַנען מיט
איינגעשפאַנטע דריי פערד. אין יעדן פאַיעטאַן זיצט אַן עלטערער
מאַן אַנגעטאַן אין אַ לאַנגער פעלערינע און אַ הויכן גלאַנציקן צי-
לינדער, — אַ ריכטער. דער ריכטער גייט אַרויס געמיטלעך פון
פאַיעטאַן. די הוזאַרן סאַלוטירן.

צוועלף פאַיעטאַנען מיט צוועלף ריכטער זיינען צוגעפאַרן
צום געריכט, אין דרייצנטן פאַיעטאַן איז געזעסן אונדזער דאַרינ-
קער, קליינינקער, שמייכלענדיקער שניידערל. דער פאַיעטאַן
האַט זיך אָפגעשטעלט און די הוזאַרן האָבן סאַלוטירט.

קריכט אַרויס שניידערל פון עקיפאַזש, קוקט אויף די סאַ-
לוטירנדיקע הוזאַרן און שמייכלט צו זיך :

— נו, אַ פאַראַד ! גרויסע דערוואַקסענע מענטשן און האָבן
זיך ליב צו שפילן ! אַזעלכע הויכע יונגען טוען אַן קאַלירטע הויזן
מיט גלאַנציקע מונדירן. זיי קוקן אויס ווי הילצערנע סאַלדאַטלעך.
די הוזאַרן אָבער שטייען שטייף, אויסגעצויגן. זיי זיינען זייער
ערנסט. עפעס אַ קלייניקייט — עס גייט שניידערל, דאָס קלוגע
שניידערל, וואָס דאָס לייפציקער געריכט האָט אים איינגעלאָדן
פאַר אַן ערן-ריכטער.

שניידערל גייט אריין אין געריכט. אין מיטן זאל שטייט א לאנגער טיש צוגעדעקט מיט א רויט-סאמעטענער דעק. צוועלף ריכטער זיצן ארום טיש. אויף די קעפ אָנגעפודערטע פאַרוקן, אויף די אַקסלען כאַלאַטן. זיי זיצן ערנסט, אָנגעצויגן. ווען שניידערל איז אַריינגעקומען, האָבן זיך אַלע אויפגע-שטעלט, פאַנאַנדערגערוקט די שטולן און געמאַכט פּלאַץ פאַרן קלוגן שניידערל.

זיצט שניידערל אין הויכן, ווייכן, טיפן ריכטער-שטול און נאָר זיין קעפל זעט זיך איבערן טיש. ער נעמט אַראָפּ געלאַסן זיין היטל און טוט אָן אַ יאַרמעלקע. אויף זיין גלאַנציקן פליך האָט די יאַר-מעלקע דעם זיבעטן חן. וואָרט שניידערל צו זען וואָס עס וועט דאָ זיין.

טוט דער הויפט ריכטער אַ ברום :
— ברענגט דעם באַשולדיקטן !

האַנס שמיד און הערשל ליוויי

טיל. אין אַ וויילע אַרום הערט זיך אַ קלונג פון קייטן. זעקס סאַלדאַטן פירן אַריין דעם באַשולדיקטן. שטייט דער אַרעמער אַרעסטאַנט אַ פינצטערער, אַן אומעטיקער. אַ האַלבער קאַפּ און באַרד אָפּגעגאַלט, די צווייטע העלפט ווילד באַוואַקסן. קייטן אויף די הענט, קייטן אויף די פיס און אין די אויגן טרערן.

טוט ווייטער אַ באַפעל דער הויפט ריכטער :
— ברענגט אַהער די באַווייזן אַנטקעגן דעם אָנגעקלאַגטן !
עס קומט אַריין אַ באַדינער און ברענגט אַ זעקעלע מיט געלט.
ער לייגט עס אַוועק אויפן טיש פאַר די ריכטער.
טוט ווייטער אַ באַפעל דער הויפט ריכטער :
— האַנס שמיד ! איר קלאַגט אָן דעם יידן הערשל ליוויי אין גנבה, דערציילט וואָס עס האָט פאַסירט.
שטעלט זיך אויף אַ מענטשל מיט לאַנגע פאַרדרייטע וואַנצעס און גרויע בייזע אויגן און פרעגט :

— זאל איך דערציילן אין גאנצן פון אנהייב אן ?
 — דערציילט אין גאנצן, פון אנהייב אן, — זאגט דער הויפט
 ריכטער, — דא זיצט מיט אונדז דאס קלוגע שניידערל, דער קליגס-
 טער מענטש אין אונדזער מדינה. ער ווייס נאך ניט, וואס עס האט
 פאסירט ביי אייך. דערצייל !

האנס שמיד דערציילט

יך בין האנס שמיד. כ'האנדל מיט אויל. ביי מיר אין קראם געפינען זיך אלערליי בויםלען. איך האב איילבירט אויל צו טרינקען, זייער גוט פאר שוואכע מענטשן. איך האב פיש-אויל, זייער געזונט פאר קינדער און איך האב לימענע-אויל און טערפעטין-אויל אויף צו פארבן. איך האב אויך ניט ראפינירטן אויל צו שמירן רעדער און מאשינען.
 מיין קראם געפינט זיך לעבן דער קראם פון דעם יידן הערשל ליווי וועלכע האנדלט מיט שניט-סחורה. איך בין א פארנומענער מענטש. גאנץ לייפציק קאן מיין קראם. יעדער איינער אין שטאט ווייסט, אז ביי מיר קאן מען קריגן די זעלטנסטע אוילן. שטיי איך א גאנצן טאג אין געשעפט און לייז געלט. לייז געלט און ווארף עס אין א טאפ. ביי נאכט צייל איך איבער דאס געלט און לייג עס אריין אין אן אנדער טאפ. אויפן טאפ מיט געלט שטעל איך אוועק נאך א טאפ פול מיט בויםל. איך רעכן אזוי : וועט א גנב קומען, וועט ער דאך באלד זוכן געלט אין טיש-קעסל — דאס ארט וואו אלע האלטן זייער געלט, לאז איך איבער א פאר מטבעות אין טיש-קעסטל. דאס גרויסע געלט לייג איך אין א טאפ. קיין משו-גענעם אפילו וועט ניט איינפאלן צו זוכן געלט אין טעפ מיט אויל. אזוי פיר איך זיך שוין יארן לאנג, און איך שלאף רואיק.
 היינטיקער יאריד איז געווען זייער א גוטער. איך האב גע-לייזט א סך געלט. עס האט זיך צונויפגעקליבן ביי מיר א גאנץ היפשע סומע. די לעצטע נאכט פון יאריד פארשפאר איך מיר מיין קראם פון אינעווייניק און צייל מיר מיין געלט. איך צייל איבער און זע — איך האב א גאנץ היפשע סומע — פיר הונדערט און

צוואנציק רענדלעך, הונדערט און דריי און אכציק זילבערנע טאלער און פינף און דרייסיק קופערנע פעניגס. לייג איך עס אריין, ווי מײן שטייגער איז, אין טאָפּ. אויף דעם טאָפּ מיט געלט שטעל איך אַ טאָפּ מיט בויםל, לעש אויס דעם לאַמפּ, פאַרשליס די קראַם, גיי אַוועק און לייג זיך שלאָפּן. איך שלאָף רואיק. יאָרן און יאָרן האָט מײן איינפאַל געגאַלטן, איז וואָס האָב איך מורא ?

אַבער אַ מענטש טראַכט און גאַט לאַכט. איך קום אויף מאַרגן אין קראַם, און די ערשטע זאַך, פאַרשטייט זיך, כאַפּ איך אַ קוק אין טאָפּ. ווערט מיר פינצטער אין די אויגן — ניטאָ קיין געלט !

אַ קאַלטער שווייס האָט מיך באַגאַסן. איך וויל אָנהייבן שרייען, ליאַרעמען, מאַכן אַ טומל — זאָלן מענטשן זיך צוזאַמענלויען און זען מײן גרויס אומגליק. באַלד קום איך אַבער צו זיך און טראַכט : קינדער וויינען ווען זיי פאַרלירן עפעס, אַלטע ווייבער שרייען ווען עס פאַסירט אַן אומגליק, אַ מאַן פאַרלירט זיך ניט. איך וועל בעסער זיין רואיק און טראַכטן — אפשר וועל איך קאַנען געפינען דעם גנב. טראַכט איך און טראַכט און עס פאַלט מיר איין, אַז ס'איז די אַרבעט פון אַ היימישן גנב. איך זע דאָך : קיין זאַך איז אין קראַם ניט צעוואַרפּן. דער, וואָס האָט מיך באַגנבעט, האָט גע-וואוסט וואו דאָס געלט ליגט באַהאַלטן.

אַבער ווער קאָן זיין דער גנב ? איך בין שטענדיק אַליין אין קראַם. ביינאַכט ווען איך צייל איבער דאָס געלט פאַרמאַך איך די טיר אויפן ריגל. ווער קאָן דאָס זיין ? געוויס איינער פון מײנע שכנים.

גיי איך אַוועק צו דער פּאַליציי, און דערצייל די מעשה. זאָגט צו מיר דער הויפט פון פּאַליציי : — איז וואָס זשע ווילט איר זאָל איך טאָן ?

— איך וויל, האָב איך געענטפערט, איר זאָלט מאַכן אַ רעוויזיע באַ מײנע שכנים — ביי דעם יידן הערשל ליוויי דעם שניט קרע-מער און פריץ שפיצבערג דעם אייזן הענדלער.

— אַבער געדענקט, — האָט דער הויפט פון דער פּאַליציי גע-

זאגט, — אויב מען וועט ביי איינעם פון זיי גאר ניט געפינען, וועלן זיי אייך אַנקלאַגן אין געריכט פאַר באַליידיקונג.
— ענטפער איך: — איך ווייס עס. איך נעם אויף זיך די פאַראַנטוואַרטלעכקייט.

נעמט דער הויפט פון דער פאליציי דריי סאלדאטן און מאַכט אַ רעוויזיע ביי מיינע צוויי שכנים און געפינט ביי דעם יידן מיינע פיר הונדער און צוואַנציק גאַלדענע רענדלעך, הונדערט דריי און אַכציק זילבערנע טאַלער און פינף און דרייסיק קופערנע פעניגס. האָבן זיי אים אַרעסטירט און אַריינגעזעצט אין געפענקעניש. מיר האָט מען אָבער מיין געלט ניט צוריקגעגעבן, האָט געזאָגט האַנס שמיד און זיך אַוועקגעזעצט.
טוט אַ ברום דער הויפט ריכטער:
— הערשל ליווי, לייגט פאַר אייערע טענות.

הערשל ליווי דערציילט

ייבט אַן דער שניט-קרעמער און זאָגט:
— אמת טאַקע, מען האָט ביי מיר געפונען פיר הונד-
דערט און צוואַנציק רענדלעך, הונדערט דריי און אַכציק
זילבערנע טאַלערס און פינף און דרייסיק קופערנע פע-
ניגס, אָבער איך האָב דאָס געלט ניט געגנבעט. ס'איז מיין געלט.
פאליציי האָט זיך אַריינגעריסן צו מיר אין קראָם, איבערגעקערט
אַלץ קאַפּויר און באַפוילן מיר ווייזן מיין געלט. האָב איך זיי גע-
וויזן דאָס געלט. האָבן זיי עס איבערגעצייילט און מיך אַרעסטירט.
אין געריכט האָט מען מיר געזאָגט, אַז מען באַשולדיקט מיך אין
גנבה. איך ווייס ניט פון וואָס צו זאָגן. ס'איז מיין געלט. איך פאַר-
שטיי ניט, פון וואַנען האַנס שמיד האָט געקאַנט וויסן פונקט אַקוראַט
וויפל געלט איך האָב. אָבער ס'איז פאַרט מיין געלט. איך שווער
ביי גאָט, אַז איך זאָג דעם אמת.
טוט אַ ברום דער הויפט ריכטער:

— הערסט, שניידערל, וואָס דער באַשולדיקטער זאָגט? ער
האַלט זיך ביי זיינע טענות שוין באַלד דריי חדשים. מיר האָבן אים

געמאטערט און געפייניקט און ער זאגט דאס זייניקע. מיר האָבן גענומען זיין פרוי אויף אַ פאַרהער, טענהט זי אויך דאָס זעלביקע: איר מאַן האָט געהאַט ביי זיך אַט די סומע דעם לעצטן טאָג פון יאַריד. איצט ווער איז גערעכט? וועמען זאָל מען גלויבן?

אַ גלייכווערטל

איז גרינג אויסצוגעפינען דעם אמת — ענטפערט שניידערל. — ווי אַזוי? — פרעגן די ריכטער נייגעריק. — ס'איז פאַראַן אַ גלייכווערטל, — ענטפערט שניידערל, „דער אמת קומט אַרויף ווי בוימל אויף וואַסער.“ — ס'איז אַ שיינ ווערטל — ענטפערט דער הויפט ריכטער, קאַלט און ברוגזלעך, אָבער ווי פאַסט עס זיך צו די סוחרים? — גאַנץ איינפאַך, — זאָגט שניידערל, — זאָל מען ברענגען אַ טאַפּ הייס וואַסער און אַריינװאַרפן דאָס געלט אין דעם קאַכעדיקן וואַסער, וועט זיך ווייזן בוימל, געהערט דאָס געלט צום אויל סוחר. זיינע הענט זיינען שטענדיק פעט פון מעסטן אויל. וועט דאָס וואַסער בלייבן רייך, איז עס דעם שניט-סוחרס געלט. די צוועלף ריכטער האָבן באַפוילן ברענגען אַ טאַפּ קאַכעדיק וואַסער און אַריינװאַרפן דאָס געלט אין טאַפּ. דאָס וואַסער איז געבליבן רייך.

ווען דער אויל סוחר האָט עס דערזען, איז ער געפאַלן אויף די קני און אויסגעשריגן: — איך בין דער שולדיקער! איך בין דער שולדיקער! האָט רחמנות אויף אַ זינדיקן מענטשן. איך וועל אַלץ דערציילן. זאָגט דער הויפט ריכטער: — האַנס שמיד, דערצייל!

און דער אויל סוחר האָט דערציילט: — סאיז אַ ליגן, וואָס איך האָב פריער געזאָגט, אַז דער יאַריד איז געווען אַ גוטער. איך האָב אָנגעגרייט אַ סך סחורה און זייער ווייניק געלייזט אויף היינטיקן יאַריד. בין איך גאַנצע טעג געזעסן און געטראַכט וואָס וועל איך טאָן, ווען איך וועל ניט קאָנען באַצאָלן

מיינע חובות ? מען וועט מיך אריינזעצן אין תפיסה. ס'איז שפעט אין אָוונט, אַהיים ווילט זיך ניט גיין — וואָס וועל איך דאַרטן טאָן ? זיך איך אין קראַם און קאָן זיך ניט געפֿינען קיין אַרט. הייב איך אָן איבערשטעלן די טעפּ און סלויעס מיט די אוילן. פֿאַרע איך זיך, רוק פֿאַנאַנדער טעפּ אויף אַ פֿאַליצע, און דורך אַ שפּאַלט דערזע איך, אַז ביי מיין שכן אין קראַם ברענט אַ קליין לעמפּעלע. ס'איז שפעט אין דער נאַכט, ווער איך נייגעריק צו זען וואָס עס טוט דאַרטן מיין שכן. לייג איך צו מיין אויג צום לעכל, זע איך, אַז מיין שכן ציילט געלט. ער ציילט געלט און לייגט גאַלד באַזונדער, זיל-בער באַזונדער און קופּער באַזונדער. דערנאָך זאָגט ער צו זיך : „האַב איך, הייסט עס, פֿיר הונדערט און צוואַנציק גאַלדענע רענד-לעך, הונדערט דריי און אַכציק זעלבערנע טאַלער און פינף און דרייסיק קופּערנע פעניגס“.

טראַכט איך זיך, אַט מיין שכן איז אַ גליקלעכער. ווען איך האָב אַזויפֿיל געלט, וואָלט איך געהאַט גענוג צו באַצאָלן מיינע חובות. און טאַקע באַלד אויפֿן אַרט איז מיר איינגעפֿאַלן דער פּלאַן...

שניידערלס אורטייל

וואָס זאָגסטו, שניידערל ? — האָט געזאָגט דער הויפט ריכטער, — וואָס זאָל מען טאָן מיט האַנס שמיד, דעם אויל-סוחר ? זאָל מען אים אָפהאַקן די רעכטע האַנט, ווי מען טוט מיט אַ קליינעם גנב, אַדער ביידע הענט ווי מען

באַשטראַפּט אַ גרויסן גנב ?

טראַכט זיך שניידערל : — פע, ס'איז גאָר ניט יידישלעך צו באַשטראַפֿן אַ מענטשן מיט אַראַפּהאַקן אַ האַנט. גאָר האַקן הענט ! מען דאַרף ראַטעווען דאָס אַרעמע מענטשל.

— זאָגט נאָר מיר, געלערנטער ריכטער, פֿאַרוואָס האַקט מען אָפּ די רעכטע האַנט ביי אַ גנב ? — פרעגט שניידערל.

— ער זאָל מער ניט גנבענען, — זאָגט דער ריכטער.

— אַ קלוג געזעץ, — זאָגט שניידערל, — אָבער האַנס האָט דאָך ניט געגנבעט מיט די הענט. לאַזט אים צורו. ער איז איצט

געבליבן אַרעם, וועט ער ניט האָבן מיט וואָס צו באַצאָלן זייענע
חובות, און ער וועט שוין זיין שטראַף באַקומען.

זאָגט דער הויפט ריכטער — זייער קלוג גערעדט, זייער קלוג.
ביסט גערעכט, געזעצלעך קאָן מען אים ניט אָפהאַקן די הענט.
ער האָט דאָס געלט ניט אָנגערירט מיט קיין פינגער. דו האָסט
אונדז פאַרהיט פון אַ גרויס אומרעכט.

— איצט — זאָגט שניידערל — בעט איך איך, חשובע ריכ-
טער, דערלויבט מיר זיך אומצוקערן אַהיים. מען וואָרט אויף מיר.
— מיטן גרעסטן פאַרגעניגן — ענטפערט דער הויפט ריכ-
טער — מיטן גרעסטן פאַרגעניגן. מיר דאַנקען איך און די שטאַט
וועט איך גוט באַלוינען.

— אַ דאַנק, אַ דאַנק — ענטפערט שניידערל — פאַרנייגט
זיך און גייט אַרויס פון געריכט.

ריכטער צאָדוק האָט געוואָרט אויף אים. שניידערל האָט
זיך אַרויפגעזעצט אויפן וואָגן און איז אַוועקגעפאַרן. ער איז אַבער
אַהיים ניט געקומען. ער איז פאַרפאַרן אין ווייטע, ווייטע לענדער.

אין ווייטע לענדער

א ג ע ש פ ר ע ד

אָרט דאָס קלוגע שניידערל פון לייפציקער יאַריד, און ס'איז אים גוט אויפן האַרצן. מיט זיין גרויסער חכמה האָט ער געראַטעוועט זיין חבר, ריכטער צאָדוק, פון טויט, און דעם אומשולדיקן יידן פון תפיסה. און ס'איז דאָך באַוואוסט, אַז ווען איינער טוט אויף עפעס אַ גוטע זאַך איז אים גוט אויפן האַרצן.

און אַז ס'איז גוט אויפן האַרצן, זינגט זיך. פאָרט שניידערל און זינגט. זינגט זיינע אַלטע לידלעך: „רויבער פון רויבער-לאַנד“, „פערציק מיט אַ מאָל“ און אַנדערע יידישע לידער.

זיצט ריכטער צאָדוק ברייטלעך צעשפרייט אין וואַגן און רוי-כערט געמיטלעך זיין ליולקע. שניידערל האַלט אַ קורצע פיפקע אין מויל, ציט מיט הנאה דעם רויך און ברומט די לידלעך. נעמט אַרויס ריכטער צאָדוק די ליולקע פון מויל און

זאָגט:

— מיין פריינט, איך זע, אַז דו האַסט זייער שטאַרק ליב רוי-כערן. ביסט דאָך אַ פרומער ייד, איז וואָס טוסטו שבת?
— שבת רויכער איך ניט — ענטפערט שניידערל.
— אָבער אַז עס ווילט זיך פאָרט? — פּרעגט ריכטער צאָדוק.

— ווילט זיך איבער — ענטפערט שניידערל — ווען איינער ווייסט, אַז ער קען עפעס אַ זאַך ניט קריגן, ווילט זיך דאָס אים ניט. ווילט זיך דיר אַמאָל זיין אַ קעניג?
— עס פאָלט מיר גאָר ניט איין — ענטפערט ריכטער צאָדוק.
— פאָרוואָס? פּרעגט שניידערל.

— ביסט טאקע גערעכט — זאָגט ריכער צאָדוק — ווייל איך ווייס, אַז עס אומעגלעך. איך פאַרשטיי עס איצט, דו גלויבסט אַזוי שטאַרק אין דיין גאַט, אַז עס פאַלט דיר גאַר ניט איין צו וועלן באַגיין די זינד פון רויכערן אום שבת.

— או, או — שאַקלט שניידערל מיטן קאַפּ.

— אַלע יידן זיינען אַזוי ווי דו ? פּרעגט ריכטער צאָדוק.
שניידערל נעמט אַרויס די פיפקע פון מויל און ענטפערט
בייזלעך :

— וואָס מיינסטו צי אַלע יידן זיינען ווי איך ? פון וואַנען זאָל איך וויסן ? איך האָב קיינמאַל ניט צונויפגעזאַמלט אַלע יידן פון דער וועלט צו פּרעגן זיי, צי זיי ווילן רויכערן אום שבת אָדער ניט.

— איז וואָס טוען טאָקע אַזעלכע יידן, וואָס ווילן שטאַרק רוי-
כערן שבת ? — פּרעגט ריכטער צאָדוק.

ענטפערט שניידערל :

— אויב זיי זיינען גאַר ניט קיין גלויביקע, רויכערן זיי. זיינען זיי אַביסל פּרום, פּרובירן זיי נאַרישע מיטלען.

— וואָס פאַר אַ מיטלען ? — פּרעגט צאָדוק.

ענטפערט שניידערל :

— אַ סך יידן לאָזן אָן פּרייטיק פּולע פּלאַשן מיט רויך און פאַרשטאַפּן זיי מיט פּראָפקעס. קומט שבת, עפּענען זיי די פּלאַשן און אַטעמען אַריין דעם רויך. אַנדערע יידן באַזוכן שבת זייערע קריסטלעכע שכנים, זיצן דאָרטן און ווען די שכנים רויכערן, אַטע-מען די יידן אַריין דעם אַרויסגעלאָזענעם רויך. ס'האַט אַבער אַ טעם פון רויע קאַרטאַפּל.

— און קיין אַנדערע מיטלען ... — האָט ריכטער צאָדוק,
ווייטער געוואָלט פּרעגן.

דריי באוואפנטע רייטער

וְהָאֵם אָבֵעֵר נִיט פֿאַרענדיקט זיין פֿראַגע. פֿון וואָלד האָט זיך דערהערט אַ ברעכן פֿון צווייגן און אַ טומל. דריי ריי-טערס זיינען אָנגעלאָפֿן און פֿאַרשטעלט דעם וועג. דער עלטסטער האָט אַ קאַמאַנדעווע געטאַן :

— שטעלט זיך אָפּ !

שניידערל האָט אַ קוק געטאַן אויף די רייטערס און געזען : יעדער איינער האָלט אַ בלאַנקע שווערד אין דער רעכטער האַנט. פֿון זייערע קעשענעס שטעקן אַרויס פֿיסטאַלעטן.

טוט ער אַ זיפּץ :

— מען דאַרף פֿאַלגן — און ער האָט אָפּגעשטעלט דעם וואָגן.

— אַראָפּ פֿון וואָגן — טוט אַ קאַמאַנדעווע דער הויפט פֿון די דריי רייטערס.

שניידערל און ריכטער צאָדוק זיינען אַראָפּ פֿון וואָגן.

— דו מעגסט צוריק אַרויפקריכן אויף דעם וואָגן — טוט דער הויפט רייטער אַ באַפעל צו ריכטער צאָדוק.

ריכטער צאָדוק לאָזט זיך לאַנג נִיט בעטן. ער כאַפט זיך אַרויף אויפֿן וואָגן, טו אַ שמיץ דעם פֿערד און — היידאַ, אַוועק.

בלייבט דאָס קלוגע שניידערל שטיין מיט די דריי רייטערס. ער איז קליין געוואַקסן, שניידערל. צווישן די דריי הויכע שוואַר-

צע גלאַנציקע פֿערד קוקט ער אויס נאָך דאַרער און קלענער. שטייט ער, וואַרט און זאָגט נִיט קיין וואַרט.

— נו, קלוג שניידערל — זאָגט דער הויפטלינג — פֿאַרוואָס פֿרעגסטו נִיט, וואָס מיר פֿאַרלאַנגען פֿון דיר ?

— צוליב וואָס פֿרעגן ? — ענטפֿערט שניידערל — איר וועט מיר שוין אַליין זאָגן. זעסט דאָך, האָסט זיך נִיט געקאַנט איינהאַלטן און אָנגעהויבן פֿרעגן פֿראַגעס.

— ביסט גערעכט, שניידערל — ענטפֿערט דער הויפטלינג — איך בין טאַקע אַן אומגעדולדיקער, אָט וועל איך דיר דערציילן ווער איך בין און וואָס איך פֿאַרלאַנג.

— גוט — האָט געענטפערט שניידערל — לאַמיר הערן.
 אָבער איידער דו הייבסט אָן דערציילן, גיב מיר אַ ליולקע טאַבאַק.
 פאַרשטייטו מיך, מיין ליולקע האָט זיך דערשראַקן, ווען דו האָסט
 אַ קאַמאַנדעווע געטאַן: אַראָפּ פון וואָגן! האָט זי זיך גענומען
 טרייסלען און דער טאַבאַק האָט זיך אויסגעשאַטן.
 — אפשר האָט זיך דיין האַנט גאַר געטרייסלט? האָט דער
 הויפטלינג געזאָגט מיט שפּאַס.

— אפשר — ענטפערט שניידערל. — ביי דיר אין קעשענע
 האָט אַ פיסטאַלעט אַרומגעטאַנצט, ביים זייט האָט זיך געטרייסלט
 אַ שווערד, קאָן זיין, אַז מיין האַנט האָט זיך אויף זיי פאַרקוקט און
 זיך אָנגעהייבן טרייסלען.

— בלייבסט קיינמאַל ניט שולדיק קיין ענטפער, זאָגט דער
 הויפטלינג און שטאַפט אָן שניידערלס ליולקע.
 — אַן ערלעכער מאַן בלייבט קיינמאַל קיינעם גאַר נישט ניט
 שולדיק, זאָגט שניידערל און פאַרציט די ליולקע. נו, דערצייל!

פ ר י נ ז ט ו ד אָ ר

עדט דער הויפטלינג און זאָגט:

— דו זאָלסט וויסן, אַז איך בין פרינץ טודאַר. מיין
 פאַטער, קייניג עדוואַרד, געוועלטיקט איבער בריטאַניע —
 אַן אינדזל-מדינה פון אַכט הונדערט מייל די ברייט און
 דריי טויזנט מייל די לענג. מיר זיינען דריי ברידער. איך בין דער
 עלטסטער, מיין פאַטער איז אַלט און זאַט אין יאַרן. נאָכן געזעץ
 נאָך דאַרף איך ירשהנען די מלוכה. אָבער מיין פאַטער האָט מיך
 ניט ליב. ער האַלט זייער אַ סך פון מיין יינגסטן ברודער.
 — פאַרוואָס האָסטו פאַרלאָרן דעם חן אין דיין פאַטערס אויגן?
 — האָט געפרעגט שניידערל.

— ווייל איך בין ניט אַזוי שטאַרק גאַטפאַרכטיק. איך גיי ניט
 אָפט אין קירך. איך האָב ליב צו לייענען אַלטע ביכער. איך האָב
 ליב צו לייענען די ביכער פון אַריסטאָטלען און פון פלאַטאַ. האַלט
 מען מיך פאַר אַן אַפיקורס. די אַלע אַדל-לייט און הויף-דאַמען

האלטן, אז מען טאר מיר ניט געטרויען די מלוכה. איבערהויפט דערגייט מיר די יארן דער הויפט גלח. ער האט מורא, אז איך וועל ארויפשטייגן אויפן טראָן, וועל איך ניט לאָזן די קירך זאל אזוי שינדן די הויט פון פאלק. האָט ער אָנגערעדט אויף מיר פאַרן קיניג. מיין יינגסטער ברודער איז אַ גאַטספאַרכטיקער, גייט אין קלויסטער, פירט זיך פרום, טוט וואָס טאַטע-מאַמע און אַלע גוטע לייט הייסן. איך בין אַ יונג מיט הייסע בלוטן, האָב פיינט זיך חנפהנען צו די הויפט-לייט, האָבן זיי מורא פאַר מיר.

— האַלט עס ברודערל, שלעכט — זאָגט שניידערל.

— יאָ — זאָגט דער פריניץ — ס'איז טאַקע ניט אזוי פויגליק. אָבער צווישן די יונגע אָפיצערן און הויפטלייט בין איך באַליבט. ווען איך זאל נאָר וועלן, קער איך איבער אַלץ מיטן קאַפּ אַראָפּ און פאַרכאַפּ דעם טראָן. וויל איך אָבער ניט, איך וועל דאַרפן פאַרגיסן בלוט... טראַכט איך זיך, ווען איך זאל נאָר פאַרמיאוסן דעם גלח אין די אויגן פון מיין פאַטער, וואַלט איך שוין געקראָגן דעם טראָן אָן בלוט פאַרגיסונג. ווייס איך אָבער ניט ווי אזוי. אין פאַלאַץ קאָן איך ניט בלייבן. איך דאַרף אויסשטיין באַליידיקונגען. ביי אַלע צערע-מאַניעס האַלט זיך שוין מיין יינגסטער ברודער, ווי אַ קרוין-פריניץ. איך האָב מורא איך וועל ווערן אין כעס און באַגיין אַ נאַרישקייט. זאָג איך צו מיינע איבערגעגעבנסטע חברים: — לאַמיר זיך לאָזן אי-בער דער וועלט. לאַמיר אַרומרייזן, אפשר וועלן מיר אַנטרעפן אַ קלוגן מענטשן און ער וועט מיר געבן אַ גוטע עצה. ענטפערן זיי: ס'איז אַ גוטער איינפאַל, דערווייל וועלן מיר זען אַ ביסל די וועלט.

נו, שוין מער ווי אַ יאָר, אַז מיר זיינען אין וועג. מיט דריי חדשים צוריק האָבן מיר אָנגעשפאַרט אויף לייפציקער יאָריד. מיר האָבן געהערט די מעשה מיטן בלאַען דימענט, זיינען מיר געבליבן וואַרטן צו זעען, וואָס דער סוף וועט זיין. מיר זיינען טאַקע געווען אין געריכט ווען דו האַסט אויסגעפונען דעם מערדער. אַז איך האָב דערזען דיין חכמה, האָב איך געזאָגט צו מיינע חברים.

— שניידערל איז דער, וואָס וועט קאָנען אַרייננארן דעם גלח

אין זאַק אַריין.

האַבן מיר דין אָפּגעוואַרט דאָ אין וואַלד און דין פאַרהאַלטן.
ביסטו צופרידן ?

— יאָ צופרידן, ניט צופרידן — האָט געענטפערט שניידערל
— האָסט דאָך מיד ניט געפרעגט. אָבער פאַרפאַלן, נאָר פאַרן אין
אַ צווייטער מדינה און דורכמאַכן ווענטורעס בין איך שטענדיק
גרייט. קומט !

— אָט האָבן מיר דאָ אין וואַלד אָנגעגרייט פאַר דיר אַ פערד
— זאָגט דער פרינק, — זעץ זיך אויפן פערד, און קום !

די מדינה פרידאָם

אַרן זיי און פאַרן פיר נעכט און פינף טעג. אויף דער פינפ-
טער נאַכט זיינען זיי אָנגעקומען אין דער הויפט-שטאָט
פון דער מדינה פרידאָם.

די הויפט-שטאָט פון דער מדינה פרידאָם האָט זיך
געפונען אויף די ברעגן פון דעם טייך דונאַי. שיינ איז דער דונאַי,
בלאָ ווי דער הימל און גלאַנציק ווי אַ שפיגל. די וואַסערן פליסן
צווישן הויכע בערג, אויף די בערג גרינע ביימער און פאַרביקע
בלומען. די בערג, ביימער און בלומען שפיגלען זיך אָפּ אין די קלאַ-
רע בלאַע וואַסערן. ווען מען שיפט זיך אויפן טייך דוכט זיך אַז מען
איז ערגעץ ווייט אין אַ צויבער-לאַנד, וואו ס'איז ניטאָ קיין זאַרג און
קיין שרעק. ס'איז אַ פאַרכישופט לאַנד און מען שיפט זיך צווישן
צוויי הימלען.

די הויפט-שטאָט איז שטענדיק פריילעך. בייטאָג איז די שטאָט
פול מיטן טומל פון סוחרים און גערויש פון וועגענער. ביינאַכט
איז די שטאָט באַלויכטן מיט טויזנטער פייערן, און פול מיט פאַרגע-
ניגן-זוכער.

פרינק טודאַר האָט געקענט די שטאָט זייער גוט. גאַנץ אָפט
פלעגט ער באַזוכן זיינע פריינט אין שטאָט און פאַרברענגען מיט
זיי אין די שענקען. איצטער האָט ער אויסגעקוקט די אויגן ביז ער
איז געקומען קיין פרידאָם. ער איז אָבער געווען מאַדנע איבער-
ראַשט.

די שטאָט איז געווען פינצטער און פאַרלאָזן. ס'איז געווען אָנהייב אָונט און מען האָט ניט געזען קיין לעבעדיקן מענטשן אין די גאַסן. די שענקען צוגעמאַכט, די געשעפטן געשלאָסן און אַלע פענצטער שוואַרץ און בלינד.

וואונדערט זיך פרינץ טודאָר. פאַרט ער צו צו זיינעם אַ פריינט מיטן נאָמען קוראַדאָ און קלאַפּט אָן :

— עפנט ! פרינץ טודאָר קלאַפּט אין טיר !

עפנט אים דער חבר די טיר, לאַזט אים אַריין און זאָגט :

— אַ שיינע צייט האָסטו אויסגעקליבן קומען צו אונדז. יעדער איינער וואָס האָט נאָר געקאַנט אַנטלויפן איז אַנטלאָפן פון דאַנען. מאַרגן קלייבט זיך דער קעניג צו אַנטלויפן, און דו ביסט געקומען צו אונדז מיט אַ באַזוך !

— וואָס איז געשען ? — האָט געפרעגט פרינץ טודאָר.

ענטפערט קוראַדאָ און זאָגט :

— דו ווייסט דאָך, פרינץ טודאָר, אַז מיר זיינען אַ פרידלעך פאַלק. אונדזער לאַנד איז אַרעם. די ערד איז ניט שטאַרק פרוכט-באַר, מיר געפינען זיך לעבן בערג, וואו די ערד איז זאַמדיק און פול מיט שטיינער. אונדזער קעניג איז אַ גוטמוטיקער, האָט ליב באַק-וועמליכקייט. די וואַגלעניש און אַפּקומעניש פון לאַגערן זיינען אים ניט צום האַרצן. דאָס פראַסטע פאַלק וויל קיינמאָל ניט דינען אין סאַלדאַטן און פירן מלחמה. לעבן מיר זיך פרידלעך. איצט איז אַבער אונדזער פאַטערלאַנד באַפאַלן געוואָרן פון אַ שונא. קעניג זיגפריד פירט מלחמה מיט אונדז.

— קעניג זיגפריד ! זאָגט טודאָר — אָט דער קעניג, וואָס האָט

אַפגעשטופט דעם ים אויף צוויי מייל ?

— יא, אָט דער זיגפריד טאַקע, וואָס האָט צונויפגענומען פופ-

ציק טויזנט מענטשן פון זיינע מדינות און פאַרשאַטן דעם ים אויף צוויי מייל, ער וויל אייננעמען די וועלט.

— ווי ווייט זיינען זיגפרידס אַרמייען פון שטאָט ? פרעגט

פרינץ טודאָר.

— ער איז אויף יענער זייט טייך — האָט געענטפערט קוראַ-

דאָ. — ער רוט מיט זיינע סאלדאטן אויף די בערג און וואָרט ביז די וואַסערן פון טייך וועלן קלענער ווערן. ער האָט אויך געבראַכט מיט זיך די נייע מאַשינען — האַרמאַטן וואָס שיסן מיט פולווער. ער גרייט זיך אונדז באַפאַלן און פאַרוויסטן אונדזער לאַנד.

זאָגט פריניץ טודאַר — ס'איז גאָר ניט קיין פריילעכע מעשה. — דיר איז אויך שלעכט ? — שפאַסט ביטער קוראַדאָ — דו האָסט דאָך ניט קיין פאַרמעגן ביי אונדז אין לאַנד.

— קיין פאַרמעגנס און גיטער האָב איך טאַקע דאָ ניט — ענטפערט פריניץ טודאַר אַבער ס'איז פאַסקודנע, וואָס איך אַליין בין דאָ.

— קער זיך אום צוריק — זאָגט קוראַדאָ. — ס'איז שוין באַלד אויסגעגאַנגען מיין גאַנץ געלט — ענטפערט פריניץ טודאַר. — איך האָב גערעכנט אַז אין אַ וואָך, צוויי, וועל איך זיין אין דער היים. איצט ברודערל בין איך גאָר אין אַ קלעם. קעניג זיגפריד וועט מיך פרידלעך ניט לאָזן דורכגיין זיין לאַגער, צוריקקערן זיך האָב איך ניט קיין געלט. בין איך אין דער זעלביקער לאַגע ווי איר אַלע.

— איז וואָס טוט מען ? פרעגט קוראַדאָ. שניידערל איז געשטאַנען אָן אַ זייט און זיך צוגעהערט צום געשפרעך און געשוויגן. ער האָט אַבער דערזען ווי ביידע שטייען פאַרלאָרענע, דערשראַקענע און איינער פרעגט דעם אַנדערן : וואָס טוט מען ? — איז ער רואיק צוגעגאַנגען צום פריניץ טודאַר און געפרעגט : — קאַנסטו מיך פאַרשטעלן פאַרן קעניג ? — דו האָסט אַ מיטל ווי אַזוי בייצוקומען זיגפרידס אַרמיי ? — האָט געפרעגט פריניץ טודאַר.

— ס'קען זיין — ענטפערט שניידערל — עס ווענדט זיך ניט אָן מיר אַליין, עס ווענדט זיך אויך אָן דעם קעניג. — איך גלויב, אַז איך קאָן אייך פאַרשטעלן פאַרן קעניג — האָט קוראַדאָ געענטפערט — אַבער פריער מוז איך פאַרשטעלן פריניץ טודאַר.

— גוט — ענטפערט שניידערל — פאַרציט עס אַבער ניט אין דער לאַנגער באַנק.

— אוואדע — ענטפערט קוראדא — אויב מירן עס אפלייגן
 אויף לאנג קאן זיין צו שפעט.

דער קעניג פרובירט אויס דאס קלוגע שניידערל

קוראדא האט זיך שנעל אנגעטאן אין פארדנע קליידער און
 גענומען פרינץ טודאר מיט זיך. דער פרינץ איז געקומען
 פארן קעניג און גערעדט אזוי צו זאגן :

— איך בין פרינץ טודאר, איך האב זיך צוריקגע-
 קערט מיט מיינע חברים פון מיין וואנדערונג איבער דער וועלט,
 און איך וויל פארן צוריק אין מיין טאטנס קעניגרייך, דארפן מיר
 איבערקרייצן דעם דונאי, אבער מיר קאנען ניט, זיגפרידס ארמיי
 באלאגערט די שטאט. אייך איז ניט גוט. מיר מיט מיינע באגליי-
 טער איז אויך ניט גוט. מיר קאנען ווייטער ניט פארן. מיר מוזן
 באזיגן זיגפרידן.

— שיין גערעדט, פרינץ טודאר — האט געזאגט דער קעניג —
 אבער ווי אזוי קאנען מיר באזיגן זיגפרידן ? ווייסט דאך, א מלחמה
 פירט מען מיט סאלדאטן, ביקסן און הארמאטן. מיר האבן ניט
 קיין סאלדאטן, ניט קיין ביקסן און ניט קיין הארמאטן.

— מיין האר קעניג — האט פרינץ טודאר ווייטער גערעדט —
 איך פיר מיט זיך א יידן, זייער א קלוגן יידן. מען רופט אים דאס
 קלוגע שניידערל, אדער שניידערל. ער איז דאר ווי א שפאן און
 קליין ווי א פייג, אבער דאס דארנינקע און קליינינקע מענטשעלע
 איז זייער קלוג.

— דיין שניידערל דארף זיין גאר א קלוגער, אויב ער קאן
 ראטעווען מיין מדינה פון זיגפרידס סאלדאטן.

— אוואדע איז ער קלוג — האט געענטפערט פרינץ טודאר
 — לייפציקער געריכט האט אים דערקלערט פאר דעם קליגסטן
 מענטשן אין דער מדינה.

— אין לייפציקער געריכט זיצן קלוגע ריכטער — האט דער
 קעניג געזאגט — עפעס א קלייניקייט לייפציק, וואו מען האלט אפ

דעם גרעסטן יאָריד, אַז זיי האָבן אים דערקלערט פאַר דעם קליגסטן מענטשן אין דער מדינה, ווייסן זיי וואָס זיי ריידן. אָבער, איר ווייסט, פרינץ טודאַר, זיגפרידס אַרמיי איז אַ שווערער ביסן אַראָפּצושלינגען. איך וויל זיך אַליין איבערצייגן צי שניידערל איז אַזוי קלוג. איך וויל אים אויפרובירן.

— ווען וועט איר אים אויספרובירן? — האָט פרינץ טודאַר געפרעגט — מען דאַרף עס מאַכן שנעל, ס'קאָן נאָך זיין צו שפּעט. — וואָרט אַ וויילע — האָט געזאָגט דער קעניג — וואָס איז היינט, ניט שבת?

— יאָ, מיין קעניג — האָט אָן אַדיוטאַנט געענטפּערט — היינט איז שבת.

— זייער גוט — זאָגט דער קעניג — ברענג באלד שוין אַהער דיין קלוגן יידן, שניידערל.

אין עטלעכע מינוט אַרום, איז שניידערל געשטאַנען אין גרויסן זאַל און געוואָרט אויפן קעניג. אַרום זיך זעט ער סענאַטאָרן און גענעראַלן אויסגעפּוצט אין גאַלדענע מונדירן. וואונדערט ער זיך: דאָ זיינען נאָך אַלע גוט און שיין אויסגעפּוצט. דאָ אין פּאַלאַץ איז נאָך ניט קאַנטיק דער הונגער און שרעק פון שטאַט. אַ טראַמייט האָט אַ שאַל געטאַן:

— דער קעניג קומט אָן!

די סענאַטאָרן, גענעראַלן, נאַבל-לייט און הויף דאַמעס האָבן זיך צעשטעלט אין צוויי גלייכע שורות. זיי האָבן זיך געבויגן צום דיל, געבוקט און גענויגט זיך פאַרן קעניג.

שניידערל האָט זיך אויך גענויגט. גענויגט זיך און געטראַכט — ס'ליגט זיי נאַרישקייטן אין זינען! צערעמאַניעס אין אַזאַ ביי-טערער צייט! זיי האָבן בעסער געדאַרפט זיין לעבן טיין, פאַר-פעסטיקן די ברעגן, מושטירן די סאַלדאַטן.

דעם קעניגס קול האָט איבערגעשלאָגן שניידערלס געדאַנקען: — קום אַהער, דו ייד — האָט דער קעניג געזאָגט — קום נעענטער צו מיר. פרינץ טודאַר האָט מיר דערציילט, אַז דו ביסט דער קליגסטער מענטש אין דער מדינה. דו האָסט געזאָגט, אַז דו קאַנסט אונדז ראַטעווען פון זיגפרידס מיליטער. מיר זיינען

ניט באוואָפנט און ניט באַקליידט. מיר זיינען היילפלאַז. ווי אזוי קאָנסטו באַזיגן זיגפרידס אַרמיי ?

— ניט באַזיגן, מיין האַר קעניג — האָט שניידערל געזאָגט — ניין, ניט באַזיגן זיגפרידס אַרמיי האָב איך געזאָגט. איך בין ניט קיין כישופמאַכער. איך קאָן אָבער צוטראַכטן אַ מיטל אַז זיגפרידס מיליטער זאָל אָפטרעטן פון שטאָט.

— וואָס איז דאָס מיטל ? — האָט דער קיניג געפרעגט.

— ס'איז אַ גרויסער פלאַן — האָט שניידערל געזאָגט — זאָל דער קעניג זיין אזוי גוט און באַפעלן דעם מיניסטער פון ווירטשאַפט צו געבן מיר אַלין, וואָס איך וועל פאַדערן. אויך זאָל ער באַפעלן דעם הויפט פון דער אַרמיי אויסצופאַלגן מיינע באַפעלן. — גוט, שניידערל, איך וועל דערפילן דיין פאַרלאַנג, אזוי שנעל ווי דו וועסט מיר דערקלערן דיינע פלענער. דערווייל אָבער לאַמיר שליסן אַ בונד צווישן מיר און דיר. אַ בונד פון פרידן אַז איך זאָל דיר קיינמאַל ניט אָפנאַרן און דו זאָלסט מיך ניט באַטריגן.

— גוט, מיין קעניג.

— טאָ דערנענטער זיך צום טראַן, האָט באַפוילן דער קעניג. — אַט האָב איך פאַר דיר אַ ליולקע מיט טאַבאַק, לאַמיר רויכערן אַ ליולקע פון פרידן, ווי די אינדיאַנער טוען אין דער ווייטער אַמעריקע.

שניידערל האָט געעפנט דאָס מויל און געוואַלט זאָגן : — היינט איז שבת, און איך בין אַ פרומער ייד, רויכער איך ניט אום שבת — ער האָט אָבער באַמערקט אַז ס'איז געוואָרן מאַדנע שטיל אַרום. האָט ער פאַרשטאַנען אַז דער קעניג וויל אים אויספרובירן, זעען צי ער קאָן זיך אויסדרייען און ניט רויכערן אום שבת און ניט באַליידיקן דעם קעניגס געשאַנק.

שניידערל האָט צוגענומען דעם קעניגס ליולקע און געזאָגט :

— דעם קעניגס מתנה איז מיר טייער און הייליק, ווי אזוי קאָן איך עס אַוועקלאַזן מיט רויך ? איך בעט דעם קעניג, מיר דערלויבן באַהאַלטן די ליולקע מיט טאַבאַק ווי צייכן פאַר מיינע קינדער און קינדס קינדער, אַז איך בין געווען טייער אין די אויגן פון מלך.

דער קעניג האָט אַ שמייכל געטאָן :

— דו האָסט געזיגט, שניידעל, דו האָסט פאַרשטאַנען, אַז איך וויל דיך נאָר אויספרובירן. איך גלויב טאַקע איצט, אַז דו ביסט זייער קלוג. גוט, לייג פאַר דיין פלאַן.

שניידערלס פלאַן

ען האָט צונויפגענומען אַלע שניידער פון שטאָט. ניט נאָר די שניידער אַליין, נאָר אַלע פרויען און מיידלעך און מע-נער, וואָס האָבן נאָר געקאַנט האַלטן אַ נאָדל אין האַנט, האָט מען געשטעלט אונטער שניידערלס אויפזיכט. מען האָט אויך געעפנט אַלע מאַגאַזינען פון וואַלענע און באַנוולנע סחורה און אַלץ אַ בערגעגעבן אין שניידערלס הענט. און שניידערל האָט געשניטן די סחורה און גענייט, געשניטן און גענייט.

נעכט און טעג.

די וואַסערן אין טייך האָבן אַנגעהייבן אָפּפאַלן. באַלד, נאָך אַ טאָג, און נאָך אַ טאָג וועלן זיגפרידס אַרמייען אַריינמאַרשירן אין שטאָט. דער טייך ווערט שמעלער און שמעלער. מען קאָן שוין זען ווי די סאָלדאַטן אויף יענער זייט טייך האַקן בימער און מאַכן פליטן אַריבערצושווימען דעם טייך. מען קאָן אַפילו הערן ווי די סאָלדאַטן זינגען אין אַוונט. ביים שניידערל האָט די אַרבעט געברענט אונטער די הענט. אין אַ פאַר טעג אַרום איז שניידערל געקומען צום קעניג און געזאָגט :

— מאַרגן פרי וועלן מיר עס קאַנען אָנהייבן. איך בין שוין גרייט און פאַרטיק.

— גוט — האָט קעניג געזאָגט.

פרימאַרגן, די זון איז אויפגעגאַנגען און באַגילט די שפיץ בימער, די פייגל האָבן נאָר וואָס אויפגעוואַכט, אָבער זיגפרידס סאָלדאַטן זיינען שוין לאַנג געווען אויף. האַלב פון די סאָלדאַטן האָבן געאַרבעט אין וואַלד, געזעגט בימער, די אַנדערע העלפט

פון דער אַרמיי איז געווען אויף דער וואַך. ס'איז געווען טומלדיק אין וואַלד, קלעפּ פון האַמערס, רויש פון זעגן, געשרייען פון עלט-סטע, הירזשען פון לאסט-פערד, הוקען פון אַנטרייבערס. מיט אַמאָל האָט זיך איבער דעם גאַנצן טומל געהערט אַ שאַלן פון טרוי-מייטן. די וואַך האָט אַנגעשפיצט די אויערן: יאָ טאַקע, דאָס שאַלן קומט פון שטאַט. אַ פאַראַד פון סאַלדאַטן. קוקט די וואַך און זעט פיר קאַמפּאַניעס סאַלדאַטן מאַרשירן. אַפּגעריסענע, אַפּגעשליסענע, שטעקענעס און בעזעמער אויף די אַקסלען אַנשטאַט ביקסן. צוויי אלטע פערד שלעפן עפעס אַ וועגעלע מיט פּראַוויאַנט.

די וואַך האָט אַנגעהייבן לאַכן און שרייען: — קומט און קוקט אָן דעם פאַראַד!

די סאַלדאַטן, וואָס האָבן געאַרבעט אין וואַלד זיינען געקומען צולויפן צום ברעג און אַנגעקוקט דעם פאַראַד. זיי אַלע האָבן אויס-געשאַסן אין אַ געלעכטער. עס האָבן זיך געהערט אויסגעשרייען: — קוקט נאָר אָן די קעמפּער! זעט נאָר די גרויסע האַר-

מאַטן!

— פאַרזיכטיק מיט די ביקסן, איר קאַנט נאָך איבערקערן די וועלט מיט זיי.

— שיד, שיד, שיד פאַר די אַרעמע שעפעלאַך. שענקט אַ נדבה פאַר די אַרעמע סאַלדאַטן. זיי האָבן קיין שיד ניט, עס קאָן דאָך רע-גענען און די קינדערלעך וועלן זיך נאָך צוקילן.

קאַמפּאַניע נאָך קאַמפּאַניע האָט מאַרשירט, אַבער מאַדנע: די אַנגעקומענע סאַלדאַטן זיינען געוואָרן אַליץ שענער און בעסער אַנגעטאָן. אַט קומט אַ קאַמפּאַניע אַנגעטאָן אין רויט, אַ קאַמפּאַניע אין בלאַ, אַ קאַמפּאַניע אין ברוין, גלאַנציקע שטיווול, גלאַנציקע שווערדן, גוטע פערד.

דאָס געלעכטער אין זיגפרידס אַרמיי איז אַפּגעשאַרבן. ס'איז ניטאָ וואָס צו לאַכן פון אזא אַרמיי.

קוקן זיי און קוקן. עס ציט זיך אַ קאַמפּאַניע נאָך קאַמפּאַניע. געפעלט עס ניט זיגפרידס אַרמיי, ווען וועט עס נעמען אַ סוף? שוין האַלבער טאַג, שוין נאָכמיטאַג, קיינער וויל אַפילו ניט גיין עסן — מען קוקט אַליץ נאָך דער מאַרשירנדיקער אַרמיי.

די נאכט איז צוגעפאלן, פײערן האָבן זיך אָנגעצונדן אין זיג-
פרידס לאַגער. די סאַלדאַטן זײנען געזעסן לעבן די פײערן אָנגע-
שראַקענע.

— מיר האָבן צו לאַנג געוואַרט — זאָגט איין סאַלדאַט. מיר
האָבן דערווייל געגעבן דעם קעניג פון פרידאָם צײט זיך צוצוגרייטן.
— מען וועט אונדז געבן שמעקן פולווער. ברודערל — זאָגט
אן אַנדער סאַלדאַט — זײ האָבן דאָך מער סאַלדאַטן ווי מיר האָבן.
— איז טאַקע פאַסקודנע — זאָגט אַ דריטער סאַלדאַט.

דערווייל האָט זיך אָנגעהויבן טראָגן פון איבער דעם טײך
טרויעריקע ניגונים. אין שטאַט האָבן מוזיקער געשפילט האַרציקע
היימישע מעלאָדיעס. די צעשראַקענע סאַלדאַטן פון זיגפרידס אַרמײ
האָבן געהערט די ניגונים, וואָס האָבן זײ דערמאַנט אָן זײער הויז,
פעלד, פרוי, קינדער, פאַטער און מוטער.

יעדער אײנער האָט אײנגענורעט דעם קאַפּ צווישן די קני און
געמורמלט: — אויב מיר בלייבן דאָ, איז ווער ווייס צו מיר וועלן
שוין ווען עס איז זעען אונדזער היים.

שטיל האָבן די סאַלדאַטן, אײנציקווייז, גענומען פאַרלאָזן דעם
לאַגער. די גאַנצע אַרמײ האָט דעזערטירט.

זיגפרידס אַרמײ אַנטלויפט

שפראַך אויף טאָג איז דער קעניג אויפגעשטאַנען און האָט

דערוען, אַז זיגפרידס לאַגער איז פאַרלאָזן. ער האָט זיך

זײער געפרייט און אַרײנגערופן שניידערל און געזאָגט:

— האָסט געזיגט, שניידערל, דיין אײנפאַל איז געלונגען.

מען דאַרף איצט אַ שאַל טאָן און אָנזאָגן דער שטאַט, אַז דער שונא
איז אַוועק.

לאַ דערווייל די שטאַט שלאָפן — האָט שניידערל געזאָגט —

זײ זײנען דאָך אַלע טויט מיד. אַ גאַנצן טאָג האָבן זײ מאַרשירט.

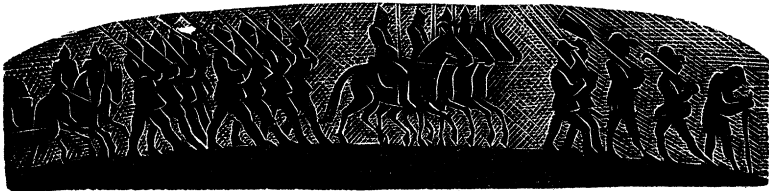
אין גאַנצן זײנען געבליבן דריי טויזנט מענער, און יעדער אײנער

האָט זיך געדאַרפט איבערטאָן פערצן מאָל, און מאַרשירן אין פערצן

באַזונדערע רעגײמענטן.

— ס'איז געווען אַ קלוגער איינפאל — האָט דער קעניג גע-
 זאָגט — היינט די היימישע מוזיק, וואָס דו האָסט פאַר זיי גע-
 שפּילט. ס'האָט אַ צופּ געטאַן די אַרעמע טייוואָלים ביים האַרצן. דו
 האָסט אונדז געראַטעוועט פון זיגפּרידס סאַלדאַטן.
 — איצט, אויב, אייער מאַיעסטעט, וועט אונדז לאָזן, וועלן מיר
 גייען אונדזער וועג — האָט פּרינץ טודאַר געבעטן.
 — איך וואָלט איך געוואָלט פאַרהאַלטן — האָט דער קעניג
 געזאָגט, איך וואָלט געוואָלט איר זאָלט זיין ביי דער פּייערונג. מיר
 וועלן פּייערן דעם זיג מיט אַ גרויסן באַל און פאַראַד. אָבער איר
 איילט זיך, וועל איך איך לאָזן גיין אַהיים.
 פּרינץ טודאַר און שניידערל האָבן באַדאַנקט דעם קעניג, און
 איידער די שטאַט האָט דערוואַכט האָט דער פּרינץ מיט זיינע באַ-
 גלייטער זיך געלאָזן אין וועג אַריין.

אין טודארס מדינה

דער גלח נאָסיסיס

ריניץ טודאַר מיט זיינע באַגלייטער זיינען אָנגעקומען אין זיין פּאָטערס פּאַלאַץ. ס'איז דאָרט געוואָרן אַ שמחה : — אַ זון איז אַ זון. ניט קיין באַליבטער זון, אָבער דאָך אייגן בלוט און פלייש — האָט מען זיך געפרייט.

די קעניגין האָט געקושט און געהאַלדזט פריניץ טודאַרן. דער קעניג איז געשטאַנען אַ פריילעכער, אַ צופרידענער. יעדע וויילע איז עמעצער צוגעקומען צום פריניץ און זיך באַגריסט. שניידערל איז געשטאַנען אָן אַ זייט. ער האָט גערוי-כערט זיין ליולקע און איז געווען צופרידן — אַזויפיל ליבשאַפט אַרום און אַרום, ס'איז גוט צו צוקוקן.

אָנגעהאַלדזט זיך, אָנגעקושט זיך. טוט דער קעניג אַ זאָג צום זון ווייזנדיק אויף שניידערל :

— און ווער איז אַט דער ?

— אַ ייד ענטפערט דער פריניץ.

— דו האָסט גאָר געבראַכט אַ יידן מיט זיך, מיין זון ? ווייסטו ניט, אַז דער אַרציבישאַף נאָסיסיס, האָט באַפוילן, אַז קיין ייד טאָר זיך דאָ אין הויף ניט ווייזן ? מיר האָבן פאַר יידן באַשטימט געוויסע שטעט, וואו זיי מעגן זיך אויפהאַלטן. אין די שטעט קאָנען זיי אויך ניט וואוינען אומעטום. מיר האָבן אָפגעצאַמט פאַר זיי עטלעכע גאַסן, אַרומגערינגלט מיט אַ מויער — אַ געטאָ רופן מיר עס — און זיי מוזן טראָגן געלע לאַטעס אויף די פלייצעס — מיר זאָלן זעען און וויסן, אַז זיי זיינען גאַטס פאַרשאַלטענע קינדער.

זעט דער פריניץ, אַז ער איז אַריינגעפאַלן, הייבט ער אָן באַקן איין ליגן נאָך דעם אַנדערן :

— דו זעסט פאָטער, אָט דעם יידן ? ער האָט מיך געראַטע-
וועט פון זיכערן טויט. צען רויבער זיינען מיך באַפאַלן און האָבן
מיך געפאַנגען. איך האָב זיך געשטעלט קעגן זיי און איינעם גע-
טייט. זיי האָבן אָבער מיך בייגעקומען און פאַרשפאַרט אין אַ הייל
און מיך געוואַלט דערהרגענען. דאָרטן איז אויך געזעסן אָט דער ייד,
שניידערל. די גזלנים האָבן אים געהאַלטן ביז זיי וועלן קריגן אויס-
לייז-געלט. האָט ער צו זיי געזאָגט : — צו וואָס זאָלט איר טייטן
אָט דעם יונגמאַן ? בעסער האַלט אים אויך פאַר אויסלייז-געלט.
— וועסטו אים אויסלייזן ? — האָבן די רויבער געפרעגט.
— יאָ — האָט ער געענטפערט — און זיי באַלד געגעבן אַ
בריוו צו זיינעם אַ פריינט, און יענער האָט מיך אויסגעלייזט. איצט
פאַרשטייט איר פאַרוואָס איך האָב געבראַכט מיט זיך דעם יידן ?
— ס'איז טאַקע זייער שיין, וואָס דיין ייד האָט דיך געראַטע-
וועט פון די רויבער — זאָגט דער קעניג. באַצאַל אים, באַלוין אים
און שיק אים אוועק. דערווייל דאַרף מען אָננייען אויף אים אַ געלע
לאַטע — אַ ייד איז אַ ייד — אַ גאָט-פאַרשאַלטענער.
— דער ייד בלייבט דאָ מיט מיר — ענטפער דער פרינץ שאַרף
אָבער רואיק — און איך וויל ניט קיין שאַנד-לאַטעס אויף די פליי-
צעס פון מיינעם אַ פריינט. זאָגט נאַסיסין, אַז אָט דער ייד איז מײן
שוין-ייד. איך נעם אים אונטער מיין שוין...
— ביסט געבליבן דער זעלביקער עקשן — זאָגט דער קעניג,
— איך וויל זיך מיט דיר איצט ניט שפאַרן, ביסט אַ גאַסט, אָבער
נאַסיסיס וועט דיר ניט שווייגן.
— מירן זעען — ענטפערט דער זון.
דער פרינץ טודאָר האָט באַפוילן מען זאָל צוגרייטן פאַרן שניי-
דערל אַ צימער, טאַקע אין פאַלאַץ און טאַקע לעבן זיינע אייגענע
פרינצלעכע קאַמערן.
מען האָט געקוועטשט מיט די פלייצעס און געפאַלגט.

א קעניגלעכער באַל

וויט דער מאַדע פון הויף איז, אַז ווען עמעצער פון דער קעניגלעכער פאַמיליע קומט צוריק פון אַ רייזע, מאַכט מען אַ באַל. האַט מען צוגעגרייט אַ באַל.

אַ באַל געדויערט איין נאַכט, אָבער גרייטן האַט מען זיך געגרייט פינף טעג. עס זיינען געקומען צום באַל אַלע גענע-ראַלן און אַמבאַסאַדאָרן, די הויף-לייט און די הויף-דאַמען. מען איז געווען אויסגעפּוצט אין זייד און סאַמעט, אין גאַלד און בריל-יאַנטן, בענדער און שפיצן, פעכער פון העלפּאַנטביין און שטרויס פעדערן.

מוזיק און וויין. באַדינער אין בלויע מונדירן מיט גאַלדענע קנעפּ האַבן אַרומגעשוועבט איבערן גרויסן טאַנץ-זאַל און דערפילט יעדן איינעם פאַרלאַנג.

אַ גרויסער זאַל. די יוגנט טאַנצט. אין צענטער פון זאַל איז אַפּגעצוימט אַ קרייז פאַרן קעניג און זיינע נאָענטסטע.

דער קעניג זיצט אַנגעלענט אויף זיין טראָן. פון דער רעכטער זייט זיצט פרינץ טודאָר, פון דער לינקער זייט — דער יינגסטער זון און נאַסיסיס. דער קעניג קוקט אויפן פריילעכן עולם און איז צו-פרידן. אַלע וויילע טוט ער אַ זופּ פון זיין גאַלדענעם בעכער.

א זעלטענער בעכער

ער בעכער איז געווען אַן אַנטיקל. ער איז אויסגעהאַמערט געוואָרן פון גאַלד געמישט מיט פּלאַטינום און איז געווען באַזעצט מיט איידלשטיינער. אַרום יעדן גרויסן שטיין זיינען געווען פיגורן, אויסגעזעצט פון קליינע דימענטן, וואָס האַבן דערציילט פון דער מדינהס פאַרגאַנגנהייט. שוין פון דורות, אַז דער בעכער געפינט זיך אין הויף און דער קעניג האַלט אים זייער טייער.

זיצט דער קעניג אויף זיין טראָן. צו זיין רעכטער האַנט פרינץ

טודאר, צו זיין לינקער האנט דער יינגסטער קרוינפרינץ, לעבן דעם יינגסטן קרוינפרינץ דער גלח נאסיסיס.

לעבן יעדן איינעם שטייט א באדינער, לעבן פרינץ טודאר שטייט שניידערל און זעט, ווי די הויף-לייט באגריסן זיך פריינטלעך מיטן יינגסטן קרוינפרינץ און מיטן קעניג, אבער קיינער גייט ניט צו צום פרינץ. טודאר זיצט א טרויעריקער, אן עלנטער. שניידערל זעט דאס און עס פארדריסט אים. טוט ער א טראכט און טוט א שמייכל.

ער היט אלע באוועגונגען פון דעם קעניג. אט זעט ער, ווי דער קעניג פארקוקט זיך אויף א הויף-דאמע, בייגט שניידערל זיך אן איבערן טיש און טוט שנעל א שאר מיט דער האנט. קיינער האט גאר ניט באמערקט.

מוזיק שפילט, דער קעניג פארברענגט מיט דער דאמע, א באדינער שטייט הינטערן קעניג ווי אן אפגעמאלטער, דער גלח שושקעט זיך מיטן יינגסטן קרוינפרינץ. שניידערל טוט א ריר מיטן פינגער פרינץ טודארן און זאגט :

— ס'איז פארשוואונדן געווארן דעם קעניגס בעכער.

— וואס מיינסטו — פארשוואונדן געווארן דעם קעניגס בע-

כער ? — פרעגט דער פרינץ גאנץ שטיל.

— צוגעגנבעט — ענטפערט שניידערל, און טוט א וואונק

מיט אן אויג.

דער פרינץ וויל עס דערציילן דעם קעניג, זעט ער אבער באלד ווי דער קעניג שטרעקט אויס די האנט צו נעמען דעם בעכער. די האנט זוכט בלינד דעם בעכער, אבער דער בעכער איז נישטא. טוט דער קעניג א קער דעם קאפ, טוט א קוק אויפן טיש, ניטא קיין בע-כער. ווערן זיינע אויגן גרויס פון איבערראשונג.

— שטיל זאל ווערן ! — האט דער קעניג א קאמאנדעווע גע-

טאן.

די מוזיק האט זיך אפגעשטעלט. אלע זיינען געבליבן שטיין, ווי פארגליווערט. דער קעניג האט ארויסגעדונערט : עס געפינט זיך דא צווישן אונדז א גנב ! מען האט נאר וואס צוגענומען מיי-ן טייערן בעכער.

דער גלח שעלט

י'ן זאל איז געוואָרן אַ שרעקלעכער טומל. עפעס אַ קליי-
ניקייט — דעם קעניגס בעכער האָט מען אַוועקגעגנבעט !
קיינער האָט ניט פאַרשטאַנען ווי אַזוי עס איז געשען. אין
טומל האָט זיך שניידערל אויף אַ ווילע צוגערוקט נאָענט
צום גלח, און דערנאָך צוריק אַוועק צום פרייניק.

דער גלח האָט זיך אויפגעשטעלט און געזאָגט :
— איך, דער גלח נאַסיס, דער הויפט פון דער קירך, באַפעל
דעם גנב, ער זאל גלייך צוריקקערן צו זיין מאַיעסטעט דעם בעכער.
איך באַפעל אין נאָמען פון גאָט. זאל זיך דער גנב דערנענטערן
צו מיר און זיך מודה זיין.

קיינער האָט זיך ניט גערירט פון אָרט. דער גלח האָט וויי-
טער גערעדט :

— דאָ פאַר אייך אַלעמען אין די אויגן פאַרשעלט איך דעם
מענטשן, וואָס האַלט איצט ביי זיך דעם בעכער : זאל זיין אַטעם
קורץ ווערן. זאָלן זיינע הענט איינדאָרן, זאָלן זיינע אויגן אויס-
ריינען !

קיינער האָט זיך ניט גערירט פון אָרט.
— ס'איז דעם יידנס אַרבעט, האָט געזאָגט דער גלח, ער
מוז האַבן ביי זיך דעם בעכער. ער האָט קיין מורא ניט פאַר
קריסטלעכע קללות. מען דאַרף אים פאַרשפאַרן אין תפיסה און
פייניקן, וועט ער זיך מודה זיין.

— לאַזט דעם יידן צורו — האָט געזאָגט דער פרייניק. איך
וועל אייך ניט דערלויבן אים אָנצורירן. איר ווילט זוכן דעם בע-
כער, גוט, זוכט ביי אַלעמען און ביי דעם יידן אויך.
— גערעכט — זאָגט דער קעניג — מען קאָן גלאַט אין דער
וועלט אַריין ניט באַשולדיקן קיין מענטשן. מירן זוכן ביי אַלעמען.
זאל יעדער איינער דורכגיין די טיר וואָס פירט פון טאַנץ-זאל
אין עס-זאל. דער גלח און איך וועלן יעדן איינעם באַזוכן.
מען האָט אַזוי געטאָן.

דער גלח און דער קעניג האַבן יעדן איינעם אַרומגעטאַפט.

אויפן שניידערל איז דאך אבער געפאלן א גרעסערער חשד, האט מען אים אריינגענומען אין א באזונדער צימער און אויסגעטאן אדם-נאקעט. מען האט דעם בעכער ביי אים ניט געפונען.
— פארפאלן, מיין בעכער ! האט דער קעניג געזאגט — דער גנב איז צו קלוג.

דער באל איז געענדיקט ; טישן אָנגעוואָרפן מיט שפיין, בענקלעך האַלב איבערגעקערט, פלעשלעך אונטערן טיש, גאַפֿ-לען און מעסערס אויף שטולן. אַ רויטער וויין פלעק אויף אַ ווייס טישטוך. די באַדינער גייען אַרום מיִדע, ניט דערשלאָפענע און רייניקן דעם זאַל.

שניידערל האַט זיך געשאַרט אַ שלעפּעריקער צו זיין צימער. ער האַט געזען ווי די טיר פון פריניץ טודאַרס צימער איז אַביסל אָפן, איז ער אַריין. דער פריניץ איז געזעסן אָנגעשפּאַרט דעם קאַפּ אויף דער רעכטער האַנט, טיף פאַרטראַכט.
— איך האָב געוואַרט אויף דיר, האַט דער פריניץ געזאָגט צום שניידערל.

שניידערל האַט ניט געענטפּערט קיין וואָרט. ער האַט אַרויס-גענומען דעם בעכער פון קעשענע און אים אָפּגעגעבן דעם פריניץ.
— וואו האַסטו אים אויסבאַהאַלטן ? — האַט דער פריניץ גע-פרעגט פאַרוואונדערט, — מען האַט דאָך דיך אויסגעטאָן פון קאַפּ ביז די פיס.

— האַסטו באַמערקט — האַט שניידערל געענטפּערט גענעצ-דיק — אַז דער גלחס כאַלאַט האַט אַ באַשליק פון הינטן ? איך האָב אַריינגעוואָרפן דעם בעכער צום גלח אין באַשליק. נאָכדעם ווי זיי האָבן מיך באַזוכט האָב איך אים צוריק אַרויסגענומען פון באַשליק.
— ס'איז אַ גוט שפּיצל — האַט דער פריניץ געשמייכלט — ווען דער גלח האַט געשאַלטן דעם מענטשן, וואָס האַט ביי זיך דעם בעכער, האַט ער אים געהאַט ביי זיך אין באַשליק. ער האַט זיך אַליין געשאַלטן.

— יאָ ענטפּערט שניידערל.
— נו, און וואָס וועסטו איצט טאָן מיטן בעכער ? — פרעגט דער פריניץ.

— האלט אים דערווייל ביי זיך אין צימער, האָט געענטפערט
שניידערל — ס'איז ערשט אַן אָנהייב. וואַרט. די אמתע שפּיל
הויבט זיך ערשט אָן.
— אַ גוטע נאַכט!
— אַ גוטע נאַכט.

אין זיבעטן הימל

געגנבעטע רענדלעך

ער קעניג האָט ניט פאַרגעסן דעם געגנבעטן בעכער. ער האָט זיך געשעמט פאַר זיך אליין. פאַר אַלעמען אין די אויגן איז דער בעכער ניט געוואָרן. אָט ווי אין וואַסער אַריין.

— ס'איז ניט קיין פראַסטער גנב — האָט דער קעניג געטראַכט, ער האָט עס ניט געגנבעט אויף צו פאַרקויפן. ער האָט געוואַלט דערמיט אָפּטאָן אַ שפיצל. דאָרף מען אים זעען פאַקן מיט אַ שפיצל. געטראַכט און צוגעטראַכט. מען האָט אויסגערופן אין פאַלאַץ :

— אין אַ וואַך אַרום וועט דער קעניג מאַכן אַ נייעם באַל. דער באַל איז אויסצופרוּבירן דעם גנב. דער קעניג וועט צעלייגן אויפן דיל פון טאַנק-זאַל הונדערט נייע גאַלדענע רענדלעך. ספּעציעלע שומרים וועלן אַרומגיין און אַכטונג געבן קיינער זאַל זיך ניט איינ-בויגן. זאַל דער גנב ווייזן אַ קונץ און צוגנבענען די רענדלעך ניט איינבויגנדיק זיך.

פרינץ טודאַר איז געזעסן אין זיין צימער. שניידערל איז אַריין זייער שטיל און זיך געשטעלט לעבן טיר. דער פרינץ איז געווען פאַרטיפט אין אַן אַלטן בוך און ניט באַמערקט שניידערלס אַריין-קומען.

שניידערל האָט זיך אַנגעשפּאַרט אַן דעם אושאַק און אונטער-געברומט אַ לידל :

אוי געוואַלד אַ גנב.

מ'האַט דאָך מיך באַגנבעט.

פון דער פּאַן הייסע פּיש

און דעם לאַמפּ פון טיש.

זיבן העמדער
ווי די בעכער,
דריי מיט לאַטעס
פיר מיט לעכער.
אוי געוואַלד אַ גנב.
מ'האַט דאָך מיך באַגנבעט.

דער פרייניג האָט זיך אַ קער געטאַן צו שניידערל און זיך צע-
שמייכלט :

- אַ גנבים-לידל, קלוג שניידערל ?
- יאָ מיין פרייניג.
- וואָס וועסטו זאָגן עפעס גוטס ? — פרעגט דער פרייניג.
- היינט אַוונט איז דער באַל — האָט געזאָגט שניידערל —
ווען דו וועסט טאַנצן זאָלסטו זיך מיט אַמאַל דערמאַנען, אַז דיינע
ווייסע הענטשקעס זיינען ניט אַזוי רייני. זאָלסטו זיך דערמאַנען, אַז
דו האָסט פאַרגעסן דיין גאַלדענע ציגאַרעטן-פושקע. זאָלסטו זיך
דערמאַנען, אַז דו האָסט אַ ספעציעלע פלאַש וויין, וואָס דו האָסט
געבראַכט פון לייפציג. זאָלסטו זיך די אַלע זאַכן דערמאַנען און
שיקן מיך זיי ברענגען.
- וויפיל מאָל זאָל איך דיך אַרומשיקן, מיין גרויסער גנב ?
- צען מאָל — ענטפערט שניידערל — צען מאָל וועט זיין גע-
נוג. אין די צען מאָל וועל איך קאַנען אַוועקגנבענען אַלע רענדלעך.
- און דערנאָך ? — פרעגט דער פרייניג.
- גאַר ניט, מיין האַר, ענטפערט שניידערל, דער גלח וועט
שעלטן, דער קעניג וועט זיך כעסן... מיר ביידע וועלן לאַכן אין די
הויפנס.
- אַבער צוליב וואָס טוסטו דאָס ? — האָט דער פרייניג גע-
פרעגט.
- האָסטו דאָך מיך געבראַכט אַהער פאַרמיאוסן דעם גלח ביי
אַלעמען אין די אויגן. וואַרט, האָב געדולד — האָט שניידערל
פאַמעלעך געענטפערט און איז אַרויס פון צימער.

די רענדלעך פאַרשווינדן

ידער מוזיק און געזאַנג, טעניץ און געלעכטער, וויין און שפּיל. אלע האָבן געוואוסט פון די גאַלדענע רענדלעך. יעדער איינער האָט געהיט דעם צווייטן. טאַנץ נאָך טאַנץ, שפּיל נאָך שפּיל. די נאַכט רוקט זיך. אָט איז שוין האַלבע נאַכט, די ליכט זיינען שוין האַלב אויסגעברענטע. אָט האָט שוין דער צווייטער האָן געקרייט. די ליכט האַלטן זיך ביים לעשן זיך. קיינער האָט זיך ניט איינגעבויגן אויפצוהייבן די גאַלדענע רענדלעך. דער קעניג האָט זיך אויפגעשטעלט און געזאַגט :

— ווי איר אלע האָט געזען האָט זיך קיינער ניט איינגעבויגן אויפצוהייבן די רענדלעך. דער גנב האָט ניט דערטראַכט קיין שפּיצל, איך זע איצט, אַז ער איז אַ פּראָסטער גנב. דינער, ברענגט אַריין ליכט און קלייבט צונויף די רענדלעך ! מירן זיך שוין אַפּרע-כענען מיטן גנב. עס וועט ניט זיין אַזוי שווער אים צו כאַפּן. ער איז דאָך אַ פּראָסטער גנב.

די דינער האָבן אַריינגעבראַכט פּרישע ליכט. ס'איז געוואָרן ליכטיק. זיי האָבן זיך איינגעבויגן צונויפקלייבן די רענדלעך — אָבער עס איז ניט געווען קיין סימן פון קיין גאַלדענע מטבעות. דער עולם איז געבליבן פאַרשטיינערט. דער קעניג אָבער איז באַלד געקומען צו זיך, ער האָט אויסגערוּפּן און געזאַגט :

— איך גיב צו, אַז די גנב איז אַ קלוגער, ער האָט אונדז אַלעמען איבערגעקליגט.

— ניט איבערגעקליגט, מיין האַר — האָט דער גלח געזאַגט, נאָר אַפּגענאַרט ...

— נאַראַנים נאַרט מען אַפּ, און די קלוגע קליגט מען איבער, — האָט דער קעניג געזאַגט מיט אַ שמייכל — ס'איז די זעלביקע זאך. דער גנב איז קלוג, זאָג איך. אָבער איך וועל אים אויספרובירן נאַכאַמאָל. כ'וועל מאַכן אַ באַל און וועל אַנטאָן אויף דער פּרינ-צעסן דעם דיאָדעם, וואָס דער שאַך פון פּערסיע האָט מיר געשיקט. זאָל דער גנב ווייזן אַ קונץ און אים צוגנבענען. קיינער האָט גאַרנישט ניט געענטפּערט.

פרינץ טודאר איז אריין צו זיך אין צימער. שניידערל איז גע-
ועסן אן שייך און די גאלדענע מטבעות זיינען געלעגן אויפן טיש אין
פיר שיינע קופקעס.

— וואו זיינען דייןע שייך — האָט דער פרינץ געפרעגט ?
— נאָס פון שאַבן און רייניקן — האָט שניידערל געזאָגט.
— וואָס האָסטו מיט אַמאָל עפעס געדארפט זיי שאַבן און
רייניקן ?

— אַראָפּנעמען די סמאַלע פון די פּאָדעשוועס — האָט שניי-
דערל געענטפערט. — איך האָב זיך ניט געטאַרט איינבוֹיגן, פאַר-
שטייסטו מיך, האָב איך אָנגעשמירט די פּאָדעשוועס מיט שמאַלע
— און —

— דערפאַר האָסטו געוואָלט אַז איך זאָל דיך שיקן הין און צו-
ריק ?

— יאָ — האָט געענטפערט שניידערל.
— אַזאַ איינפאַכער איינפאַל — האָט געזאָגט דער פרינץ.
— נאָכדעם ווי עס געלינגט, איז אַלץ איינפאַך — האָט געענט-
פערט שניידערל. איצט באַהאַלט די גאלדענע מטבעות. ס'איז
שפעט, מען דאַרף גיין שלאָפן. דער קעניג מאַכט דאָך נאָך אַ
פיינעם באַל. איך דאַרף זיך גוט אויסשלאָפן.
— אַ גוטע נאַכט .

אַ ביז און אַ שטיקל קרייד

נייער באַל. דער זאָל איז ווידער טונקל באַלויכטן. מוזיק
שפילט. פאַרלעך טאַנצן. די פרינצעסן האָט מען אַרויפ-
געזעצט אויף אַ טראָן. אַרום איר, הויף דאַמעס. זי איז אָנ-
געטאָן אין אַ לאַנג ווייס זיידן קלייד מיט קורצע אַרבל
און אַ שטאַרק אַנטבלויזטן האַלדז. אויפן האַלדז אַ לאַנג שנירל
פערל, אויפן שטערן דער דיאַדעם.

דער קעניג זיצט זיך אויף זיין טראָן און שמייכלט : דער גנב
וועט זיך שוין היינט ניט אַרויסדרייען. זאָל אים אַפילו געלינגען
אַראָפּכאַפן דעם דיאַדעם, וועט ער זיך ניט אַרויסדרייען. מען וועט

אים שוין דערקאנען אַט דאָ צווישן אַלע געסט. ס'וועט זיין אויף אים אַ צייכן.

אַבער שניידערל איז פאַרזיכטיק, ער איילט זיך ניט. שוין באַלד וועט די מוזיק שפּילן דעם לעצטן טאַנץ — און דער דיאָדעם איז נאָך אַלץ אויף דער פּרינצעסן.

שניידערל שלייכט זיך אַרום איבערן זאַל. ער איז צוגעגאַנגען נאָענט צו דער פּרינצעסן, האָט אַרויסגענומען פון קעשענע אַ קליין הילצערן שאַכטעלע. אין שאַכטל זיינען געווען צוויי בינען. ער האָט זיי אַרויסגעלאָזט אויף דער פּרינצעסנס נאַקעטער פלייצע. די פּרינצעסן האָט באַלד דערפּילט ווי עפעס קריכט אויף איר פלייצע. זי האָט איינגעהאַלטן דעם אַטעם פון שרעק. מיט אַמאָל האָט זי געגעבן אַ שאַרפן קוויטש. די בין האָט איר אַ שטאָך געטאַן.

ס'איז געוואָרן אַ טומל, אַ געלאַף. אַלע האָבן זיך אָנגעהייבן שטופן צו דער פּרינצעסן. שניידערל איז אין מיטן. אין טומל האָט ער אַ כאַפּ געטאַן דעם דיאָדעם. די פּרינצעסן האָט דערפּילט ווי אַ האַנט האָט אַ כאַפּ געטאַן דעם טייערן דיאָדעם, האָט זי שנעל מיט אַ שטיקל רויטן קרייד אַ קרייץ געטאַן איבער שניידערלס פלייצע.

דאָס קלוגע שניידערל האָט באַלד פאַרשטאַנען וואָס עס האָט פאַסירט. ער האָט אַ ריס געטאַן דאָס שטיקל קרייד פון דער פּרינצעסנס האַנט, און שטילערהייט גענומען אַלעמען קרייצן איבער די פלייצעס.

דער טומל האָט זיך אַ ביסל איינגעשטילט. די פּרינצעסן האָט געכליפּעט : ער האָט צוגעגנבעט מיין דיאָדעם, מיין טייערער דיאָדעם איז פאַרלאָרן...

— וויין ניט — האָט דער קעניג געזאָגט — מירן באַלד אויס-געפינען ווער עס האָט אים געגנבעט.

דער קעניג האָט געגעבן אַ באַפעל : — זאָלן אַלע זיך שטעלן מיט די פּנימער צו דער וואַנט. מירן זען ווער עס האָט אַ רויטן קרייץ אויף דער פלייצע — יענער איז דער גנב.

די געסט און דינער האָבן זיך געשטעלט מיט די פּנימער צו דער וואַנט. צום קעניגס דערשטוינונג האָבן כמעט אַלע געסט גע-האַט רויטע קרייצן אויף די פלייצעס.

פארפאלן, ער האט אונדז ווידער איבערגעקליגט — האט דער קעניג געזאגט.

— און איך זאג — האט דער גלח געשטורעמט — אז עס איז דעם יידנס ארבעט. דאס האט אים דער פרינץ אנגערעדט. מען דארף פארשפארן דעם יידן אין תפיסה און אים פייניקן ביז ער וועט זיך מודה זיין. עס וועט אויך זיין א גוטע שטראף פארן פרינץ, וואס האט געבראכט צו אונדז אין הויף א יידן.

— פארגעסט ניט, אז דער פרינץ איז מיינ זון — האט דער קעניג געזאגט. — איך גלויב אויך, אז דער ייד האט עס געטאן. ער איז אבער ניט קיין גנב, ער האט עס ניט געגנבעט צוליב געלט. ער האט אונדז נאר געוויזן זיין חכמה. כ'גיב צו, אז ער איז קליגער פאר אונדז. און אט דא פאר אלעמען אין די אויגן פראקלאמיר איך, אז איך פארגיב דעם גנב אויב ער וועט אונדז דערציילן ווי אזוי ער האט אונדז אפגענארט.

— קאן מען זיך פארלאזן אויף דיין טאטנס ווארט ? — האט שניידערל שטיל געפרעגט דעם פרינץ.

— אוואדע, האט פרינץ טודאר געענטפערט. שניידערל איז צוגעגאנגען צום קעניג און האט זיך מודה געווען אין אלץ. ער האט דערציילט ווי אזוי ער האט אפגעטאן די אלע שפיצלעך. און טאקע דא אויפן פלאץ האט ער ארויסגענומען דעם בעכער, די גאלדענע מטבעות און דעם דיאדעם און זיי אוועקגעלייגט פארן קעניג.

אלע האבן געלאכט. דער גלח אבער איז געווען פול מיט רציחה. זיין פנים איז געווארן רויט, די נאז בלאס און ער האט ארויסגערעדט :

— איך האב באלד געזאגט, אז עס איז דעם יידנס ארבעט. מיך האט מען ניט אפגענארט.

— אזא קלוגער איז ער ? — האט שניידער געשפאסט. — אוואדע א קלוגער — האט דער גלח געזאגט — פאר מיר זיינען ניטא קיין באהאלטענע זאכן. איך זע אלץ מיט דער הילף פון די הייליקע פון דער קירך.

— מיין האר, קעניג, — האט שניידערל געזאגט — דער גלח

האַלט זיך פאַר זייער קלוג. איך וואָלט געבעטן, מען זאָל אין אַ וואָך אַרום מאַכן אַ נייעם באַל, אויף דעם באַל, זאָג איך צו, אַז איך וועל ברענגען דעם גלח פאַרבונדן אין אַ זאַק. פאַרפאַקט און פאַר-בונדן. איך וועל אים אַוועקלייגן אַט דאָ אויפן טיש.

— אַדרבה, ווייז אַזאַ קונץ — האָט דער קעניג געזאָגט.

— גוט, לאַמיר זעען, צי ער קאָן מיך איבערקליגן — האָט דער גלח גערעדט כלומרשט רואיק, — לאַמיר זעען. געדענק אָבער, שניידערל, נאָך דעם באַל, אַז דו וועסט דיינס ניט אויספירן וועל איך זיך מיט דיר אַפּרעכענען. געדענק-זשע !

— אוואַדע וועל איך געדענקען — האָט געענטפערט שניידערל, — איצט געדענק דו, אַז איך זאָג צו, דיך ברענגען אַהער אין אַ וואָך אַרום אויפן באַל, פאַרפאַקט און פאַרבונדן אין אַ זאַק. איצט איז שפעט. אַ גוטע נאַכט.

— אַ גוטע נאַכט. אין אַ וואָך אַרום זעען מיר זיך — האָט דער קעניג געזאָגט.

— איך האַלט וואַרט — האָט דאָס קלוגע שניידערל געענטפערט — און איז אַרויס פון זאַל.

נאַסיס פאַריכטיקייט

י ן פּאַלאַץ האָט זיך נאַסיס געהאַלטן שטאַלץ און מוטיק, אָבער ווען ער איז געקומען אַהיים איז ער געווען גוט דערשראָקן. שניידערל האָט גערעדט צו זיכער. ער קאָן נאָך אים טאַקע אַרייננאַרן אין זאַק אַריין.

— נאַרישקייטן — האָט ער צו זיך אַליין גערעדט, — וואָס האָב איך מורא ? ווי קאָן ער מיך פאַרפאַקן אין אַ זאַק ? איך וועל זיך ניט לאַזן און פאַרטיק.

באַלד אָבער איז ער ווידער געוואָרן אומרואיק : ער קאָן נאָך מיך אַרייננאַרן אין זאַק און איך זאָל ניט וויסן ! דאָס בעסטע איז אים גאָר ניט אַריינלאַזן אין קירך. אַנזאָגן די מאַנאַכן ניט צוצו-לאַזן קיין יידן. און ביינאַכט אַפּלאַזן פון די קייטן די זעקס בלוט-הינט. אַז ער וועט ניט קאָנען צוקומען צו דער קירך, ווי אַזוי וועט ער מיך קאָנען אַרייננאַרן אין זאַק ?

האָט דער גלח נאַסיסיס טאַקע אַזוי געטאַן.
 ער האָט אָנגעשטעלט וועכטער מיט גראַבע שטעקנס און זיי
 אָנגעזאָגט, אַז זיי זאָלן ניט צולאָזן דאָס שניידערל צו דער קירך.
 ביינאַכט האָט ער פון די קייטן אָפגעלאָזן די יאַגד הינט.
 דעם גלחס הויז איז געווען צוגעבויט גלייך צו דער קירך,
 ס'איז אפילו געווען אַ טיר פון הויז צו דער קירך. האָט נאַסיסיס
 באַפוילן אַ מאַנאַך זאָל שטיין אין קאַרידאָר, וואָס פירט פון הויז אין
 קירך. ער האָט אים אָנגעזאָגט, אַז ער זאָל אים מעלדן באַלד ווי
 ער וועט נאָר הערן דעם מינדסטן שאַרף.
 דער גלח נאַסיסיס איז געשלאָפן רואיק ביינאַכט. נאַריש-
 קייטן, ער איז זיכער, אַז ער האָט זיך ניט וואָס צו שרעקן.
 די נאַכט פאַרן באַל האָט דאָס קלוגע שניידערל שטיל זיך
 צוגעגנבעט צום טויער פון קלויסטער הויף און אויפגעבראַכן דעם
 שלאָס. אויף די פלייצעס האָט ער געטראָגן אַ שווערן פאַרבונ-
 דענעם זאַק. ווי נאָר ער האָט אויפגעבראַכן דעם שלאָס האָט ער אָפ-
 געבונדן דעם זאַק, געעפנט דעם טויער. פון זאַק זיינען אַרויסגע-
 שפרונגען זיבן האָזן. די לבנה האָט געשיינט און פאַרשפרייט אַ
 בלאַס ליכט איבערן הויף. די יאַגד-הינט האָבן דערזעען די האָזן,
 האָבן זיי זיך אַ לאַז געטאַן נאָך זיי. דאָס טויער איז געווען אָפן,
 זיינען די האָזן אַנטלאָפן, די הינט נאָך זיי. דער הויף איז געבליבן
 ניט באַוואַכט. שניידערל איז אַריין אין הויף, פאַרשלאָסן דעם טויער
 הינטער זיך און זיך געלאָזן צו דער קירך. ער איז אַריין אין קלויס-
 טער מיטן ליידיקן זאַק אונטערן אַרעם.

מ ל א כ י ם פ ל י ע ן

טיל, זייער שטיל, איז געווען אין קלויסטער. איין אויל
 לעמפל האָט געברענט לעבן אַ גרויסער סטאַטוע פון יע-
 זוסן. שניידערל האָט אַוועקגעשטופט די סטאַטוע אָן אַ
 זייט. פון אונטער זיין ראַק האָט ער אַרויסגענומען אַ
 לאַנגן ווייסן קיטל און אים אַריבערגעצויגן איבער זיינע קליידער.
 פון זיינע ברייטע קעשענעס האָט ער אַרויסגענומען זיבן געבונדענע

טויבן און זיבן וועקסענע ליכטלעך. ער האָט אָפּגעבונדן די טויבן, צוגעקלעפט די ליכטלעך אויף די רוקנס פון די טויבן, אָנגעצונדן די ליכטלעך און געלאָזן די טויבן פליען. אַליין האָט ער זיך געשטעלט אויף יעזוסעס פלאַץ. איבערגעקרייצט די הענט און געבליבן שטיין מיט אַ פרומער מינע. פאַרגליווערט.

אין יענער נאַכט פאַרן באַל איז דער גלח נאַסיס געווען אויף. ער האָט ניט געקענט שלאָפן. היינט ערשט איז צוריקגעקומען דער שליח, וואָס ער האָט געשיקט קיין לייפציק. דער שליח איז צוריקגעקומען מיט גאַר ניט קיין פריילעכע נייעס. זיי האַלטן דאָרט פון שניידערל אַ וועלט. נאַסיס איז געוואָרן אומרויאיק. ער האָט צו זיך מיטגענומען נאָך אַ מאַנאַך פאַר אַ שומר. שפּרייזט איין היטער אין קאָרידאָר הין און צוריק און לעבן נאַסיסן זיצט דער מאַנאַך און לייענט אים פאַר פון די הייליקע ספּרים.

לייענט דער מאַנאַך. ס'איז שטיל אין צימער, אין קלויסטער און אין הויף. נאָר דעם מאַנאַכס קול הערט זיך קלאַר און שאַרף. נאַסיס הערט האַלב דרעמלענדיק. מיט אַמאָל האָט דער מאַנאַך אָפּגעהאַקט זיין לייענען. עס האָט זיך דעהערט אַ מאַדנער גערויש פון קלויסטער. נאַסיס און דער מאַנאַך האָבן קלאַר געהערט אַ רויש פון פליגען.

— וואָס איז דאָס ?

— גיי — זאָגט נאַסיס צום מאַנאַך — און גיב אַ קוק וואָס עס טוט זיך אין קלויסטער. גיי אַליין, לאָז דעם וועכטער אין קאָרידאָר און לאָז מיין טיר אָפּן, אַז דער וועכטער זאָל אַכטונג געבן אויף מיר.

דער מאַנאַך פאַלגט. אָבער עס קלאַפט אים אַ צאַן אָן אַ צאַן. ס'האָט לאַנג ניט גענומען און דער מאַנאַך איז אַריינגעלאָפן אַ בלייכער, אַ צעשראַקענער, געפאַלן צו די פיס פון נאַסיסן און אויסגערופן :

— הייליקער פאַטער, מלאכים פליען אַרום אין קלויסטער.

— וואָס פליען אַרום אין קלויסטער ? — האָט נאַסיס גע-

פרעגט אויפגערעגט.

— מלאכים, מיין האַר, מלאכים. זיי שיינען ווי שמערן אין

הימל. אונדזער האַר גאַט, יעזוסן, האָב איך געזען אַ לעבעדיקן.
 ער האָט גערעדט צו מיר. איך בין שיר ניט געשטאַרבן פון שרעק.
 — וואָס האָט ער דיר געזאָגט ?

— ער האָט מיר געזאָגט : גיי צום הייליקן פּאָטער נאַסיסיס
 און זאָג אים, אַז איך האָב אַראָפּגענידערט פון מיין גאַלדענעם שטול
 נעמען אים צו זיך. אַ לעבעדיקער וועט דער הייליקער פּאָטער אַרויף
 אויפן הימל. פונקט ווי אליהו.

— און וואָס האָסטו אים געענטפערט ? — האָט נאַסיסיס גע-
 פרעגט.

— גאָר ניט מיין האַר, גאָר ניט. מיין צונג איז מיר שווער גע-
 וואָרן אין מויל און איך בין געלאָפּן אַנזאָגן דיר, מיין האַר.
 — גוט געטאָן — האָט נאַסיסיס געענטפערט — גוט געטאָן.
 דערלאַנג מיר מייע גאַלדענע ריזעס.

נאַסיסיס האָט אָנגעטאָן זיינע באַגילדטע קליידער און אַריין
 אין קלויסטער. ס'איז שטיל און טונקל אין קלויסטער. נאָר לעבן
 יעזוסן האָט געברענט דאָס קליינע אויל לעמפל און פּייערלעך —
 מלאכים — זיינען אַרומגעפּלויגן אונטערן סטעליע.

נאַסיסיס איז געפּאַלן אויף די קני און זיך געבוקט.
 און די יעזוס סטאַטוע האָט אָנגעהויבן ריידן :

— דערנענטער זיך, מיין זון, צו מיר און הער מייע רייד : איך
 האָב אַראָפּגעקוקט פון הימל און געזען די ריינקייט פון דיין האַרץ
 און איך האָב געזאָגט : צווישן אַלע מענטשן-קינדער האָב איך גע-
 פונען נאָר איינעם, וואָס איז מיט אַן אמת גאַטספּאַרכטיק. האָב איך
 געזאָגט : דו ביסט פּרום ווי אליהו דער נביא אין זיין צייט. ער איז
 אַרויף אַ לעבעדיקער אויפן הימל, דו דאַרפסט אויך אַרויף אַ לעבע-
 דיקער אויפן הימל. בין איך געקומען דיר נעמען צו זיך. ביסטו
 גרייט מיין זון ?

— איך בין גרייט, מיין האַר — האָט געענטפערט נאַסיסיס.

— געדענק אַבער, מיין זון — האָט די יעזוס סטאַטוע גערעדט
 — דער וועג איז אַ שווערער. דו וועסט דאַרפן זיין טעג אַן עסן און
 אַן טרינקן. דו וועסט דאַרפן אויסשטיין אַ סך יסורים איידער דו
 וועסט אַרויפקומען אויפן זיבעטן הימל. די מלאכים ווילן ניט ליידן,

אז א מענטש פון בלוט און פלייש זאל מיט זיי זיין אויפן הימל. זיי וועלן דין וועלן שעדיקן. אויב א מלאך וועט דין אנרייך מיטן שפיץ פון זיין פליגל וועט פון דיר ווערן אש. און איך וויל דו זאלסט זיין אויפן הימל און זאלסט זעען מיין גרויסקייט, כדי דו זאלסט נאכדעם אראפנידערן צוריק אויף דער ערד און דערציילן די זינדיקע מענטשן מיינע וואונדער. הערסטו מיינע רייד, מיין זון ?

דער גלח האט זיך געבוקט און געקלאפט מיטן קאפ אן דיל :
איך הער, מיינ האר ! איך הער, מיינ האר !

— דערפאר וועל איך דין אויסבאהאלטן פון די מלאכים —
האט יעזוס ווייטער גערעדט. — איך וועל דיר פארבינדן די אויגן, דו זאלסט גארנישט ניט זעען ארום דיר און זאלסט ניט בלינד ווערן פון דער גרויסער ליכטיקייט, וואס וועט זיין ארום דיר. כוועל דיר פארבינדן דאס מויל, זאלסט ניט שרייען טאמער וועט דיר עפעס וויי טאן. איך וועל דיר בינדן הענט און פיס, ארומוויקלען דין מיט א ווייס טוך. דו וועסט ליגן שטיל, ניט רירן מיט א האנט, א פוס, וועלן די מלאכים ניט וויסן וואס איך טראג... ביסטו גרייט, מיין זון ?

— איך בין גרייט, מיינ האר, איך בין גרייט !
און שניידערל האט געבונדן דעם גלח הענט און פיס, פאר-
בונדן אים די אויגן און דאס מויל, און פארפאקט אין א זאק.
שטייט שניידערל און ווישט דעם שווייס פון שטערן. אַוואַ —
א שטיקל אַרבעט אַפּגעטאָן. אַבער ווי אַזוי ברענגט מען אים צום וואַגן ? ווער קאָן דאָס טראַגן אַזאַ אַנגעפּאַקטן פעמפּיק אויף די פּלייצעס ? — נו, מען דאַרף אים פּראָסט שלעפּן — זאַגט שניידערל צו זיך — און נעמט אָן דעם זאַק, און שלעפּט אים איבערן דיל. קומט ער צו דער שוועל, צעקלאַפט זיך דער גלחס קאַפּ אַזוי שטאַרק, אַז דער גלח טוט אַ קרעכץ. הערט שניידערל דעם קרעכץ און דער-
שרעקט זיך : מען קאָן נאָך דערהערן. זאַגט ער צום גלח : שטי-
לער, מיינ זון, שטילער, די מלאכים קאָנען נאָך דערהערן ! דו ביסט איצט אין ערשטן הימל.

דער גלח פארבייסט מיט די ליפן און שווייגט. שלעפט אים שניידערל ווייטער און קומט צום טויער, פארעט זיך, פארעט זיך און עפנט דעם טויער. שלעפט ער דעם זאק, און דער גלח פארטשע-

פעט זיך אָן שפּיץ טויער. טוט ער ווידער אַ קרעכץ פון ווייטיק.
זאָגט שניידערל :

— שטילער, שטילער, מיין זון, ביסט אין צווייטן הימל.
אַזוי האָט שניידערל ווי עס איז דערשלעפט דעם זאַק צום
וואָגן, אַרויפגעוואָרפן און אַוועקגעפאַרן.
פאַרן זיי, און שניידערל זאָגט רואיק : דו פילסט, מיין זון, ווי
דו פליסט ? דאָס זיינען מיר שוין באַלד אין פינפטן הימל.
פאַרן זיי צו צו פריניץ טודאַרס פאַלאַץ. שניידערל באַפעלט
צוויי דינער :

— נעמט דעם זאַק און לייגט אים אַוועק אונטערן בעט !
די דינער האָבן געפאַלגט און אַוועקגעשטעלט דעם זאַק אונ-
טערן בעט. ווען זיי זיינען אַוועק, האָט שניידערל געזאָגט שטיל צום
גלח :

— שטילער פון שטיל זאָלסטו ליגן. איצט ביסטו אין זעקסטן
הימל. דו דאַרפסט זיין פאַרזיכטיק קיינער זאָל דיך ניט באַמערקן.
דאָ אין דער פינצטער, אָן שפּייז, אָן וואַסער וועסטו מוזן ליגן אַ
גאַנצן טאָג. אין אַוונט וועסטו דערהערן מוזיק. איך וועל יעמאַלט
קומען און דיך אַרויפנעמען אויפן זיבעטן הימל.

אויפן זיבעטן הימל

עזאַנג, מוזיק, טענץ, און וויין — אַ נייער קייסערלעכער באַל.
דער עולם טאַנצט און פרייט זיך. קיינער דערמאַנט
ניט דעם גלח. אַבער אַלע געמיטער זיינען געשפּאַנט.
— וועט ער אים ברענגען פאַרפאַקט און פאַרבונדן

אין אַ זאַק ?
— דער גלח איז ניטאָ. שושקעט זיך דער עולם — איר זעט ?
דער גלח איז ניטאָ, וואו איז ער ?
— דער מאַנאָך, וואָס באַדינט נאַסיסיסן, האָט געזאָגט, אַז ער
איז אויפן הימל — זאָגט איינער.
— יא, יעזוס האָט זיך צו אים באַוויזן נעכטן ביינאַכט און אים
אַרויפגענומען אויפן הימל — זאָגט אַן אַנדערער — דער מאַנאָך
האַט געשוואָרן, אַז מיט זיינע אייגענע אויגן האָט ער געזען יעזוסן.

געהערט אים ריידן און געזען ווי מלאכים זיינען אַרומגעפלוּיגן אין קלויסטער.

— מירן באַלד זעען — האָבן אַלע געזאָגט. — אַט קלאַפּט דער זייגער צוועלף.

צו דער סעקונדע האָט שניידערל געבראַכט צושלעפּן אַ זאַק. ער האָט באַפוילן צוויי דינער זיי זאָלן אַרויפלייגן דעם זאַק אויפן טיש. פאַמעלעך האָט ער פאַנאַנדערגעבונדן דעם זאַק און געזאָגט צום קעניג:

— אַט איז נאַסיסיס, פאַרפאַקט און פאַרבונדן, ווי איך האָב אייך צוגעזאָגט. ער מיינט נעבעך אַז ער איז אויפן זיבעטן הימל. מען האָט געעפנט דעם זאַק, אַפּגעבונדן דעם גלח די הענט און די פיס, אַראַפּגענומען די טיכלעך פון מויל און אויגן. נאַסיסיס איז געבליבן שטיין און געזשמורעט די אויגן: וואו געפינ איך זיך? — אויפן זיבעטן הימל — האָט שניידערל געשפּאַסט.

דער גלח האָט זיך אַרומגעקוקט און באַלד פאַרשטאַנען, אַז שניידערל האָט אים אַריינגענאַרט. ער האָט געעפנט דאָס מויל עפעס זאָגן — אַבער די חרפה און די בושה זיינען געווען אַזוי גרויס, אַז ער האָט געפילט, ווי עפעס שפּאַרט אים אונטערן האַרצן. דער-צו איז ער נאָך געווען הונגעריק און דורשטיק און דער גאַנצער קערפּער האָט אים וויי געטאַן — ער איז דאָך געלעגן אַ לאַנגן טאַג מיט די פיס און הענט צונויפגעפרעסט — האָט ער פאַרוואָרפן מיט קאַפּ און געפאַלן אין חלשות.

די באַדינער האָבן אים אַפּגעמינטערט און אַוועקגעטראָגן אַהיים. דער גלח איז געקומען צו זיך, אַבער ער האָט זיך געשעמט ווייזן אין פאַלאַץ. שטיל האָט ער זיך אַרויסגעגנבעט פון זיין הויז און איז אַנטלאָפּן פון טודאַרס מדינה, וואוהין זיינע אויגן האָבן אים געטראָגן.

א ה י ם

רינץ טודאַר האָט זיך שטאַרק געפרייט וואָס ער איז פטור געוואָרן פון גלח. האָט ער געזאָגט צום שניידערל:
— זאָג נאָר וואָס דו פאַרלאַנגסט, שניידערל, און איך וועל עס גלייך דערפילן.

שניידערל האָט געענטפערט: נעם אַראָפּ די שרעקלעכע גזירות, וואָס דער גלח נאַסיסיס האָט אַרויפגעלייגט אויף מיינע ברידער די יידן.

— גוט. איך וועל אָפּשאַפן די גזירות — האָט געזאָגט פּרינץ טודאַר — אָבער וואָס ווילסטו פאַר דיר אַליין ?

— גאַר ניט, לאָז מיך פאַרן אַהיים — האָט געענטפערט שניידערל.

— און איך האָב געמיינט, אַז דו וועלט בלייבן מיט מיר. מיין פּאָטער איז אַלט. באַלד וועל איך איבערנעמען דעם טראָן און וועל דיך מאַכן פאַר מיין הויפט מיניסטער.

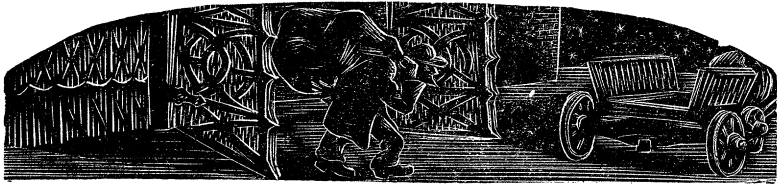
— לאָז מיך בעסער פאַרן צו מיין ווייב און קינדער, האָט געזאָגט שניידערל. איך בין ניט געוואוינט צו זיין אין קייסערלעכע הייפן. לאָז מיך פאַרן אַהיים.

— גוט, איך וועל דיר געבן באַגלייטער, אַ פאַר צענדליק סאַל-דאַטן. זיי וועלן דיך באַגלייטן מיט פאַראַד ביז דייך לאַנד — האָט געזאָגט דער פּרינץ.

— מען דאַרף ניט — האָט געענטפערט שניידערל — אַז צען סאַלדאַטן וועלן מיך באַגלייטן, וועט מען דאָך מיינען, אַז איך פיר מיט זיך גאַלד און בריליאַנטן. קאַנען נאָך אויף די צען סאַלדאַטן אַנפאַלן צוואַנציק רויבער. אָבער אַז איך וועל גיין אַליין, וועט מען מיך לאָזן צורו. ווער וועט עס אַנרירן אַן אַרעמען שניידערל ?

— ביסט ווייטער גערעכט — האָט געענטפערט דער פּרינץ, — גוט. איך לאָז דיך אָפּ, מעגסט גיין וואוהיין דו ווילסט.

און שניידערל האָט גענומען זיין קלומעקל, פאַרוואַרפן עס אויף די פלייצעס און זיך געלאָזן מיטן ברייטן שליאַך אַהיים.

א באגעגעניש

שמעל נאר

ניידערל האָט פאַרלאָזן דעם קעניגס פּאַלאַץ און איז גע-
גאַנגען אַהיים. ער איז דורכגעגאַנגען לענדער, גע-
פּאַרן איבער טייכן, געקראַכן אויף בערג, אָבער צו זיין
היים איז נאָך אַליץ געווען ווייט. ער איז אַריבערגע-
גאַנגען דעם טייך „רהיין“ און נאָך לאַנגע וואַנדערונ-
גען איז ער אַנגעקומען צום טייך נייעמאַן, אין דעם
לאַנד פון די ליטווינער. דאָס לאַנד איז זייער וואַלדיק, און דער
שליאַך ציט זיך צווישן הייכע סאַסנע ביימער.

גייט דאָס קלוגע שניידערל מיטן פעקל אויף די פלייצעס, די
פיפקע אין מויל, און ברומט אַ ניגונדל. ס'איז אַ זומער-טאָג, די
זון שיינט, קיין ווינטל בלאַזט ניט און ס'איז וואַרעם אַפילו אויפן
שאַטנדיקן שליאַך. פאַרווילט זיך דעם שניידערל אַפצורוען. נעמט
ער אַראָפּ דאָס קלומעקל פון די פלייצעס, ציט אַראָפּ די שטיוול
פון די מידע פיס און לייגט זיך אונטער שאַטן פון אַ בוים. שניי-
דערל איז מיד פון וועג, שלאָפט ער באַלד איין.

אַ פאַר שפעטער האָט ער זיך אויפגעכאַפט און דערזען : אַ
באַוואַקסענער אַרעמאַן, אַנגעטאַן אין שמאַטעס, זיצט האַרט לעבן
בוים. אַ מאַדנער ייד, ער האָט אַפילו ניט אַראָפּגענומען דאָס פעקל
פון די פלייצעס. זיצט אַזוי מיט דעם קלומעקל אויף זיך, אַ לאַנגן
שטעקן אין דער האַנט און דרעמלט, אַנגעשפאַרט מיטן קאַפּ אָן
בוים.

שניידערל טוט אָן די שטיוול, טוט אַ וויש די הענט אָן גראַז
— כלומרשט געוואַשן די הענט — טוט אַ טאַרע דעם אַרעמאַן און
זאָגט :

— שלום עליכם, רעב ייד, ווי רופט מען אייך ?
כאפט זיך אויף דער אָרעמאָן, טוט אַקוק אויפן שניידערל און
ענטפערט רואיק :

— שמערל נאַר.

— שמערל נאַר ? עפעס געהערט וועגן אייך. איר זייט דאָס
געווען דער פרעמדער, וואָס האָט געפרעגט מאַרדימען די פראַגע,
וואָס ער האָט ניט געוואוסט צו ענטפערן אויף איר ? איר האָט אויך
געראַטעוועט איגדאַלן, ניט אמת ?

שאַקלט שמערל נאַר מיטן קאַפּ אויף יאָ.

— און פון וואָנען קומט אַ ייד ? — פרעגט שניידערל.

— פון דניעפער ענטפערט שמערל נאַר שטיל — אַנטלאָפן.

— אַנטלאָפן ? — וואונדערט זיך דאָס שניידערל.

— אַנטלאָפן — רעדט שמערל נאַר רואיק און טרויעריק,

— אַ סך בלוט איז דאָרט פאַרגאַסן געוואָרן. פריער האָבן די קאָ-
זאַקן געהרגעט יידן און פאַליאַקן. דערנאָך איז געקומען אַ פוי-
לישער גענעראַל און געהרגעט קאָזאַקן. איך בין געגאַנגען פון די
יידן צו די קאָזאַקן, פון די קאָזאַקן צו די יידן געטראָגן אַ פאַפיר.
צוליב מיר האָט מען פאַרגאַסן נאָך מער בלוט. אָבער איך ווייס
ניט אַקוראַט. איך בין אַנטלאָפן, איך האָב עס ניט געקאַנט צווען...
— איר ווייסט אַליין ניט, וואָס איר האָט דאָרט געטאַן ? —

פרעגט שניידערל.

— איך ווייס ניט. איך האָב באַגעגנט אַ בעטלער, אַ קרומען

אויף אַ פוס, מיט אַ רויטער באַרד איז ער געווען, האָט דער בעט-
לער געזונגען און מיר אַנגעזאַגט :

שמערל נאַר דאַרף גיין,
גיין, זעען און שווייגן,
מוז האָבן אויגן פון גלאַז
און אַ האַרץ פון אייזן.

— איז וואָס האָט איר געטאַן ? — האָט געפרעגט שניידערל.

— איך ווייס ניט — ענטפערט שמערל נאָר.
 — און ווער איז דער אַלטער בעטלער ?
 — איך ווייס ניט ?
 — און וואוהין גייט איר ?
 — איך ווייס ניט ?
 — מען רופט אייך שמערל נאָר ?
 — שמערל נאָר איז מיין נאָמען.
 — אַ פאַסיקער נאָמען.
 — אַלע רופן מיך אַזוי.
 — ווילט איר גיין מיט מיר ? — פרעגט שניידערל.
 — איך וועל גיין מיט אייך ; איך וויל עסן.
 — איך האָב ברויט מיט ציבעלעס. נאָט, עסט !
 עסט שמערל נאָר און שווייגט. צופיל גערעדט אויף איין מאָל.
 אַפּגעגעסן, האָבן זיי זיך אויפגעשטעלט, פאַרשטייפט די קלומ-
 קעס אויף די פלייצעס און זיך געלאָזן אין וועג.

דעם שניידערל פאַרדריסט

ייען ביידע וואַנדערער און קומען אָן אין אַ גרויסער שטאָט.
 פאַרגייען זיי, ווי אַלע בעטלער, אין הקדש, אָן אַרעם
 שטיבל, וואָס ווערט אויפגעהאַלטן פאַר וואַנדערנדיקע
 אַרעמע-לייט. איבערגעלאָזן די קלומקעס אין הקדש און
 אַוועק אין בית מדרש, ווי עס פירט זיך ביי בעטלער.
 אין בית מדרש זעצן זיי זיך אַוועק הינטערן הרובע, — אַ
 לאַנגער אויוון פון ציגל. זיצן זיי צווישן די אַרעמע-לייט, ווי אַלע
 בעטלער.

גייט פאַרביי דער שמש פון שול און דערזעט די צוויי וואַנדע-
 רער זיצן ביי דער הרובע. ער דערזעט זיי און בלייבט שטיין פאַר-
 וואונדערט. קוקט זיך איין נאָך אַ מאָל, ווי איינער וואָס גלויבט ניט
 זיינע אויגן, און פאַרשווינדט שנעל.
 אין אַ פאַר מינוט אַרום, קערט ער זיך אום מיט עטלעכע שיינע
 באַלעבאַטיים און דעם רב. דער רב גייט צו צו שמערלען, גיט אים
 אַ פּאַ ברייטן שלום עליכם, און זאָגט :

וואָס זיצט איר, רבי, דאָ הינטערן הרובע ? קומט זעצט זיך אויבן אָן, ווי עס פאָסט פאַר אַזאָ חשובן גאַסט. שמערל נאָר בלייבט זיצן און ענטפערט ניט.

זאָגט ווייטער דער רב :

— פאַרשעמט אונדז ניט, רב שמערל, קומט, איך בעט אייך. שמערל נאָר בלייבט זיצן.

זאָגט ווייטער דער רב :

— וואוהיין איר קומט, ברענגט איר גוטס און העלפט מענטשן. גאָט אַליין האָט אייך געשיקט צו אונדז. שוין דריי טעג, אַז מיר האָבן אַ האַרבן דין-תורה (משפט) און מיר קאַנען ניט אויסגעפינען ווער ס'איז גערעכט. נאָר איר קאַנט אונדז העלפן.

רעדט שמערל נאָר צו זיך : — מען וויל שוין ווידער עפעס

פון מיר.

שטעלט ער זיך אויף אָן ווערטער און טוט אַ וואונק צום שניי-

דערל :

— קומט.

גייען זיי ביידע נאָך דעם רב מיט די חשובע באַלעבאַטים, און

זעצן זיך אין מזרח-וואַנט.

נאָכן דאווענען פאַרבעט מען שמערלען צום שענסטן באַלעבאַס

אין שטאָט. מען זעצט אים אויבן-אָן, מען גיט אים אַ שיינעם, רייכן

מאַלצייט און די גאַנצע פאַמיליע טאַנצט אַרום אים אַרום. דאָס

קלוגע שנייעדערל שלעפט זיך נאָך. אַבער עס פאַרדריסט אים,

וואָס קיינער קוקט זיך ניט אום אויף אים. עס פאַרדריסט אים

שטאַרק, אַבער ער שווייגט.

דריי סוחרים

ין דער פרי האָט מען צוגעגרייט פאַר שמערלען גאָר אַ שיי-

נעם פרישטיק. נאָכן מאַלצייט איז געקומען צוגיין דעם

רבס שמש און געזאָגט צו שמערלען :

— דער רב האָט מיך געשיקט אייך צו זאָגן, אַז מען

ווארט אויף אייך אין בית-דין שטיבל.

— איך ווייס ניט וואָס מען וויל פון מיר — האָט שמערל גע-
מורמלט — זיך אויפגעשטעלט און געזאָגט צום קלוגן שניידערל.
— קומט מיט.

דאָס שניידערל האָט זיך נאָכגעשלעפט.
אין בית-דין שטיבל איז טומלדיק. צוועלף שיינע באַלעבאַטיים
זיצן אַרום טיש, אויבן-אָן זיצט דער רב, לעבן טיש שטייען דריי
סוחרים, קאַנטיק, פון ווייטע לענדער; אין שטוב געפינען זיך נאָך
מענטשן פון גאַס. זיי ריידן, זיי שרייען, זיי היצן זיך.
שמערל נאַר קומט אַריין. ס'ווערט שטיל. די צוועלף באַלע-
באַטיים מיטן רב שטעלן זיך אויף. דער רב ווייזט אָן שמערלען אויף
אָן אַרט צו זעצן זיך. שמערל נאַר זעצט זיך. דאָס קלוגע שניידערל
איז געבליבן שטיין צווישן עולם.

שמערל נאַר שפאַרט אָן דעם קאַפּ אויף זיין גראַבן שטעקן
און בלייבט זיצן ווי פאַרגליווערט, און דער רב זאָגט צו איינעם פון
די סוחרים:

— דערציילט די מעשה פון אָנהייב ביז סוף.
— ווידער דערציילן? — קרימט זיך דער סוחר — שוין
אָוואַדע צען מאָל דערציילט.
— דערציילט נאָכאַמאָל — ענטפערט דער רב — דאָ געפינט
זיך שמערל נאַר. פאַר אים איז קיין פאַרבאַרגענעס ניטאָ. ער וועט
אויסגעפינען דעם אמת.
דער סוחר איז געוואָרן בלייך, ער איז אַבער באַלד געקומען צו
זיך און אָנגעהייבן דערציילן:

באהאַלטן געלט

יר זיינען דריי סוחרים פון פראַנקפורט. מיר האַנדלען שוין
יאָרן און יאָרן בשותפות. מיט אַ וואַך צוריק זיינען מיר
געקומען אין אייער שטאָט איינצוקויפן פלאַקס. ס'איז
געווען פרייטיק. מיר האָבן געהאַט מיט זיך אַ גאַנץ היפּ-
שע סומע געלט — גאַר אַ גרויסע סומע געלט. די אכסניה, וואוהין
מיר זיינען פאַרפאַרן, איז אונדז ניט געפעלן געוואָרן: דער באַלע-

באָס האָט געהאַט גנבישע אייגעלעך, האָבן מיר מורא געהאַט צו פאַרטרויען אים איבער שבת אונדזער גרויס פאַרמעגן. טראָגן מיט זיך געלט אום שבת טאָר מען דאָך ניט — מיר זיינע פרומע גאָט-פאַרכטיקע לייט — האָבן מיר ניט געוואוסט וואָס צו טאָן. האָבן מיר געטראַכט און געטראַכט און געפאַלן אויף אַ פּלאַן: מיר זיי-נען אַרויס הינטערן שטאָט אין פּרייען פעלד, מיר האָבן אויסגע-גראָבן אַ גריבל אַריינגעלייגט אַהין דאָס געלט, פאַרשאַטן דאָס גריבל און געמאַכט אַ סימן. שבת נאַכט וועלן מיר אַלע דריי צו-גיין און אַרויסגראָבן די רענדלעך.

שמערל נאָר האַלט זיין קאַפּ אָנגעשפּאַרט אויפן שטעקן, די אויגן פאַרמאַכט, ווי ער וואַלט געשלאָפּן. דאָס קלוגע שניידערל האַלט מויל און אויערן אָפּן. ער שמייכלט צו זיך: קלוגע סוחרים, אָפּגעטאָן די זעלביקע חכמה, וואָס ריכטער צאָדוק, און פאַרשטייט זיך דער זעלביקער סוף — דאָס געלט איז ניט געוואָרן.

דער סוחר דערציילט ווייטער: — דער שבת איז אַוועק. מיר זיינען אַלע דריי אַוועקגעאַנגען אויסצוגראָבן דאָס געלט. געקומען אין פעלד—אַט איז דאָס גריבל, אַט איז דער סימן. מיר גראָבן אויף — ניטאָ קיין געלט. ס'איז אונדז פינצטער געוואָרן אין די אויגן. מיר האָבן געגראָבן טיפּער, געזוכט, גענישטערט, ניטאָ קיין סימן פון אַ מטבע. עמעצער האָט אַרויסגעגנבעט די רענדלעך. אַבער ווער? קיינער אַ חוץ אונדז דרייען האָט ניט געוואוסט פונם סוד. איז איינער פון אונדז דער גנב. איינער האָט זיך געמוזט אַרויס-גנבענען שבת צום פעלד, אויסגראָבן די רענדלעך — און באַהאַלטן. יעדער פון אונדז טענהט, אַז ער ווייס ניט פון וואָס צו זאָגן, זיינען מיר געקומען צו איך, רבי, איר זאָלט אויסגעפינען ווער עס איז דער גנב.

— נו — ווענדט זיך דער רב צו שמערלען — וואָס מיינט איר, ווער איז דער טאַקע דער גנב?

— איך ווייס ניט — ענטפערט שמערל נאָר קורץ.
— עס שיקט זיך ניט, אַז איר זאָלט ניט וויסן — ענטפערט דער רב — מיר האָבן געהערט פון די גרויסע וואונדער, וואָס

איר האָט געטאַן. איר האָט דאָך אויגן, וואָס זעען אַלץ, איר זעט דורך דיקע ווענט.

— איך זע נאָר — האָט שמערל נאָר געענטפערט — וויסטע שטעט, חרובע דערפער, סאַלדאַטן, שווערדן, ביקסן, האַרמאַטן, קאַזאַקן, יידן, פּאַליאַקן. מען שיסט, מען שרייט, מען וויינט. איך פּרעג אייך, רבי, פאַרוואָס ווערט פאַרגאַסן אַזויפיל בלוט ? פאַר-וואָס ?

דער רב האָט פּרום געענטפערט : — פאַרבאַרגן זיינען גאַטס וועגן, און יידן זיינען די שעפעלעך צווישן וועלף. מיר ווייסן : איר קומט איצט פון דניעפער, וואו גאַנטע, אויסגעמעקט זאַל זיין דער נאַמען זיינער, האָט פאַרגאַסן אַ סך יידיש בלוט. איר האָט געזען חרובע קהילות, צעשמעטערטע שטעט. דאָס האַרץ טוט אייך וויי. אָבער וועלט בלייבט וועלט. מען מוז אויסגעפינען ווער עס איז דער גנב.

— איך ווייס ניט. איך פאַרשטיי ניט וואָס די סוחרים האָבן גערעדט. איך האָב — זאָגט שמערל נאָר — צוגעמאַכט די אויגן, האָב איך געזען סאַלדאַטן, שווערדן, ביקסן, האַרמאַטן, קאַזאַקן, יידן, פּאַליאַקן — חרובע שטעט, צעשמעטערטע הייזער.

זיפצט דער רב און ווייסט ניט וואָס צו ענטפערן. רוקט זיך אַרויס דאָס קלוגע שניידערל פון עולם, גייט צו צום רב און זאָגט : — רבי, איך וועל אויסגעפינען ווער דער גנב איז. שמערל נאָרס האַרץ איז פאַרביטערט. זיינע געדאַנקען זיינען ערגעץ ווייט. וועל איך אויסגעפינען ווער דער גנב איז. איך וועל נאָר דערציילן דריי מעשות, פּרעגן יעדן סוחר אַ פּראַגע און באַלד וועל איך וויסן ווער דער גנב איז.

ענטפערט דער רב :

— גוט, פּרעמדער, דערצייל דיינע מעשות און פּרעג דיינע פּראַגעס.

האָט דאָס קלוגע שניידערל אָנגעהויבן דערציילן :

אויפגעגעבן א קעניגרייך

יין לאַנד פוילן, איז מיט יאָרן צוריק געשטאַרבן אַ קעניג און
 ניט איבערגעלאָזן נאָך זיך קיין יורש. האָבן די אַדל-לייט
 זיך פאַרזאַמלט אין קראַקע אויף אַ באַראַטונג. זיינען זיי
 געזעסן זיבן טעג און זיבן נעכט און ניט געקומען צו קיין
 טאַל — זיי האָבן זיך ניט געקאַנט אייניקן, ווער עס זאַל אויסגע-
 קליבן ווערן פאַר אַ קעניג. אויף יעדן איינעם האָט מען געפונען
 עפעס אַ חיסרון. דער אמת איז געווען, אַז יעדער גראַף האָט גע-
 וואַלט ווערן אַליין קעניג. אויפן אַכטן טאָג האָט זיך אויפגעשטעלט
 דער עלטסטער גראַף און געזאַגט :

— מיינע הערן ! איך זע, אַז צוליב קנאַה, קאַנען מיר זיך ניט
 אייניקן אויף אַ קעניג, איז לאַמיר טאָן אַזוי : מאַרגן לאַמיר אויפ-
 שטיין פרי און זיך שטעלן לעבן טויער פון שטאַט. דער ערשטער
 מענטש, וואָס וועט באַלד, נאָך זון-אויפגאַנג, באַטרעטן די שוועל פון
 טויער, וועט זיין אונדזער קעניג.

— גוט — האָבן אַלע צוגעשטימט.

אויף מאַרגן האָבן זיך די אַדל-לייט געפעדערט און זיך
 אַוועקגעשטעלט לעבן טויער פון שטאַט. ווי נאָר די ערשטע שטראַלן
 פון דער זון האָבן זיך געוויזן, האָבן זיי באַפוילן צו עפענען דעם
 טויער. האַרט לעבן טויער איז געשטאַנען אַן אַרעמער ייד מיטן
 נאַמען וואַל. ער איז געווען אַ פאַקנטרעגער, און האָט זיך נאָר וואָס
 אומגעקערט פון דאָרף.

די אַדל-לייט איז עס ניט געפעלן געוואָרן. אַבער פאַרפאַלן.
 אַן אַפמאַך איז אַן אַפמאַך, און זיי האָבן אויסגעשריען :
 — האַך ! לאַנג לעבן זאַל דער נייער קעניג פון פוילן.

דער אַרעמער ייד איז צעטומלט געוואָרן. ער האָט ניט פאַר-
 שטאַנען, וואָס דאָס מיינט. מען האָט אים דערציילט וועגן זייער
 אַפמאַך, אַבער אים איז עס ניט געפעלן געווען. ער האָט גע-
 טראַכט : איך בין אַ ייד, די פאַליאַקן זיינען פון אַן אַנדער גלויבן.
 אַז איך וועל ווערן זייער קעניג וועל איך זיך מוזן שמדן. ניין, האָט

ער באַשלאַסן, ער מוז זיך אויסדרייען פונם גאַנצן שפּיל. ווי אַזוי ?

אַ גאַנצן טאַג האָבן די גלעקער אין די קלויסטערס געקלונג-גען לכבוד דעם נייעם קעניג. סאַלדאַטן האָבן מאַרשירט, די באַ-פעלקערונג האָט זיך געפרייט, נאָר דער קעניג איז געווען טרויע-ריק.

אין אַוונט איז דעם יידן-דעם-קעניג, איינגעפאַלן אַ געדאַנק, ווי אַזוי פּטור צו ווערן פון דעם פּוילישן טראָן. ער האָט פאַררופן אַלע אַדעליקע און אַזוי געזאַגט צו זיי :

— מיינע הערן, הערט מיינע רייד און פאַרנעמט מיין וואָרט, איך בין אייער קעניג איז מיין וואָרט געזעץ ?
— דעם קעניגס וואָרט איז שטענדיק געזעץ — האָבן די אַדע-ליקע געענטפערט.

— טאָ הערט, איר אונטערטאַנען, מיינע רייד : איך בין אַ ייד. אַז איך זאָל בלייבן אייער קעניג, מוז איך אָננעמען אייער גלויבן. איך וויל אָבער מיין גאַט און מיין פאַלק ניט פאַרלאָזן. וויל איך ניט זיין קיין קעניג. איר אָבער דאַרפט דאָך האָבן איבער זיך אַ האַר, וועל איך פאַר אייך אויסקלייבן אַ קעניג. דער עלטסטער פון אייך איז גראַף באַטאָרי, באַשטימט איך אים פאַרן קעניג איבער גאַנץ פּוילן.

— אָבער ניט אַלע זיינען צופרידן מיט גראַף סטעפּאַן באַטאָרי, — האָבן די אַדל-לייט דערקלערט.

— איך בין קעניג, און מיין וואָרט איז געזעץ — האָט דער ייד וואָל באַפוילן.

די אַדעליקע האָבן געפאַלגט און גראַף באַטאָרי איז געוואָרן קעניג.

— איר פאַרשטייט — האָט דאָס קלוגע שניידערל געענדיקט, — ווי פרום דער ייד וואָל איז געווען ? ער האָט אויפגעגעבן אַ קעניגרייך צוליב זיין גלויבן. און איצט הערט נאָך אַ מעשה :

אפגעהאקטע הענט

י' א ווייטער מדינה האָט געלעבט אַ קייסער, וואָס האָט גע-
וואָלט מאַכן גרויס און שטאַרק זיין פּאַלק, האָט ער אַרויס-
געלאָזן אַ באַפעל, אַז יעדער איינוואוינער פון לאַנד, מוז
זיך מיט עפעס באַשעפטיקן ניט ווינציקער ווי צען שעה
אַ טאָג. יעדער וואָס וועט אַרומגיין לידיק, וועט שווער באַשטראַפּט
ווערן — מען וועט אים אָפהאַקן די רעכטע האַנט. און דער קעניג
האָט אַנגעשטעלט אויפּזעער אַכטונג צו געבן, אַז קיינער זאָל זיך
ניט אַרויסדרייען פון געזעץ.

אין אַ קליין פאַרוואָרפן דערפּל האָט געוואוינט אַן אַרעמע
פּאַמיליע — אַ פּאָטער און אַ זון. דער זון איז געווען יונג און
שטאַרק, דער פּאָטער אַלט און שוואַך. דער זון האָט געאַרבעט טאָג
און נאַכט — געאַרבעט שווער אין פעלד און אין שטוב, און אויסגע-
האַלטן דעם פּאָטער מיט אַל-דאָס-גוט.

זיצט איינמאַל דער זון לעבן זיינע מיל-שטיינער און מאַלט
קאַרן. אַ שווערע אַרבעט, אָבער ער טוט עס מיט פּרייד. ס'איז דאָך
ברויט פאַרן טאָטן ! און דער פּאָטער זיצט אין הויף און וואַרעמט
זיך אויף דער זון.

מאַלט דער זון און דער שווייס רינט אים איבערן פנים, אָבער
אים אַרט ניט, ער איז פּריילעך, ס'וועט זיין גענוג ברויט פאַרן טאָטן
און פאַר אים אויף אַ גאַנצן חודש. מיט אַ מאַל, דערזעט ער פון
דערווייטנס, אַז צוויי אויפּזעערס פון קעניג, דערנענטערן זיך צום
הויז. זיי גייען מיט פעסטע טריט און בלאַנקע שווערדן. דער אַל-
טער פּאָטער איז קורצזיכטיק, זעט ער זיי ניט. טראַכט דער זון :
ס'איז ניט גוט. די אויפּזעערס וועלן געפינען דעם אַלטן טאָטן זיצן
ליידיק וועלן זיי אים אָפהאַקן די רעכטע האַנט. מען מוז אים ראַ-
טעווען. לויפט ער צו מיט געמאַכטן כעס צום פּאָטער און שרייט
אויס :

— העי, דו אַלטער תּרח, וואָס זיצסטו אַזוי פּויל ווי אַ קלאַץ
און טוסט ניט קיין פינגער אין קאַלטן וואַסער אַריין ? גענוג

האַב איך אויף דיר געהאַרעוועט. גיי, דריי אַליין אַביסל די מיל-שטיינער.

פאַרשטייט ניט דער פּאָטער דעם זונס כעס, און ענטפערט אים רואיק :

— דו ווייסט דאָך, מיין זון, איך בין אַלט און שוואַך. אַז איך בין געווען יונג, האָב איך געאַרבעט פאַר דיר, איצט ביסטו יונג און שטאַרק, דאַרפסטו ...

דעם זון האָבן זיך געשטעלט טרערן אין האַלדז פון דעם טאַטנס ווערטער, אָבער אין דער הייך, האָט ער איבערגעשלאָגן זיין פּאָטערס רייד און געזאָגט כלומרשט מיט נאָך מער כעס :

— פאַרמאָך דאָס מויל, דו אַלטער תרח, און טו וואָס מען הייסט דיר, אַניט וועל איך דיר אויסהאַקן די ציין און צעברעכן דעם רעכטן פוס.

דער אַלטער האָט זיך דערשראָקן פון זונס כעס. ער האָט גע-טראַכט : מיין זון איז נעבעך משוגע געוואָרן, אַ משוגענעם דאַרף מען נאַכגעבן. האָט ער זיך צוגערוקט צו די מיל-שטיינער און אַנ-געהייבן דרייען די מיל.

דעם קעניגס אויפזעערס זיינען אַנגעקומען און געטראַפֿן דעם אַלטן פּאָטער אַרבעטנדיק ביי די מיל-שטיינער — דער יונגער זון איז געזעסן און זיך געוואַרעמט אויף דער זון.

האַבן זיי געכאַפט דעם זון און געוואַלט אים אָפהאַקן די רעכטע האַנט. באַלד אָבער האָט זיך דערהערט אַ שאַלן — דער קעניג אַליין איז אַנגעקומען פון יאַגד. אים איז עפעס געווען מאַדנע, וואָס מען האָט געכאַפט דעם יונגן זון זיצן און זיך וואַרעמען אויף דער זון, און דעם אַלטן טאַטן, אַרבעטן ביי די מיל-שטיינער. ער האָט אַנ-געהייבן אויספאַרשן און שנעל אויסגעפונען דעם אמת. די ליב-שאַפט פון זון צום פּאָטער האָט אַזוי גערירט דעם קעניגס האַרץ, אַז ער האָט דעם זון פריי געלאָזן, און צוריקגערופֿן דעם שווערן געזעץ.

אַז דאָס קלוגע שניידערל האָט געענדיגט די מעשה, האָט ער געזאָגט :

— איר פאַרשטייט, ווי שטאַרק דער זון האָט ליב געהאַט דעם

פאָטער ? ביי אים איז רעכט געווען זיך צו לאָזן אָפהאַקן די רעכטע האַנט, אַבי צו ראַטעווען דעם אַלטן טאַטן. און איצט נאָך אַ מעשה וועגן אַ טאַטן און זון.

— יאָ — זאָגט דער רב — דו, פרעמדער, דערציילסט אונדז שיינע מעשות, אַבער, כ'בעט דיך, וואָס האָט עס צו טאָן מיט די סוחרים ?

— וואַרט, האָט נאָר געדולד — האָט געענטפערט דאָס קלוגע שניידערל — הערט אויס די דריטע מעשה, און לאָזט מיך דערנאָך פרעגן איין פראַגע יעדן סוחר באַזונדער. איר וועט זעען, אַז איך וועל אויסגעפינען דעם שולדיקן. איצט הערט :

זעכציק טויזנט רענדלעך

אַס איז געווען אין די גאַר אַלטע צייטן. די יידן האָבן נאָך געלעבט אין ארץ ישראל. אין גליל האָט געוואוינט אַ ריי-כער מאַן. ער האָט פאַרמאַגט גרויסע וועלדער פון אייל-בירט ביימער. ער איז געווען דער גרעסטער אויל סוחר אין ארץ ישראל.

אַט דער רייכער מאַן האָט געהאַט אַן אַלטן פאָטער. דער זון האָט זייער ליב געהאַט זיין טאַטן און אים אָפגעגעבן כבוד. ער האָט דעם אַלטן ניט געלאָזן צורירן זיך צו אַן אַרבעט. ער האָט אים געגעבן עסן פון דאָס שענסטע און דאָס בעסטע, און טאַקע אַליין אים אַלץ צוגעטראַגן, ניט פאַרלאָזט זיך אויף קיינעם פון זיינע דינער. דער אַלטער פאָטער האָט געהאַט אַ סך פרייע צייט, און אַלע טאַג נאַכמיטאַג האָט ער זיך צוגעלייגט שלאָפן אויף אַ פאַר שעה. ווען דער אַלטער איז געשלאָפן, האָט דער זון קיינעם ניט דערלויבט אויפהייבן אַ הייך קול. ס'האַט געמוזט זיין שאַ-שטיל.

ס'איז געווען אין האַרבסט. די איילבירטן זיינען שוין געווען אַראָפגענומען פון די ביימער, שוין אויסגעקוועטשט דעם בויםל. די פעסער זיינען געווען פול מיט שמעקעדיקן אויל. דער סוחר האָט געוואַרט אויף דעם גרויסן יערלעכן קאַראַוואַן, וואָס גייט דורך אַלע יאָר דעם גליל. מיטן קאַראַוואַן קומען אַן סוחרים און קויפן אַפ דעם בויםל.

אין אַ נאַכמיטאָג איז דער קאַראַוואַן אָנגעקומען. די סוחרים פון אויל האָבן זיך אָפּגעשטעלט ביים רייכן מאַן און געזאָגט :

— מיר זיינען געקומען קויפן דיין אויל. ווייז אונדז די סחורה? מיר דאַרפן האָבן אַ סך אויל, איז עפעס היי-יאָר געווען אַ געראַטן יאָר ?

— זייער אַ געראַטן יאָר — האָט געענטפערט דער רייכער מאַן — איך האָב דאָ פאַר זעכציק טויזנט שקלים אויל.

— מירן עס אינגאַנצן אָפקויפן — האָבן געענטפערט די סוחרים — קום ווייז אונדז דיין סחורה.

דער רייכער מאַן האָט זיך געלאָזן גיין, ווייזן די סוחרים דעם אויל. באַלד האָט ער זיך דערמאַנט, אַז די שליסלען ליגן ביים טאַטן צוקאַפּנס, און דער טאַטע שלאָפּט, האָט ער געזאָגט : איך קאַן אייך איצט ניט ווייזן דעם אויל, די שליסלען זיינען ביי מיין טאַטן צו-קאַפּנס, און ער שלאָפּט.

— וועק אים אויף, האָבן די סוחרים געזאָגט.

— דאָס ניט, האָט געענטפערט דער רייכער מאַן. אויב איר ווילט קויפן ביי מיר אויל, מוזט איר וואַרטן ביז מיין טאַטע וועט אויפשטיין.

אַבער מיר קאַנען ני וואַרטן, האָבן די סוחרים געענטפערט. מיר זיינען נאָר זאַלבע-פערט און דער קאַראַוואַן איז אַ גרויסער. מיר קאַנען ניט אָפהאַלטן קיין הונדערטער מענטשן צוליב אייך.

— האַלט ניט אָפּ, האָט דער רייכער מאַן געענטפערט.

— אָבער דו וועסט פאַרלירן זעכציק טויזנט שקלים — האָבן די סוחרים געענטפערט — באַלד הייבט זיך אָן די רעגן צייט און קיין נייע קאַראַוואַנען וועלן מער ניט דורכגיין. דיין אויל וועט קאַליע ווערן און גאַרנישט ניט ווערט זיין.

— אויך פאַרפאַלן — האָט דער זון געענטפערט — מיין טאַ-טנס שלאָף איז ביי מיר טייערער ווי זעכציק טויזנט שקלים.

די סוחרים האָבן זיך איבערגעקוקט — אַ צעדרייטער יונגער-מאַן. ביי אים איז רעכט צו פאַרלירן זעכציק טויזנט שקלים צוליב

אַ נאַרישקייט. ווער ווייסט צי מען קאָן זיך אויף אים פאַרלאָזן אין געשעפט? זיי האָבן זיך שטיל אַרויסגערוקט פון הויז. אַז דער פּאָטער איז אויפגעשטאַנען פון זיין נאַכמיטאַג שלאָף, זיינען שוין די סוחרים געווען העט ווייט אַוועק. דער זון האָט טאַקע פאַרלאָרן די זעכציק טויזנט שקלים.

— איצט — זאָגט דאָס קלוגע שניידערל — וויל איך פרעגן ביי די סוחרים, ווער פון די דריי איז דער גרעסטער: דער ייד, וואָס האָט אויפגעגעבן אַ קעניגרייך צוליב זיין גלויבן; דער זון, וואָס איז געווען גרייט זיך לאָזן אָפהאַקן די רעכטע האַנט פאַר זיין טאַטן; אַדער דער זון, וואָס זיין טאַטנס רוי, איז ביי אים געווען טייערער פון זעכציק טויזנט שקלים?

האָט געענטפערט דער ערשטער סוחר און געזאָגט:

— דער ייד וואָס האָט אויפגעגעבן אַ קעניגרייך צוליב זיין יידישקייט איז דער גרעסטער. אַ קלייניקייט, אַ קעניג! לעבן און טויט איז דאָך ביי אים אין האַנט. דער גורל פון דער גאַנצער מדינה הענגט אָפּ פון זיין וואָרט. וואָס קאָן נאָך זיין עפעס גרעסער פון אַ קעניגס מאַכט? און דער ייד האָט עס אויפגעגעבן — ער איז דער גרעסטער!

זאָגט דער צווייטער סוחר:

— ניין, דער זון, וואָס איז געווען גרייט זיך לאָזן אָפהאַקן די רעכטע האַנט, איז דער גרעסטער. אויפגעבן אַ קעניגרייך איז גאַר-נישט ניט אויפגעגעבן. דער אַרעמער ייד איז פריער ניט געווען קיין קעניג און איז איצט אויך ניט קעניג. ער האָט גאַרנישט ניט פאַרלאָרן. אַבער לאָזן זיך אָפהאַקן אַ האַנט איז ניט קיין קלייניקייט. בלייבן אַ קאַליקע אויפן גאַנצן לעבן איז קיין שפּאַס ניט. און דער ווייטיק? ניין, דער זון, וואָס איז געווען גרייט זיך לאָזן אָפהאַקן אַ האַנט, ער איז דער גרעסטער!

זאָגט דער דריטער סוחר:

— אמת, דער וואָס האָט אויפגעגעבן אַ קעניגרייך צו-ליב זיין יידישקייט איז גרויס; דער זון, וואָס איז געווען גרייט זיך לאָזן אָפהאַקן אַ האַנט פאַר זיין טאַטן איז אויך גרויס. דער גרעס-

טער אָבער איז דער זון, וואָס האָט פאַרלאָרן זעכציק טויזנט שקלים, צוליב זיין טאַטנס רון. ער איז דער גרעסטער. געלט! עפעס אַ קלייניקייט געלט! וואָס קאָן מען ניט אויפטאָן מיט געלט? דער קעניג אליין מוז אַנקומען צו יענעם, וואָס האָט געלט. פעלט אַ האַנט, קאָן מען דינגען פאַר געלט הענט, וואָס וועלן טאָן אַלץ וואָס דו ווילסט, אָבער געלט — געלט איז די בעסטע, די גרעסטע זאָך אויף דער וועלט! דער זון, וואָס האָט אויפגעגעבן די זעכציק טויזנט שקלים, צוליב זיין טאַטנס רון, איז דער גרעסטער.

דאָס קלוגע שניידערל האָט אויסגעהערט די סוחרים רייד און איז צוגעגאַנגען צום רב און געזאָגט:

— דער דריטער סוחר איז דער גנב! פאַר געלט וועט ער פאַרקויפן זיין גאַט, זיין פאַלק און זיין פאַטער. בינדט אים.

דער גנב-סוחר האָט זיך דערשראָקן און אַרויסגעשטאַמלט: — איך האָב ניט געמיינט גנבענען. איך האָב געוואָלט בלויז מאַכן אַ שפּאַס. איך וואָלט יעדן איינעם פון מיינע שותפים צוריק-געגעבן זיין חלק.

— אַ שפּאַס — האָבן ביידע סוחרים אַנגעהויבן שרייען — אַ שיינער שפּאַס. שוין דריי טעג אַז מיר לאָדן זיך, און ער זאָגט אַז ער האָט בלויז געשפּאַסט.

ס'איז געוואָרן אַ טומל, אַ געשלעג. שמערל נאָר און דאָס קלוגע שניידערל האָבן זיך אַרויסגערוקט פון שטוב און געלאָזן זיך אין וועג.

די אַזערע טערענאַג

” זיינען געגאַנגען און געגאַנגען און פאַרבלאַנדזשעט אין די טיפע וועלדער פון דער ליטע, וואָס ליגן אויף די ברע-געס פון דעם טייך נייעמאַן.

ליטע איז שוין יעמאַלט געווען אַ קריסטלעך לאַנד, אָבער די באַפעלקערונג האָט נאָך אַלץ געגלויבט אין אַפּגעטער. דערהויפּט האָבן זיי געגלויבט אין וואַסער-געטער, און וואַלד-געטער.

די פויערים האָבן פאַרהייליקט אַסך וועלדלעך, אויך שטיי-
נער אין פעלד האָבן זיי געהאַלטן פאַר געטער, אָבער דאָס הייליק-
סטע איז ביי זיי געווען די אַזערע טערענאַג.

די אַזערע איז געלעגן טיף אין וואַלד. די איינוואוינער פון
ליטע האָבן געגלויבט, אַז אויפן גרונט פון די וואַסערן וואוינען
נימפן. די נימפן זיינען געטינס, וואָס באַשיצן ליטע פון אַל-דאָס-
בייז. זיי וואוינען טיף אויפן גרונט פון די טיפע וואַסערן, און קיין
לעבעדיקער מענטש קאָן אַהין ניט צוקומען. מען פלעגט דער-
ציילן, אַז די וואַסערן זיינען אַזוי טיף, אַז אַ מאַל איז אַ פויערס אַ האַק
אַהין אַריינגעפאַלן, איז זי געפאַלן זיבן יאָר ביז זי האָט זיך אַפּגע-
שלאָגן אָן גרונט.

די אַזערע רופט זיך טערענאַג — דאָס לאַנד פון יוגנט. מען
האַט געגלויבט, אַז די אַזערע איז אַזוי טיף, אַז ניט דער טויט און
ניט די עלטער האָבן אַהין דערגרייכט. ווען אַ מענטש איז פרום
און גייט אין די וועגן פון די געטער, קומען די נימפן אַרויס פון זיי-
ערע באַהעלטענישן און נעמען אים צו זיך, און ער בלייבט אייביק
לעבן און דער טויט קאָן איבער אים קיין שליטה ניט האָבן.

די קריסטלעכע גלחים האָבן גרויזאַם פאַרפאַלגט די געצנ-
דינער. זיי האָבן אויסגעהאַקט די הייליקע וועלדלעך, אויסגעריסן
די שטיינער צו וועלכע די באַפעלקערונג האָט געדינט. ס'האַט
אָבער ניט געהאַלפן. אין די העלע לבנה נעכט זיינען די טיפע וועל-
דער געווען פול מיט פויערים געצנדינער. מען האָט געזונגען און
נעטאַנצט, געקוילעט שאָף און רינדער — קרבנות צו די געטער.

אין יענעם יאָר איז געווען אַ גרויסע טריקעניש. די גלחים,
אַנגעטאַן אין גאַלדענע ריזעס, האָבן אַרויסגענומען די הייליקע
בילדער פון די קלויסטערס און געאַנגען מיט פּראָצעסיעס איבער
די פעלדער. זיי האָבן באַשפּרינקלט די פעלדער און טייכן מיט
הייליק וואַסער, אַנגעצונדן הונדערטער ליכט אין די קלויסטערס,
אַבער קיין רעגן איז ניט געאַנגען. אַלע פאַרנאַכט פאַר דער זון
אונטערגאַנג, און אַלע אין דער פּרי פאַר זון אויפגאַנג, האָבן די
גלעקער אין די קלויסטערס געקלונגען, אָבער ס'האַט אַלץ ניט גע-

רעגנט. די פויערים האָבן צוגעקוקט ווי די תבואה אויף די פעלדער ווערט פאַרברענט און זיי זיינען געווען זייער פאַרביטערט.

די געהיימע געצן-פריסטער זיינען אַרומגעגאַנגען איבער די דערפער און געשטראַפֿט :

— נאָך גרעסערע אומגליקן וועלן קומען אויף דעם לאַנד ליטע. מיר האָבן פאַרלאָזן אונדזערע אַלטע געטער און דינען צו אַ פרעמדן גאָט. די געטער פון אונדזערע פאַטערס וועלן אונדז באַשטראַפֿן, אויב מיר וועלן זיי ניט איבערבטען.

אין אַ ליכטיקער זומער נאַכט, זיינען די פריסטער און אַ סך פויערים זיך צוזאַמענגעקומען לעבן דער הייליקער אַזערע, תפילה צו טאָן צו די געטער.

די וואַסערן פון דער אַזערע זיינען געווען שטיל, קלאַר און בלאַ ; אין דער אַזערע האָבן זיך אָפגעשפיגלט די לבנה שטראַלן און די הייכע ביימער. די פריסטער האָבן געזונגען הייליקע לידער און געטאַנצט ; די באַפעלקערונג איז געשטאַנען שטיל אין אַ קרייז און נאַכגעקוקט די משונהדיקע טעניץ פון די פריסטער. די טעניץ זיינען אויף אַ ווייל שטיל געוואָרן.

צוויי הייליקע

וויי יונגע פריסטערינס זענען אָנגעקומען. זיי האָבן געפירט אויף אַ שטריק אַ שוואַרצן באַק.

צוויי פריסטער מיט מאַסקעס פון אַקסן האָבן זיך דערנענטערט צום באַק. זיי האָבן געבונדן דעם באַק און אים אַוועקגעלייגט לעבן אַ גרויס פייער. אַן אַלטער פריסטער, מיט אַ מאַסקע פון אַ ציג, איז צוגעלאָפֿן צו דער געבונדענער חיה, אַנגעהויבן פאַכן מיט אַ לאַנגן מעסער און געזונגען אַ געזאַנג.

דאָס געזאַנג איז געוואָרן שטאַרקער, דער גרויסער עולם האָט זיך גענומען וויגן, דער פריסטער איז אַריין אין עקסטאַז און דער עולם האָט אויפגעכאַפֿט דאָס געזאַנג און מיטגעזונגען.

אין טומל האָט אַ פריסטער אַ פיר געטאַן מיט אַ גרויס מעסער איבער דעם באַקס האַלדז. אַ שטראַם בלוט האָט אַ גאָס געטאַן, צוויי

אַנדערע פריסטער האָבן געכאַפּט דעם געקוילעטן באַק און אים אַריינגעוואָרפן אין פייער. דער המון האָט אַ ברום געטאָן ווי אַ ווילדע חיה.

אין דער מינוט האָבן זיך באַוויזן אויף דער אַנדער זייט אַזערע שמערל נאָר און דאָס קלוגע שניידערל. אין דער העלקייט פון דער לבנה נאַכט האָבן זיי, אין זייער פּלוצעמדיקער באַוויזן זיך, אויס-געזעען ווי צוויי גייסטער אַרויסגעשפרונגען פון די קלאַרע בלאַע וואַסערן פון דער אַזערע.

דער עולם איז געוואָרן שטיל. די פריסטער זיינען געבליבן שטיין מיט פאַרכאַפּטע אַטעמס.

די צוויי געשטאַלטן האָבן זיך דערנענטערט, זיי זיינען צוגע-גאַנגען צום פייער. אַ פריסטער האָט אויסגעשריען:
— די געטער האָבן געהערט אונדזער געבעט און געשיקט צו אונדז צוויי הייליקע פון אַפּגרונט פון דער אַזערע. בוקט זיך צו זיי !

דער גאַנצער המון און די פריסטער האָבן זיך געבוקט. שטיי-ען שמערל נאָר מיט דעם קלוגן שניידערל און רירן זיך ניט פון אָרט. און דער הויפט פריסטער זינגט קניענדיק:

רעגן, רעגן, הייליקע, גיט !
רעגן פאַר אונדזערע פעלדער !
פאַר דעם פאַרשמאַכטן גערשטן און ווייץ,
פאַרברענטע גערטנער און וועלדער.

זעט דאָס קלוגע שניידערל ווי די מאַסע פויערים קניט, פאַר-שטייט ער באַלד וואָס עס האָט פאַסירט. פרעגט ער רואיק:
— האָט איר תפילה געטאָן צו אייערע געטער, האָבן די וויי-דאָלאַטנס — (ליטווישע מיידלעך-פריסטעריןס) — געטאַנצט אין די וועלדלעך, אַרום די שטיינערנע אַלטאַרן, דעם הייליקן טאַנץ ?
— יאָ, אַלץ געטאָן, הייליקע, אָבער ס'האָט ניט געהאַלפן.
שטענדיק רעגנט צופיל און מיר דאַרפן תפילה טאָן די מאַמע זו-נעלע זאָל אַוועקטרייבן די שוואַרצע וואַלקנס נאָך פרייסנלאַנד, און איצט האָט זיך דער גנאָד פון די געטער אַפּגעטאָן פון אונדז.

— די געטער וועלן אייך העלפן — האָט געענטפערט דאָס קלוגע שניידערל.

— זיי האָבן שוין אונדז געהאַלפן — האָט געענטפערט דער הויפט פריסטער — זיי האָבן אונדז געשיקט צוויי הייליקע פון אָפֿ-גרונט פון טערענאַג.

— זיינען מיר געקומען און מיר זאָגן אייך צו, אַז די געטער וועלן אייך ניט פאַרלאָזן. איצט דאַרפן מיר גיין אין אונדזער וועג. לאַזט אונדז דורך.

— ניין מיר וועלן אייך ניט דורכלאָזן — האָט דער הויפט פריסטער געזאָגט — איר זייט צו אונדז געשיקט געוואָרן פון דעם אָפֿגרונט פון טערענאַג, דאַרפט איר אונדז ברענגען רעגן. וועט ניט רעגענען אין די קומענדיקע דריי טעג, וועלן מיך אייך צוריק אַריינואַרפן אין אַזערע. — מיר וועלן אייך שיקן דערציילן די גע-טער אַז מיר דאַרפן רעגן. איר וועט זיין גוטע בעטער פאַר אונדז.

א ר י י נ ג ע פ א ל ן

ין מזרח זייט האָט זיך קוים אַנגעהויבן בלייכן דער הימל, זיי-נען די פריסטער געוואָרן זייער באַשעפטיקט. זיי האָבן געשריען, געגעבן באַפעלן. באַלד האָבן זיך אַרויסגערוקט פון דער מאַסע פויערים, פיר הויכע יונגען מיט לאַנגע פיקעס. זיי זיינען צוגעגאַנגען צו שמערל נאַר און צום שניידערל, און באַפעלן זיי גיין צו דער לינקער זייט פון דער אַזערע. זיי זיינען געגאַנגען און געקומען צווישן הייכע, געדיכטע בימער. צווישן די בימער איז געשטאַנען אַ הייכער דעמב מיט לאַנגע צווייגן. מען האָט באַפעלן שמערל נאַר און דעם שניידערל זיך שטעלן אונטערן דעמב.

שטייען זיי. באַלד זיינען אַנגעקומען צוועלף פריסטער. זיי האָבן געבראַכט פיר לאַנגע דינע שטאַנגען. זיי האָבן איינגעגראָבן די שטאַנגען טיף אין דער ערד און זיי גוט באַפעסטיקט. דערנאָך זיינען פינף פריסטער אַוועק אין וואַלד און צוריקגעקומען מיט נייע פלאַקסענע שטריק. זיי האָבן אויסגעהאַקט פיר קאַרבן אין די שטאַנג-

גען און גענומען מיט די שטריק אַרומציען די שטאַנגען. זיי האָבן פאַרקניפט און פאַרבונדן די שטריק. זיי האָבן אַוועקגעשטעלט לעבן יעדער זייט אַ פויער מיט אַ שאַרפער האַק. פיר פריסטער זיינען אַוועק צו דער הייליקער אַזערע און געבראַכט וואַסער אין עמערס. זיי האָבן געגאַסן דאָס וואַסער אויף די נייע שטריק. די שטריק זיינען געוואָרן גרעבער — אַנגעזאַפט זיך מיט וואַסער — די קנופן זיינען געוואָרן שטייפער.

קוקן ביידע וואַנדערער אויף דער אַרבעט פון די פריסטער און שווייגן. די פריסטער שווייגן אויך. צו מיטיק צו, האָט מען די געפאַנגענע געבראַכט ברויט און וואַסער.

עסן זיי.. קייט דאָס קלוגע שניידערל דאָס האַרטע ברויט און טראַכט — אַ מיאוסע מעשה. אַריינגעפאַלן צווישן ווילדע געצנ-דינער. און ס'האַלט שמאַל, מען מוז אויסגעפינען צוערשט וואָס פאַר אַ צערעמאַניעס פראַווען זיי דאָ.

באַלד איז צוגעקומען אַ פריסטער מיט אַ פרישן עמער וואַסער און האָט אַנגעהויבן באַגיסן די שטריק. זאַגט דאָס קלוגע שניידערל :

— הייליקער פריסטער פון דער געטין ליימע, צוליב וואָס גיסטו וואַסער אויף די שטריק ?

— די קנופן זאָלן זיך פאַרשטייפן — ענטפערט דער פריסטער.

— פאַרוואָס ווילסטו, אַז די קנופן זאָלן זיך פאַרשטייפן ?

— זאָלסט זיי ניט קאַנען פאַנאַנדערבינדן.

— צו וואָס זיי פאַנאַנדערבינדן ?

— פאַנאַנדערבינדן און אַרויס פון געפענקעניש.

— און אַז מירן ניט אַרויס פון געפענקעניש ?

— נאָך דריי טעג, אַן רעגן, און אַז איר וועט ניט אַרויס פון

געפענקעניש, וועלן מיר אייך אַרייננוואַרפן צוריק אין אַזערע צו די געטער, איר זאָלט פאַר אונדז זיין גוטע בעטער.

— און אַז מיר וועלן פאַנאַנדערבינדן די קנופן און אַרויס ?

— וועט איר זיין פריי און גיין וואוהין איר ווילט ווייל נאָר

גאַר גרויסע, מעכטיקע גייסטער קאַנען פּאַנאַנדערקניפּן נאַסע שטריק.

— די שטריק זיינען ניט געדיכט פאַרצויגן — זאַגט דאָס קלוגע שניידערל — קאַנען מיר זיך איינבייגן און אַרויס.

— גייסטער בייגן זיך ניט איין. וועט איר וועלן דורכקריכן אונטער די שטריק. וועלן מיר אייך די קעפּ אַראָפהאַקן. נאָר שטערבלעכע מענטשן בייגן זיך איין. און מיר הרגענען אַלע פרעמדע, וואָס האָבן בייגעוואוינט אונדזער דינסט צו די געטער.

— דאַרפן מיר אַרויס ניט איינגעבויגענערהייט — אָפּבינדן די קנופן — און קיין נאַסע שטריק קאַן מען ניט פּאַנאַנדערבינדן — זאַגט דאָס קלוגע שניידערל.

— נאָר גרויסע גייסטער קאַנען זיי פּאַנאַנדערבינדן, אָדער אַרויס ניט פּאַנאַנדערבינדדיק זיי. אויב איר זייט נאָר קליינע גייסטער, וועט איר זיין פאַר אונדז גוטע בעטער.

דער פּריסט האָט אָפּגערעדט און איז אַוועק. ציען זיך די טעג. דאָס קלוגע שניידערל ווייסט ניט וואָס צו טאָן, ער שפּרייזט אַרום אין די זעקס איילן פון געפענקעניש און טראַכט און טראַכט. קאַן זיך ניט דערטראַכטן. ער עסט ניט, טרינקט ניט, זוכט נאָר אַ מיטל אַרויסצוגיין פון קלעם.

אַבער שמערל נאָר זיצט רואיק, ווי גאַרניט האָט געטראָפּן. ער עסט זיין טרוקן ברויט, פאַרטרינקט מיט וואַסער און שלאָפּט.

פאַרשטייט ניט דאָס קלוגע שניידערל, ווי אַזוי קאַן אַ מענטש זיצן אַזוי רואיק, ווען דער טויט קוקט גלייך אין פנים אַריין? ער וויל זיך באַראַטן מיט אים וואָס צו טאָן, אַבער באַלד טראַכט ער: אַרויסגעוואָרפענע רייד, ער איז צו נאַריש צו פאַרשטיין וואָס עס טוט זיך אַרום אים.

ס'איז שוין דער דריטער טאָג, שפעט נאַכמיטאָג. ס'האַט נאָך אַלץ ניט גערעגנט. דאָס קלוגע שניידערל איז פאַרחלשט פון ניט עסן. ער קאַן אַבער אַלץ ניט צוטראַכטן קיין מיטל ווי אַרויסצוגיין פון קלעם. טראַכט ער: פאַרפאַלן — מען מוז זיך דורכשמועסן מיט שמערל נאָר. אפשר איז ער גאַר ניט אַזוי נאַריש, ווי ער מאַכט זיך. גייט ער צו שמערלן און זאַגט:

— דו ווייסט, שמערל, אז ווי נאָר די זון פאַרגייט וועט מען אונדז דערטרינקען אין דער אַזערע.

— פאַרוואָס? — פרעגט שמערל נאָר תּמּעוּוּאַטע.

— האָסטו ניט געהערט, וואָס די פּריסטער האָבן גערעדט?

— איך האָב געהערט — ענטפּערט שמערל נאָר — אַבער ניט

פאַרשטאַנען. איך פאַרשטיי ניט קיין ליטוויש.

דערציילט אים דאָס קלוגע שניידערל די גאַנצע מעשה, און

ענדיקט:

— איך האָב געפרוּאוּט פּאַנאַנדערבינדן די שטריק, קאָן איך

ניט. דורכקריכן אונטער די שטריק — וועט מען ניט לאָזן — מען

וועט אונדז אָפּהאַקן די קעפּ. מען מוז דורכגיין ניט איינבייגנדיק

די קעפּ. מיר זיינען פאַרפּאַלענע.

— זאָגט שמערל נאָר:

— פאַרוואָס זיינען מיר פאַרפּאַלענע? נעם ביים פּויער די

שאַרפּע האַק און שנייד דורך די קנּופּן, וועלן מיר דורכגיין די

שטריק ניט איינגעבייגענע.

דאָס קלוגע שניידערל איז געבליבן שטיין ווי צעטומלט.

— מײן גאַט — האָט ער גערעדט צו זיך — ער איז דאָך גע-

רעכט. ס'איז אַ פנים קיינעם ניט איינגעפּאַלן איבערשניידן די

קנּופּן. מען פאַרקניפּט קנּופּן, מײנט מען, אז מען מוז זיי פּאַנאַנ-

דערקניפּן.

דאָס קלוגע שניידערל האָט אָן ווערטער גענומען ביי איינעם

פון די פּויערים אַ האַק און איבערגעשניטן די שטריק.

די פּריסטער זיינען געבליבן שטיין ווי געפּלעפּטע און געלאָזן

די וואַנדערער גיין אין זייער וועג. אז מען טאָר ניט צעשניידן די

שטריק, איז ניט פאַרשריבן אין די הייליקע פאַרמעטן.

זיי זיינען אָפּגעגאַנגען אַ קורץ שטיקל וועג, זאָגט דאָס קלוגע

שניידערל צו שמערל נאָר:

— נו, שמערל, וואוהין גייסטו פאַרט? איך דאַרף זיך דאָ גע-

מען צו דרום צו, צו מײן היים. ווילסטו גיין מיט מיר?

— ניין — ענטפּערט שמערל נאָר — איך האָב געהערט אַ

שטים : „קום צו מיר מיין זון שמערל" ! די שטים קומט פון דאָרט, וואו די זון זעצט זיך. דאָרף איך גיין אַהין.

— דו האָסט געהערט די שטים אין חלום ?

— איך ווייס ניט, כ'האַב געהערט אַ שטים, דאָרף איך גיין.

אַ קול רופט מיך צו מעריב צו, וואו די זון זעצט זיך.

טוט דאָס קלוגע שניידערל אַ קוועטש מיט די פלייצעס און

זאָגט :

— גיי דיין וועג. כ'האַב מורא, אַז דו וויסט אַליץ בעסער

פאַר מיר.

זיי האָבן זיך אויף אייביק צעשיידט.

ווערק פון שלמה סיימאן

ארויסגעגעבן פון פארלאג „מתנות“

שמערל נאך

דערשינען — 1933, צווייטע אויפלאגע 1949

דאָס קלוגע שניידערל

דערשינען — 1913, דריטע אויפלאגע 1949

קינדער יאָרן פון יידישע שרייבער

בוך איינס — 1936, צווייטע אויפלאגע, 1945

קינדער יאָרן פון יידישע שרייבער

בוך צוויי — 1945

ראַבערטס ווענטורעס

1938

די העלדן פון כעלם

1942

הומש פאר קינדער לויט יהואש

דערשינען — 1940, צווייטע אויפלאגע 1944

אין די טעג פון די נביאים

1947